

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTATYMO NR. X-493 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO
NR. IX-110 2, 10, 11 IR 11¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. I-1234 2, 41 IR
52 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS
SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1) parengtas siekiant patobulinti teisinį reguliavimą, susijusį su socialinių paslaugų rūšimis, socialinių paslaugų valdymu, skyrimu ir teikimu, socialinės globos įstaigų licencijavimu, socialinių paslaugų akreditavimu, finansavimu, mokėjimu už socialines paslaugas, ginčų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, nagrinėjimu bei siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1268. Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 2, 10, 11 ir 11¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2) siekiama suderinti Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo ir Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo teisinį reguliavimą, susijusį su siūlymu Įstatymo projekte Nr. 1 reglamentuoti nuolatinio globotojo institutą, siekiant įteisinti ligos išmokos mokėjimą ir nuolatiniams globotojams. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 2, 41 ir 52 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3) siekiama suderinti atitinkamas Įstatymo projekto Nr. 1, Įstatymo projekto Nr. 3 ir Vietos savivaldos įstatymo nuostatas, patikslinant atvejo vadybininko apibrėžtį, kvalifikacinių reikalavimų formuluotes ir įtvirtinant konkrečios savivaldybės institucijos, įstaigos ar subjekto kompetenciją. Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas Nr. 4; toliau visi kartu – įstatymų projektai) siekiama patikslinti savivaldybės savarankiškąją funkciją socialinių paslaugų srityje, siekiant suderinti Įstatymo projekto Nr. 1 Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatas.

Įstatymo projekto Nr. 1 rengimą paskatinusios priežastys:

1. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme (toliau – Įstatymas) įtvirtintos nuostatos, reglamentuojančios socialines paslaugas teikiančius subjektus ir reikalavimus jiems, tačiau minėtų subjektų reguliavimas apsiriboja tik socialines paslaugas teikiančiomis įstaigomis (Valstybės duomenų agentūros 2021 m. duomenimis, socialines paslaugas teikė 797 įvairaus pavaldumo socialinių paslaugų įstaigos, lyginant su 2020 m. duomenimis, augimo tendencijų nestebima (2020 m. – 800 socialinių paslaugų įstaigų). Socialinių paslaugų teikėjų ratas nėra išplėtotas, kas įtakoja nepakankamą socialinių paslaugų prieinamumą ir plėtrą, nesudaro galimybių atsirasti naujiems socialinių paslaugų teikėjams, riboja socialinių paslaugų teikėjų konkurenciją šioje srityje bei socialinių paslaugų gavėjų galimybes rinktis socialinių paslaugų teikėją.

2. Vykdamas socialinių paslaugų stebėseną šalies savivaldybėse stebimas ribotas socialinių paslaugų prieinamumas negalią turinčių asmenų artimiesiems – trūksta laikino atokvėpio paslaugų, kas neužtikrina artimuosius su negalia prižiūrinčių asmenų teisės pailsėti, jų fizinės ir emocinės sveikatos išsaugojimo (atstatymo), ką patvirtina ir negalios organizacijų atlikti tyrimai – tyrimas „Teikiamos pagalbos dėl šeimos narių su ilgalaikė negalia masto šeimoms ir šeimose vertinimas“^{ci}, 2019 m. atliktas tyrimas „Neįgalaus vaiko teisių užtikrinimo ir pagalbos šeimai tyrimo, įvertinant JT Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatų įgyvendinimo efektyvumą Lietuvoje“^{cii}, Lietuvos negalios organizacijų forumo drauge su Vilniaus universiteto mokslininkais 2020 m. atlikta artimuosius su negalia prižiūrinčių šeimų apklausa^{ciii}. Pagal laikino atokvėpio paslaugos stebėsenos savivaldybėse už 2021 m. duomenis, laikino atokvėpio paslauga buvo teikiama ne visose šalies savivaldybėse –

2021 m. laikino atokvėpio paslauga buvo teikiama vos daugiau nei pusėje šalies savivaldybių, t. y. 35 savivaldybėse, šią paslaugą 2021 m. gavo tik 139 asmenys; 2022 m. 5 savivaldybėse vis dar nebuvo teikiamos laikino atokvėpio paslaugos, kitos, nors ir nurodė, kad teikia šias paslaugas, tačiau net 20 savivaldybių nebuvo nė vieno laikino atokvėpio paslaugos gavėjo, laikino atokvėpio paslauga per 2022 m. savivaldybių pateiktais duomenimis suteikta 780 asmenų. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis 2022 m. pabaigoje šalyje gyveno apie 223 tūkst. asmenų su negalia, palyginti su 2021 m. šis skaičius šiek tiek padidėjo (2021 m. pabaigoje – apie 221 tūkst. asmenų su negalia), iš jų, apie 94 tūkst. asmenys, kuriems nustatyti specialieji nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikiai. Palyginti su šiais duomenimis, toks nedidelis laikino atokvėpio paslaugos gavėjų skaičius rodo itin menką šios paslaugos prieinamumą.

Dabartinis laikino atokvėpio reglamentavimas tiek dėl šios paslaugos apibrėžties, vietos socialinių paslaugų sistemoje, priskiriant ją dviem socialinių paslaugų rūšims – socialinės priežiūros ir socialinės globos, tiek dėl riboto teikėjų rato, neapibrėžto atskiro finansavimo mechanizmo, nesudaro prielaidų šios socialinės paslaugos plėtrai, finansavimo tvarumui, vienodam laikino atokvėpio paslaugos kokybės standartų taikymui, atitiktį individualiems asmenų, prižiūrinčių artimuosius su negalia, poreikiams.

3. Nepakankamai išplėtos alternatyvios institucinei globai socialinės paslaugos bendruomenėje, ribota jų įvairovė, nepakankamai užtikrintos galimybės asmenims su negalia gyventi savarankiškai bendruomenėje ir gauti individualias paslaugas pagal poreikius. Nesudarytos tinkamos prielaidos socialinių dirbtuvių paslaugos, kuri yra išbandoma vykdant žmonių su negalia deinstitutionalizaciją, tęstinumui, vienodam socialinių dirbtuvių paslaugos kokybės standartų taikymui bei jų teikimui, kad šios paslaugos atitiktų asmenų su negalia poreikius, sudarytų galimybes geresnei jų socialinei įtraukčiai. Neįgaliųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įgyvendinant projektą „Nuo globos link galimybių: bendruomeninių paslaugų plėtra“ (toliau – projektas) išbandoma ir išgryninta socialinių dirbtuvių paslauga ir jos turinys (2023 m. sausio mėn. duomenimis paslaugos suteiktos 643 asmenims su intelekto ir psichosocialine negalia), kuri pasiteisino, todėl reikalingas šios paslaugos teisinis suregulavimas. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė „Asmenų su negalia socialinės integracijos audito“^{civ} metu (2020 m.) nustatė, kad asmenų su negalia integracija nepakankamai užtikrina galimybes gyventi savarankiškai bendruomenėje ir gauti individualias paslaugas pagal poreikius, kad plėtra vykdoma, bet bendruomeninių paslaugų nepakanka, kad asmuo su negalia kuo ilgiau galėtų likti savo namuose ir bendruomenėje, atkreipė dėmesį, kad būtina vykdyti priemones, didinančias bendruomeninių paslaugų plėtrą.

Neišplėtos socialinės paslaugos bendruomenėje vaikams, priklausomiems nuo psichoaktyvių medžiagų, rizikingai, žalingai jas vartojantiems. Pagal Valstybės duomenų agentūros pateiktus duomenimis nuo 2018 m. iki 2021 m. vaikų, kurie buvo pirmą kartą užregistruoti piktnaudžiaujantys alkoholiu, skaičius metų pabaigoje kiekvienais metais siekė apie 150, vaikų, kurie piktnaudžiauja narkotinėmis, toksinėmis medžiagomis, skaičius nuo 2018 m. 76 padidėjo ir 2021 m. siekė 127, o metų pabaigoje šie skaičiai išaugo iki 162 vaikų. Tuo tarpu Higienos instituto duomenimis^v 2020 m. kas devintas Lietuvos mokyklinio amžiaus vaikas per paskutines 30 d. vartojo alkoholinius gėrimus, o kas penktas nurodė vartojęs alkoholį per paskutinius 12 mėn. Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento duomenimis keletą metų iš eilės stebimas padidėjęs nepilnamečių asmenų apsinuodijimų narkotinėmis ir psichotropinėmis medžiagomis skaičius, kuris sudaro trečdalį visų besikreipusiųjų skaičiaus. Kaip nurodo Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas^{vi} yra stokojama psichologinės bei socialinės reabilitacijos paslaugų pažeidžiamoms asmenų, priklausomų nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, grupėms, iš kurių viena – nepilnamečiai asmenys.

4. Nepakankamai užtikrinamas teisinio reguliavimo aiškumas ir sistemiškumas reglamentuojant socialinių paslaugų priskyrimą atskiroms socialinių paslaugų rūšims, t. y. informavimo ir sociokultūrinių paslaugų priskyrimą prevencinėms ir bendrosioms socialinėms paslaugoms.

5. Nepakankamai išsamus socialinių paslaugų katalogo, tvirtinamo socialinės apsaugos ir

darbo ministro, turinio reglamentavimas, kas apsunkina tinkamą socialinių paslaugų organizavimą ir teikimą.

6. Neišplėtos alternatyvios vaiko globos (rūpybos) formos, nepakankamai užtikrinančios geriausius likusio be tėvų globos vaiko, socialinę riziką patiriančio vaiko interesus, kad šie vaikai augtų šeimos aplinkoje. 2023 m. kovo mėn. Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos duomenimis, vaikų globos institucijose buvo globojami (rūpinami) 1337 vaikai, jų absoliuti dauguma – 95 proc. yra vaikai 10-17 metų, taip pat penktadalis vaikų yra vaikai su negalia. Pas budinčius globotojus prižiūrimų vaikų skaičius – 246, iš jų 206 vaikams nustatyta laikinoji globa, nuolatinė globa – 14 vaikų, t. y. didelei daliai vaikų reikės surasti nuolatinius globėjus (rūpintojus), o pusė jų būna vyresni nei 10 m. Susiklosto ypatingai sudėtinga situacija, kuomet vaikai iš krizinės situacijos pagyvenę metus laiko šeimoje pas budinčius globotojus dėl savo amžiaus ir su juo susijusių ypatumų tampa globos institucijos globotiniais (rūpintiniais) arba jau globojami (rūpinami) institucijose vaikai neturi beveik jokių galimybių „patekti“ į šeimą.

Budinčių globotojų ir laikinųjų globėjų asociacijos, Lietuvos globėjų ir įtėvių asociacijos, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei kitų specialistų dirbančių globos sistemoje patirtis, taip pat užsienio šalyse atlikti tyrimai liudija, jog nuolatinę globą (rūpybą) šeimoje mažiausiai gali patirti tokios grupės vaikų kaip brolių ir seserų grupė (3+), vaikai nuo 10 m. amžiaus, vaikai, turintys nesėkmingos globos patirties (globėjo nušalinimas ir atleidimas); vaikai, turintys sunkiai išgydomų ir nepagydomų raidos ir (ar) psichikos sutrikimų, įvairių negalių, vaikai, piktnaudžiaujantys psichotropinėmis medžiagomis arba turintys priklausomybių ir kt. Paminėtos vaikų grupės dažniausiai yra susijusios su vyresniu vaikų amžiumi ir tokiems vaikams reikalinga ypatinga, specializuota globa (rūpyba), ką ir siūloma spręsti su nuolatinio globotojo įvedimu į globos sistemą. Taip pat nustatyti nepakankami reikalavimai budintiems globotojams nesudaro prielaidų profesionaliai likusio be tėvų globos vaiko, socialinę riziką patiriančio vaiko priežiūrai, jos kokybės užtikrinimui.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė „Vaiko teisių ir interesų užtikrinimo globojant ir įvaikinant vaikus audito“^{vii} (2022 m.) metu nustatė, kad nors 2018–2021 m. daugiau nei du kartus sumažėjo vaikų, kuriems einamaisiais metais nuolatinė globa skiriama vaikų globos įstaigoje, dalis – nuo 42 iki 17 proc., vaikų globos įstaigose kasmet mažėjo globojamų vaikų skaičius – nuo 30 iki 22,6 proc., tačiau nepasiektas 2021 m. siekis, kad globos įstaigose augtų iki 10 proc. vaikų, daugiau nei penktadaliui vaikų nuolatinė globa nustatyta vaikų globos įstaigose. Vis dar trūksta globėjų ir pagalbos jiems, paslaugų šeimoms, kad tinkamai pasirūpintų vaikais. 2021 m. pabaigoje įstaigose dar buvo globojami 69 (iš 887) vaikai iki 7 m. Šeimos (asmenys) yra pasirengusios įsivaikinti vaikus iki 3 metų, o galimų įvaikinti vaikų sąrašuose apie 97 proc. vaikų – 4–17 m. amžiaus. Globos centrai pabrėžė, kad trūksta įvaikintojų, globėjų vyresniems (nuo 10 m.) vaikams, negalių ar specialiųjų poreikių turintiems vaikams, mažai šeimų sutinka priimti 2 ir daugiau vienos šeimos vaikų. Dėl šių priežasčių kol kas nepavyksta pasiekti užsibrėžtų tikslų ir dalis vaikų lieka globos įstaigose ir netenka galimybės augti šeimos aplinkoje. Bendruomeniniuose vaikų globos namuose 2019–2021 m. nustatytų globų skaičius didėjo nuo 759 iki 815. Bendruomeniniai vaikų globos namai taip pat yra įstaigos, dėl to ir juose globojamų vaikų skaičius turėtų mažėti, norint pasiekti, kad 2030 m. ne mažiau kaip 90 proc. vaikų būtų globojama šeimos aplinkoje.

7. Įstatyme numatytą piniginę išmoką – pagalbos pinigų galinčių gauti subjektų ratas yra neišsamus, apsiribojantis tik galimu jų mokėjimu vaikams globojančiai šeimai, budintiems globotojams per globos centrą arba asmeniui (šeimai). Kaip šios išmokos galima gavėjų grupė nėra įvardintos šeimynos, nors viena iš globos (rūpybos) formų yra globa (rūpyba) šeimynoje, t. y. nesudarytos vienodos sąlygos kaip ir kitiems vaikams globojantiems (prižiūrintiems) asmenims gauti pagalbos pinigų, gerinti šeimynų ir jose globojamų (rūpinamų) vaikų padėtį (2023 m. duomenimis Lietuvoje veikia 54 šeimynos, kuriose gyvena 255 vaikai).

8. Priėmus Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1268, 2023 m. balandžio 1 d. įsigaliojo nauja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo redakcija, kurioje įtvirtintas naujas vietos savivaldos modelis, kurį svarbu integruoti į Lietuvos Respublikos teisinę sistemą ir Įstatyme, kuriame numatoma savivaldybės kompetencija

socialinių paslaugų valdymo srityje, funkcijos savivaldybių administracijoms (administracijų direktoriams), išgryninti ir atskirti, kurios iš jų pavedamos įgyvendinti savivaldybių taryboms, savivaldybių merams, savivaldybių administracijoms, o kurias savivaldybių meras turi diskreciją įgyvendinti pats arba įgalioti savivaldybės administracijos direktorių.

Taip pat savivaldybių kompetencijai priskirtos socialinių paslaugų planavimo funkcijos įgyvendinimas, kasmet sudarant ir tvirtinant socialinių paslaugų planus, turi trūkumų. Prievolė savivaldybėms vykdyti socialinių paslaugų planavimą metiniame socialinių paslaugų plane dubliuoja planavimą, vykdomą pagrindiniuose savivaldybės strateginio ir metinio planavimo dokumentuose, taip pat kelia perteklinę administracinę naštą, kadangi savivaldybėms planavimą skirtingais formatais bei pjūviais tenka vykdyti tiek pagrindiniuose savivaldybės strateginio ir metinio planavimo dokumentuose, tiek metiniame socialinių paslaugų plane, ką patvirtino ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu 2021 m. pabaigoje atlikto tyrimo „Socialinių paslaugų teikimas ir jų atitiktis gyventojų poreikiams savivaldybėse“^{viii} duomenys.

9. Nepakankamas socialinių paslaugų įstaigų vadovų darbo santykių reglamentavimas lemia tai, kad neužtikrinama valstybės ir savivaldybių biudžetinių ir viešųjų socialinių paslaugų įstaigų vadovų savalaikė kaita, nėra pakankamai teisinių mechanizmų užtikrinti jų rotacijos, efektyvaus ir skaidraus socialinių paslaugų įstaigos valdymo. Neterminuotų sutarčių pobūdis neskatina inicijuoti pokyčius ir prie jų prisitaikyti, nedidina vadovų atskaitomybės ir atsakomybės, nesudaro prielaidų skaidriam ir efektyviam socialinių paslaugų įstaigų valdymui. Kadencijų nebuvimas įstaigose sudaro kliūtis įstaigų veiklos progresui ir pažangai, vadybos pokyčiams, tinkamam socialinės politikos uždavinių įgyvendinimui. Neapibrėžta nepriekaištingos reputacijos samprata, nenustatyta pareiga socialinių paslaugų įstaigų vadovams ir į šias pareigas pretenduojantiems asmenims atitikti jai keliamus reikalavimus, neskatina socialinių paslaugų įstaigų vadovų atsakomybės. Nuo vadovaujančias pareigas užimančių asmenų gebėjimų, pastangų, lyderystės, veiklos efektyvumo priklauso įstaigai iškeltų uždavinių įgyvendinimas, socialinių paslaugų kokybės pažanga, vykdomos veiklos skaidrumas. Atsižvelgiant į šias priežastis, yra būtina užtikrinti skaidrų ir efektyvų socialinių paslaugų įstaigų valdymą, didinti vadovų atskaitomybę ir atsakomybę, numatyti kadencijas ir kelti aukštus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir savivaldybių pateiktais duomenimis (2023 m. balandžio mėn.) šalyje veikė 223 valstybės ir savivaldybės biudžetinės socialinių paslaugų įstaigos ir viešosios socialinių paslaugų įstaigos, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra savivaldybė.

10. Nėra vienodų socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kvalifikacijos standartų visos šalies mastu, vyrauja netolygumai tiek socialinių paslaugų teikėjų, tiek savivaldybių lygmeniu, kas įtakoja ir nevienodą socialinių paslaugų kokybę. Nepakankamai aukšti reikalavimai, tam tikros išlygos socialinių darbuotojų kvalifikacijai neprisideda prie socialinio darbo profesinės veiklos prestižo visuomenėje gerinimo, aukštų socialinio darbo rezultatų, socialinių paslaugų kokybės stiprinimo, nors visa tai priklauso ir nuo tinkamą profesinį pasirengimą turinčio socialinio darbo profesionalo, turinčio šios srities išsilavinimą, įgijusio tiek teorinių, tiek praktinių būtent socialiniam darbui reikalingų žinių, profesinės veiklos. Socialinius darbuotojus rengia 16 universitetų ir kolegijų, kurie baigusiesiems socialinio darbo studijas asmenims suteikia socialinio darbo kvalifikacinį laipsnį (bakalauro, magistro, profesinio bakalauro).

Lietuvoje dirba apie 15 tūkst. socialinių paslaugų srities darbuotojų: iš jų apie 5 tūkst. yra socialiniai darbuotojai (iš kurių apie 30 proc. asmenų turi socialinio pedagogo išsilavinimą, tokie asmenys dirba atvejo vadybininkais, socialiniais darbuotojais darbui su šeima, globos koordinatoriais, socialiniais darbuotojais vaikų dienos centruose ir kt.), apie 8 tūkst. yra individualios priežiūros darbuotojai, apie 680 socialinių paslaugų įstaigų užimtumo specialistai ir kt.

11. Netolygus socialinę priežiūrą teikiančių darbuotojų darbo krūvis, nenustatyti šias socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvai, kas turi neigiamą įtaką paslaugų teikimo procesams, socialinių paslaugų kokybei, trukdo efektyviam socialinių paslaugų planavimui, nereguluojamas, dažnai per didelis darbo krūvis taip pat sąlygoja darbuotojų

perdegimą.

12. Nėra aiškių socialinių paslaugų kokybės vertinimo rodiklių, vieningo visoje šalyje taikomo socialinių paslaugų kokybės standarto. Apibrėžti skirtingi nacionaliniai ir savivaldybių socialinių paslaugų teikimo kokybės reikalavimai įvardijami skirtingo lygmens teisės aktuose – nacionaliniai teisės aktai apibrėžia tik socialinės globos normas, socialinių paslaugų licencijavimą ir akreditavimą, kai tuo tarpu savivaldybės reglamentuoja prevencinių, bendrųjų ir socialinės priežiūros paslaugų kokybės kontrolės tvarkas, kurios skiriasi kiekvienoje iš savivaldybių. Nėra vieningų visoje šalyje taikomų šių socialinių paslaugų kokybės reikalavimų, kiekviena savivaldybė taiko skirtingus socialinių paslaugų kokybės vertinimo įrankius, metodus, dėl ko vertinimas yra subjektyvus, kas lemia socialinių paslaugų kokybės netolygumus tiek socialinių paslaugų įstaigų, tiek savivaldybių lygmeniu.

Paslaugų kokybės standartų diegimas ir taikymas socialinių paslaugų srityje yra vis dar pakankamai nauja sfera Lietuvoje. Nors socialines paslaugas teikiančios organizacijos diegia EQUASS kokybės sertifikatą (ši kokybės sertifikatą įsidiegė 121 socialinių paslaugų įstaiga), taip pat Nacionalinio skurdo mažinimo tinklo sukurtą socialinių paslaugų kokybės standartą, tačiau kol kas juos įsidiegė nedidelė organizacijų dalis. Taip pat pagal PSO Qualityrights metodiką vertinamas žmogaus teisių užtikrinimas socialinių paslaugų įstaigose. Visi šie instrumentai nors ir stiprina socialinių paslaugų kokybę, tačiau tai yra pavieniai instrumentai, neužtikrinantys vieningų reikalavimų taikymo šalies mastu. Socialiniai partneriai identifikuoja poreikį diegti paslaugų standartus ir bendruomeninėse socialinių paslaugų įstaigose.

13. Įstatyme nepakankamai aiškiai reglamentuoti reikalavimai tiek licencijuojamai ūkio subjekto veiklai, tiek reikalavimai siekiant įgyti teisę teikti akredituotas socialines paslaugas – esminės ūkinės veiklos sąlygos, draudimai ir ribojimai, darantys esminį poveikį ūkinei veiklai. Socialinės globos įstaigų licencijavimą reglamentuojančios nuostatos Įstatyme dubliuoja poįstatyminiame teisės akte – socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse įtvirtintas nuostatas, o socialinių paslaugų akreditavimą reglamentuojančios nuostatos nepakankamos, neapimančios visų, su socialinių paslaugų akreditavimu susijusių aspektų, kas neužtikrina teisėkūros aiškumo principo laikymosi.

14. Negalią turintiems asmenims, kitoms asmenų grupėms socialinių paslaugų prieinamumas yra nepakankamas ne tik dėl nepakankamai išvystytų socialinių paslaugų savivaldybėse, tačiau ir dėl ribotų asmenų ir jų šeimų galimybių mokėti už socialines paslaugas, šie asmenys patiria skurdo riziką, socialinę atskirtį, dabartinis mokėjimo už socialines paslaugas reglamentavimas neprisideda prie jų socialinės atskirties mažinimo. Valstybės duomenų agentūros 2021 m. duomenimis žmonių su negalia skurdo rizikos lygis yra beveik dvigubai didesnis už negalios neturinčių žmonių skurdo rizikos vidurkį (asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek ar labai apribota, skurdo rizikos lygis – 32,7 proc., kurių veikla nebuvo apribota, skurdo rizikos lygis – 15,6 proc.). Tai, kad dažnai asmens su negalia pajamos yra žymiai mažesnės ir jo skurdo rizikos lygis žymiai didesnis nei asmenų, neturinčių negalios, nurodoma ir Žmonių su negalia socialinės integracijos veiklos rezultatų bei Jungtinių tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos fakultatyvaus protokolo įgyvendinimo 2019 m. stebėsenos ataskaitoje^{IX}. Skurdas ir socialinė atskirtis, ypač tarp asmenų su negalia, senjorų, vienišų asmenų, išlieka opi problema, įtakojanti ir asmenų galimybes mokėti už socialines paslaugas. Asmeniui sumokėjus už gaunamas socialines paslaugas, jam lieka mažiau lėšų jo poreikiams tenkinti, taip pat trūksta ne tik sisteminio požiūrio bei didėja finansinė našta, kai asmuo gauna keletą jam būtinų socialinių paslaugų, tačiau pagal dabartinį reglamentavimą moka ne už visą kompleksą socialinių paslaugų, tačiau už kiekvieną socialinę paslaugą turi mokėti atskirai, už paslaugas moka nuo visų pajamų, taip pat, nors paslaugas gauna asmuo, tačiau tam tikrais atvejais vertinamos ir šeimos pajamos nustatant mokėjimo už paslaugas dydį, kas nėra teisinga šeimos atžvilgiu, šeimos, kuri ir taip patiria nemažai išlaidų besirūpindama pagalbos reikalingu savo šeimos nariu, taip dar labiau didinama finansinė našta, neprisidedama prie šeimos gerovės didinimo.

2022 m. pabaigoje Lietuvoje gyveno apie 223 tūkst. asmenų su negalia, iš jų, apie 94 tūkst. asmenys, kuriems nustatyti specialieji nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikiai, tačiau

socialines paslaugas gavo tik nedidelė jų dalis. Pagal savivaldybių pateiktus duomenis apie socialinių paslaugų finansavimą 2021 m., asmenų gaunančių socialines paslaugas skaičių, asmenų mokėjimus už socialines paslaugas, 2021 m. socialinės priežiūros paslaugos (pagalba į namus, apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, intensyvi krizių įveikimo pagalba ir palydėjimo paslauga jaunuoliams (su apgyvendinimu), apgyvendinimas nakvynės namuose ar apsaugotam būste) buvo suteiktos apie 12 tūkst. asmenų su negalia, iš jų 4,5 tūkst. asmenų, kuriems nustatyti specialieji nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikiai; dienos socialinės globos paslaugos – apie 6 tūkst. asmenų su negalia, iš jų 5,4 tūkst. asmenų, kuriems nustatyti specialieji nuolatinės slaugos ar priežiūros (pagalbos) poreikiai.

Šiuo metu nemokamai teikiamos prevencinės socialinės paslaugos, taip pat keletas bendrųjų socialinių paslaugų – informavimas, konsultavimas, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugos, bei viena iš socialinės priežiūros paslaugų – socialinės rehabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugos. Tačiau neretai savivaldybėse, vadovaujantis savivaldybių tarybų patvirtintomis mokėjimo už socialines paslaugas tvarkomis, nemokamai teikiamos ir kitos bendrosios bei socialinės priežiūros paslaugos (aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne, sociokultūrinės, socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugos, intensyvi krizių įveikimo pagalba (kai neteikiama su apgyvendinimu), socialinė priežiūra šeimoms, vaikų dienos socialinės priežiūros ir kt. paslaugos).

15. Įstatymo priede pateiktas įgyvendinamų Europos Sąjungos teisės aktų sąrašas neišsamus, nurodyti ne visi Įstatymu įgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

Įstatymo projekto Nr. 2 rengimą paskatinusios priežastys:

Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 2, 10, 11 ir 11¹ straipsniuose numatyti subjektai, turintys teisę gauti ligos išmoką. Siekiant užtikrinti reguliavimo sistemiškumą, tikslinga suderinti Socialinių paslaugų įstatymo ir Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo teisinį reguliavimą, susijusį su siūlymu Įstatymo projekte Nr. 1 reglamentuoti nuolatinio globotojo institutą, įteisinant ligos išmokos skyrimą ir nuolatiniams globotojams.

Įstatymo projekto Nr. 3 rengimą paskatinusios priežastys:

1. Vadovaujantis teisinio reguliavimo sistemiškumo principu, tikslinga suderinti atitinkamas Įstatymo projekto Nr. 1, Įstatymo projekto Nr. 3 ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo nuostatas. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu Nr. 1 nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma pripažinti netekusiu galios 26 straipsnio 6 dalies 3 punktą, reikalinga tikslinti atvejo vadybininko apibrėžtį. Taip pat suderinti Įstatymo projekto Nr. 3 ir Vietos savivaldos įstatymo teisinį reguliavimą, įvardijant konkrečią savivaldybės instituciją, suteikiančią įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimai.

2. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pasiūlymus, koreguotinos atvejo vadybininkams taikomų kvalifikacinių reikalavimų formuluotės. Pažymėtina, kad atvejo vadybininkams taikomi kvalifikaciniai reikalavimai, t. y. jų turinys, nesiūlomi koreguoti (keisti).

Įstatymo projekto Nr. 4 rengimą paskatinusios priežastys:

1. Socialinių paslaugų teikimo užtikrinimo funkcijos išskiriamos į savivaldybių savarankiškąją ir į valstybinę funkcijas. Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 12 punkte numatyta savivaldybių savarankiškoji funkcija. Siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą ir sistemiškumą, tikslinga suderinti Socialinių paslaugų įstatymo ir Vietos savivaldos įstatymo teisinį reguliavimą, susijusį su siūlymu Įstatymo projekte Nr. 1 tikslinti savivaldybių institucijų kompetenciją, susijusią su nustatymu, kad savivaldybės institucijos atsako už socialinių paslaugų teikimo savivaldybės gyventojams užtikrinimą vertindamos ir prevencinių socialinių paslaugų bei laikino atokvėpio paslaugos kokybę.

Įstatymo projektu Nr. 1 siekiama:

1. Didinti socialinių paslaugų prieinamumą ir plėtrą, socialinių paslaugų gavėjų galimybes rinktis socialinių paslaugų teikėją, išplečiant socialinių paslaugų teikėjų ratą, įtraukiant teikėjus ir fizinius asmenis.

2. Gerinti laikino atokvėpio paslaugų kokybę ir prieinamumą, efektyviau vykdyti laikino atokvėpio paslaugų planavimą, organizavimą ir teikimą, užtikrinti finansavimo tvarumą šių paslaugų teikimui integruojant šias paslaugas į specialiųjų socialinių paslaugų sistemą.

3. Plėtoti socialines paslaugas bendruomenėje, didinti jų įvairovę, asmenų su negalia įtraukimą į savarankišką ir bendruomenės gyvenimą, individualių asmens poreikių atliepimą asmenims su intelekto ir psichosocialine negalia, vaikams, priklausomiems nuo psichoaktyvių medžiagų, rizikingai ir žalingai jas vartojantiems, numatant naujas socialines paslaugas.

4. Tobulinti socialinių paslaugų sistemą, išgryninant atskirų socialinių paslaugų priskyrimą prevencinių ir bendrųjų socialinių paslaugų rūšims.

5. Gerinti socialinių paslaugų organizavimą ir teikimą, socialinių paslaugų gavėjų individualių poreikių atliepimą, tikslinant socialinių paslaugų katalogo turinį.

6. Plėtoti alternatyvias globos (rūpybos) formas, tobulinti vaiko globos (rūpybos), priežiūros sistemą, užtikrinti geriausius likusio be tėvų globos vaiko, socialinę riziką patiriančio vaiko interesus, vaiko priežiūros kokybę, užtikrinti, kad vaikai, likę be tėvų globos, socialinę riziką patiriantys vaikai augtų šeimos aplinkoje, įtvirtinant nuolatinio globotojo institutą.

7. Gerinti šeimynų ir jose globojamų (rūpinamų) vaikų, nuolatinį globotojų finansinę padėtį, praplečiant pagalbos pinigų gavėjų ratą.

8. Optimizuoti socialinių paslaugų planavimo procesą, atsisakant planavimo dubliavimo.

9. Skatinti valstybės ir savivaldybių biudžetinių ir viešųjų socialinių paslaugų įstaigų veiklos progresą ir pažangą, vadybos efektyvumą ir aukštą vadovų kompetencijos lygį, užtikrinti skaidrų ir efektyvų socialinių paslaugų įstaigų valdymą, įvedant jų vadovams kadencijas, apibrėžiant nepriekaištingą reputaciją.

10. Užtikrinti vienodus socialinių paslaugų srities darbuotojų kvalifikacijos standartus visos šalies mastu, didinti socialinio darbo profesinės veiklos prestižą, nustatant kvalifikacinius reikalavimus socialinių paslaugų srities darbuotojams.

11. Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, atsižvelgiant į gyventojų poreikius, socialinių paslaugų planavimo ir teikimo procesus, mažinti darbuotojų perdegimo rizikas, užtikrinti tolygų socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbo krūvį, nustatant darbo laikos sąnaudų normatyvus socialines paslaugas teikiantiems darbuotojams.

12. Užtikrinti aukštos kokybės socialines paslaugas, individualų socialinių paslaugų gavėjų poreikių vertinimą ir tenkinimą bei gyvenimo kokybės pokyčius, mažinti socialinių paslaugų kokybės netolygumus tiek socialinių paslaugų įstaigų, tiek savivaldybių lygmeniu, nustatant socialinių paslaugų kokybės reikalavimus.

13. Patikslinti reikalavimus licencijuojamai ūkio subjekto veiklai, akredituojamoms socialinėms paslaugoms – esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai.

14. Didinti pažeidžiamų asmenų socialinę gerovę, mažinti jų socialinę atskirtį, finansinę naštą, tenkančią tiek pažeidžiamiesiems asmenims, tiek jų šeimos nariams, siekiant apsaugoti nuo patekimo į skurdo riziką, didinti galimybes gauti reikalingas socialines paslaugas, tikslinant mokėjimo už socialines paslaugas tvarką.

15. Užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą ir sistemiškumą, tikslinant socialinių paslaugų valdymo subjektų kompetencijas, nustatant konkrečių savivaldos institucijų kompetencijas.

Įstatymo projektu Nr. 2 siekiama išplėsti ligos išmokų gavėjų sąrašą, įteisinant galimybę nuolatiniais globotojams gauti ligos išmoką.

Įstatymo projektu Nr. 3 siekiama suderinti atitinkamas Įstatymo projekto Nr. 1, Įstatymo projekto Nr. 3 ir Vietos savivaldos įstatymo nuostatas dėl atvejo vadybininko apibrėžties, savivaldybės institucijų kompetencijos ir patikslinti kvalifikacinių reikalavimų atvejo

vadybininkams formuluotes.

Istatymo projektu Nr. 4 siekiama patikslinti savivaldybės savarankiškąją funkciją socialinių paslaugų srityje.

Istatymo projekto Nr. 1 svarbiausi uždaviniai:

1. Apibrėžti socialinių paslaugų teikėjus, numatyti, kad socialines paslaugas gali teikti ir fiziniai asmenys bei nustatyti reikalavimus, kuriuos fiziniai asmenys kaip socialinių paslaugų teikėjai privalo atitikti.

2. Patikslinti, kokios socialinės paslaugos priskiriamos prevencinių, bendrųjų ir specialiųjų socialinių paslaugų rūšims, nustatant, kad prevencinėms socialinėms paslaugoms priskiriamos informavimo ir sociokultūrinės paslaugos, kad specialiosioms socialinėms paslaugoms priskiriama ir laikino atokvėpio paslauga (numatant šios paslaugos finansavimo šaltinius, akreditavimo tvarką, mokėjimą už šią paslaugą), socialinei priežiūrai priskiriant socialinę priežiūrą šeimoms bei naujas socialinių dirbtuvių ir psichologinės ir socialinės reabilitacijos vaikams bendruomenėje paslaugas (numatant šių paslaugų finansavimo šaltinius, mokėjimą už šias paslaugas).

3. Patikslinti, kad socialinių paslaugų kataloge, tvirtinamame socialinės apsaugos ir darbo ministro, apibrėžiama ir socialinių paslaugų teikėjai, nurodoma, kas įeina į socialinių paslaugų turinį.

4. Patikslinti asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo tvarką, atsisakant „nugalinančių“ nuostatų (nesavarankiškumo lygio vertinimo), bei sprendimų dėl socialinių paslaugų, kurių teikimas finansuojamas iš savivaldybės biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, asmeniui (šėimai) skyrimo, sustabdymo ir nutraukimo tvarką bei numatyti šiuos sprendimus priimančius subjektus.

5. Tobulinti vaiko globos (rūpybos) / priežiūros sistemą, įtvirtinant nuolatinio globotojo institutą; numatant reikalavimus asmeniui, norinčiam tapti nuolatinio globotoju, bei papildomus reikalavimus budinčiam globotojui; nustatant budinčio globotojo ir nuolatinio globotojo priežiūrą vaikų skaičių, nuolatinio globotojo teises bei pareigas, atlygį budinčiam globotojui ir nuolatiniam globotojui.

6. Praplėsti galimų pagalbos pinigų gavėjų ratą, nustatant, kad pagalbos pinigus gali gauti šeimynos ir nuolatiniai globotojai.

7. Patikslinti socialinių paslaugų valdymo subjektų – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, savivaldybės institucijų, Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijas, numatyti konkrečių savivaldybės administravimo subjektų kompetencijas.

8. Numatyti valstybės ir savivaldybių biudžetinių ir viešųjų socialinių paslaugų įstaigų vadovams kadencijas, apibrėžti nepriekaištingą reputaciją bei pareigą atitikti nepriekaištingos reputacijos reikalavimus.

9. Nustatyti kvalifikacinius reikalavimus socialinių paslaugų srities darbuotojams – socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistui ir socialinės įtraukties koordinatoriui bei patikslinti kvalifikacinius reikalavimus socialiniam darbuotojui.

10. Numatyti, kad nustatomi darbo laiko sąnaudų normatyvai socialinę globą ir socialinę priežiūrą bei laikiną atokvėpį teikiantiems darbuotojams.

11. Nustatyti, kad prevencinėms, bendrosioms ir specialiosioms socialinėms paslaugoms taikomi socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinami socialinių paslaugų kokybės reikalavimai.

12. Patikslinti reikalavimus licencijuojamai ūkio subjekto veiklai bei socialinės globos įstaigų licencijavimo tvarką.

13. Patikslinti reikalavimus socialinių paslaugų akreditavimui, akreditavimo tvarką.

14. Tobulinti mokėjimo už socialines paslaugas teisinį reguliavimą, nustatant, kokios bendrosios ir specialiosios socialinės paslaugos yra teikiamos nemokamai; patikslinant, kokios pajamos įskaitomos į asmens gaunamas pajamas nustatant asmens galimybes mokėti už socialines paslaugas; nustatant mokėjimo tvarką ir mokėjimo dydį už socialinę priežiūrą ir dienos socialinę

globą tais atvejais, kai asmuo gauna individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijas; numatant mokėjimo už socialines paslaugas tvarką ir mokėjimo dydį, kai asmuo gauna keletą specialiųjų socialinių paslaugų arba keletą specialiųjų socialinių paslaugų ir asmeninę pagalbą pagal Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymą; atsisakant šeimos pajamų vertinimo tais atvejais, kai nustatomas asmens, gyvenančio šeimoje, mokėjimo už dienos socialinę globą dydis; numatant teisę savivaldybėms sumažinti mokėjimą už socialines paslaugas; padidinant turto normatyvą asmeniui, kai mokėjimo už ilgalaikę socialinę globą dydis nustatomas atsižvelgiant ir į asmens turtą.

15. Patikslinti socialinių paslaugų finansavimo šaltinius.

16. Patikslinti sprendimų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, apskundimo tvarką.

Įstatymo projekto Nr. 2 svarbiausias uždavinys – numatyti, kad ligos išmoką gali gauti ir nuolatiniai globotojai.

Įstatymo projekto Nr. 3 svarbiausias uždavinys – suderinti atitinkamas Įstatymo projekto Nr. 1, Įstatymo projekto Nr. 3 ir Vietos savivaldos įstatymo nuostatas, patikslinant atvejo vadybininko apibrėžtį, kvalifikacinių reikalavimų formuluotes ir įvardijant konkrečią savivaldybės instituciją, suteikiančią įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms.

Įstatymo projekto Nr. 4 svarbiausias uždavinys – patikslinti savivaldybių savarankiškąją funkciją, papildant ją nuostatomis, susijusiomis su prevencinėmis socialinėmis paslaugomis ir laikino atokvėpio paslauga.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Įstatymo projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinių paslaugų grupės vadovė Violeta Toleikienė, tel. +370 613 12 459, el. p. Violeta.Toleikiene@socmin.lt, vyresnioji patarėja Jurgita Gajauskienė, tel. +370 659 24 797, el. p. Jurgita.Gajauskiene@socmin.lt, patarėja Jovita Kuzmickienė, tel. +370 658 59 209, el. p. Jovita.Kuzmickiene@socmin.lt, patarėja Jovita Nedveckė, tel. +370 649 56 852, Jovita.Nedveckea@socmin.lt, patarėja Indrė Ivanauskienė, tel. +370 658 58 766, el. p. Indre.Ivanauskiene@socmin.lt, patarėja Dalia Filipavičiūtė, tel. +370 658 60 131, el. p. Dalia.Filipaviciute@socmin.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Socialinių paslaugų įstatyme reguliuojami Įstatymo projekte Nr. 1 aptarti teisiniai santykiai:

Įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtos sąvokos: budinčio globotojo, globos centro, individualios priežiūros darbuotojo, likusio be tėvų globos vaiko, socialinės globos normų, socialinio darbuotojo, suaugusio asmens su negalia, vaiko su negalia, senatvės pensijos amžių sukakusio asmens su sunkia negalia, senyvo amžiaus asmens, socialinės rizikos. Šios sąvokos nėra tikslios. Taip pat nėra apibrėžtos bendruomeninių vaikų globos namų, socialines paslaugas teikiančio fizinio asmens, socialinės įtraukties koordinatoriaus, socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialisto, socialinių paslaugų teikėjo, nuolatinio globotojo, psichologinės ir socialinės reabilitacijos įstaigos, grupinio gyvenimo namų, šeiminių namų sąvokos, todėl kyla iššūkių, siekiant aiškiai identifikuoti minėtus subjektus ir (ar) profesijas. Nėra apibrėžta laikino atokvėpio paslaugos sąvoka, o socialinės priežiūros ir socialinės globos apibrėžtis tikslinga koreguoti ir perkelti į sąvokas. Nėra nuorodos, kad kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme.

Įstatymo 4 straipsnyje numatyti socialinių paslaugų valdymo, skyrimo ir teikimo principai.

Veiksmingumo principas nepakankamai išsamus, tikslintini bendradarbiavimo, socialinio teisingumo, visapusiškumo, subsidiarumo, asmens garbės ir orumo apsaugos principai.

Istatymo 5¹ straipsnyje numatytas asmens duomenų tvarkymas.

Šiame straipsnyje numatyta, kad asmens duomenys tvarkomi tik socialinių paslaugų teikimo tikslais. Asmens duomenų tvarkymo tikslų sąrašas neišsamus, taip pat nenumatyta, kokiais tikslais ir kokius asmens duomenis tvarko socialinių paslaugų teikėjai, tikslintini socialinių paslaugų įstaigų tvarkomi duomenys.

Istatymo 6 straipsnyje nustatytos socialinių paslaugų rūšys ir turinys.

Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad socialines paslaugas, jų turinį pagal socialinių paslaugų rūšis ir socialinių paslaugų įstaigų tipus apibrėžia socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos. Nepakankamai išsamiai reglamentuota, t. y. įvardinti ne visi kriterijai, nurodantys, kas turi būti nustatoma socialinių paslaugų kataloge, nenurodyta, kad jame nustatomi ir socialinių paslaugų teikėjai, taip pat neįvardinta, kas turi būti apibrėžta socialinių paslaugų turinyje.

Istatymo 6¹ straipsnyje numatytos nuostatos dėl prevencinių socialinių paslaugų ir 7 *straipsnyje* numatytos nuostatos dėl bendrųjų socialinių paslaugų.

Šių straipsnių 2 dalyse nustatyta, kokios socialinės paslaugos priskiriamos prevencinėms ir kokios bendrosioms socialinėms paslaugoms. Įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad prevencinėms socialinėms paslaugoms priskiriamos potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieškos paslauga, kompleksinės paslaugos šeimai, darbas su bendruomene ir kitos paslaugos. Įstatymo 6¹ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prevencinės socialinės paslaugos teikiamos visiems asmenims (visoms šeimoms) ir (ar) bendruomenėms, siekiantiems (siekiančioms) stiprinti asmens (šeimos) gebėjimą savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir asmens (šeimos) dalyvavimą visuomenės gyvenime, stiprinti bendruomenės socialinį aktyvumą ir skatinti bendruomenės socialinę įtrauktį, taip pat stiprinti asmens (šeimos) žinias ir ugdyti jo (jos) įgūdžius, kad ateityje būtų išvengta galimų socialinių problemų ir socialinės rizikos atsiradimo. Įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad bendrosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, sociokultūrinės paslaugos, transporto organizavimo, maitinimo organizavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne bei kitos paslaugos. Prie bendrųjų socialinių paslaugų yra priskirtos informavimo (reikalingos informacijos apie socialinę pagalbą suteikimas asmeniui (šeimai) bei sociokultūrinės paslaugos (laisvalaikio organizavimo paslaugos, teikiamos siekiant išvengti socialinių problemų, mažinant socialinę atskirtį, aktyvinant bendruomenę), kurių turinys neatitinka bendrųjų socialinių paslaugų, kurios teikiamos asmeniui (šeimai), kurio gebėjimai savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime gali būti ugdomi ar kompensuojami atskiomis, be nuolatinės specialistų pagalbos teikiamomis paslaugomis, esmės. Informavimo ir sociokultūrinių paslaugų turinys labiau atliepia prevencinių socialinių paslaugų esmę ir tikslą. Atitinkamai, atsižvelgiant į prevencinių socialinių paslaugų tikslą, ne visos jį atliepančios socialinės paslaugos yra priskirtos prevencinėms socialinėms paslaugoms. Taip pat tikslintina nuostata, numatanti, kokių tikslu teikiamos prevencinės paslaugos. Įstatymo 6¹ straipsnio 2 dalyje ir 7 straipsnio 2 dalyje nurodytų paslaugų sąrašas nebaigtinis, nenumatyta, kokiam teisės akte reglamentuojamos kitos paslaugos.

Istatymo 8 straipsnyje numatytos nuostatos dėl specialiųjų socialinių paslaugų.

Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kokios socialinės paslaugos yra priskiriamos specialiosioms paslaugoms – socialinė priežiūra ir socialinė globa. Kaip atskira specialioji paslauga nėra išskirta laikino atokvėpio paslauga, keičiant šios paslaugos teisinį reglamentavimą reikalinga papildyti specialiąsias socialines paslaugas ir šia paslauga. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto Nr. 1 10 straipsnio 2 dalyje specialiosioms socialinėms paslaugoms siūloma priskirti laikino atokvėpio paslaugą, atitinkamai reikalinga tikslinti ir kitas Įstatymo nuostatas, susijusias su specialiosiomis socialinėmis paslaugomis, socialinių paslaugų valdymo subjektų kompetencija, asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymu, socialinių paslaugų teikėjais, socialinių paslaugų akreditavimu, mokėjimu už specialiąsias socialines paslaugas, socialinių paslaugų finansavimo šaltiniais, sprendimų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, apskundimu.

Šio straipsnio 3 ir 5 dalyse nustatyta socialinės priežiūros ir socialinės globos apibrėžtis: socialinė priežiūra yra visuma paslaugų, kuriomis asmeniui (šeimai) teikiama kompleksinė pagalba, kuriai nereikia nuolatinės specialistų priežiūros, socialinė globa yra visuma paslaugų, kuriomis asmeniui teikiama kompleksinė pagalba, kuriai reikia nuolatinės specialistų priežiūros. Šias apibrėžtis reikalinga tikslinti ir įtvirtinti jas kaip sąvokas.

Tikslintina ir šio straipsnio 4 dalis, numatanti, kokios paslaugos priskiriamos socialinei priežiūrai, nurodytų paslaugų sąrašas nebaigtinis, nenumatyta, kokiame teisės akte reglamentuojamos kitos paslaugos.

Istatymo 9 straipsnyje numatytos nuostatos dėl pagalbos pinigų.

Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kokioms tikslinėms grupėms gali būti mokama pinigine išmoka – pagalbos pinigai. Numatyta, kad pinigine išmoka – pagalbos pinigai gali būti mokama savivaldybės institucijos nustatytais atvejais, kai vaikus prižiūri ar juos globoja (jais rūpinasi) vaikus globojančios šeimos, budintys globotojai arba kai bendrąsias socialines paslaugas ir socialinę priežiūrą asmeniui (šeimai) yra veiksmingiau organizuoti pinigais, vaikus globojančiai šeimai, budintiems globotojams per globos centrą. Tarp galimų pagalbos pinigų gavėjų nėra numatyta, kad juos gali gauti šeimynos ir nuolatiniai globotojai, taip pat nenurodyta konkreti savivaldybės institucija, nustatanti pagalbos pinigų mokėjimo atvejus.

Istatymo 10 straipsnyje nustatytas socialinių paslaugų valdymas ir valdymo subjektai.

Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, ką apima socialinių paslaugų valdymas. Nustatyta valdymo apimtis netiksli, nenumatyta, kad valdymas apima ir socialinių paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą.

Šio straipsnio 2 dalyje nurodytos pagrindinės socialinių paslaugų valdymo institucijos, numatant, kad tai yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, savivaldybės ir Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Nėra nurodytos savivaldybių institucijos.

Istatymo 11 straipsnyje nustatyta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencija.

Šio straipsnio 2 punkte nustatyta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencija teikti Vyriausybei siūlymus dėl valstybės socialinių paslaugų sistemos ir socialinio darbo vystymo kryptių ir rengti teisės aktų projektus dėl asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo, socialinių paslaugų skyrimo, teikimo, finansavimo, mokėjimo už socialines paslaugas, socialinės globos normų, socialinės globos įstaigų licencijavimo, socialinių darbuotojų, socialinių darbuotojų padėjėjų profesinės kvalifikacijos kėlimo ir veiklos reglamentavimo. Šio straipsnio 5 punkte nustatyta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencija rengti ir finansuoti valstybės socialinių paslaugų programas ir projektus. Šios kompetencijos tikslintinos, kadangi įstatymu nustatomos funkcijos turėtų būti kaip nuolatinio (tęstinio) pobūdžio darbai ar veiksmai arba suformuluotas aiškus funkcijų atlikimo rezultatas. Taip pat trūksta apibrėžtumo dėl nurodytų sąvokų „programos“ ir „projektai“ vartojimo, jų santykio su Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme pateikta „programos“ sąvoka bei asignavimų valdytojų pareigomis ir teisėmis, Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatyme apibrėžtomis sąvokomis, planavimo dokumentais ir juose numatomų priemonių įgyvendinimu.

Istatymo 13 straipsnyje nustatyta savivaldybės kompetencija.

Šiame straipsnyje nėra įvardinta konkreti savivaldybės institucija (savivaldybės taryba ar savivaldybės meras) ir jos kompetencija socialinių paslaugų valdymo srityje, tikslintina savivaldybės administracijos kompetencija. Nenumatyta, kad savivaldybių institucijos, savivaldybės administracija ir kuri jų konkrečiai vertina prevencinių socialinių paslaugų ir laikino atokvėpio paslaugos kokybę, kad akredituoja socialinių paslaugų teikėjų teikiamą laikino atokvėpio paslaugą, kad savo interneto svetainėje viešina informaciją ir apie kitus jos teritorijoje veikiančius socialinių paslaugų teikėjus, kad duomenis apie gyventojams skirtas, teikiamas, sustabdytas, nutrauktas ar neskirtas (nurodydamos jų neskysties priežastis) socialines paslaugas Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje teikia ir socialinių paslaugų įstaigos, sudariusios sutartis dėl duomenų teikimo Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje, taip pat nenumatyta, kokius konkrečius duomenis turi viešinti. Taip pat nenumatyta kompetencija prižiūrėti, kaip laikomasi akredituojamų

socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo sąlygų.

Įstatymo 14 straipsnyje nustatyta Socialinių paslaugų priežiūros departamento kompetencija.

Numatyta, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas teikia metodinę pagalbą dėl socialinės globos normų taikymo; teikia metodinę pagalbą savivaldybėms dėl socialinės priežiūros šeimoms organizavimo, taip pat dėl prevencinių socialinių paslaugų, išskyrus kompleksines paslaugas šeimai, bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybės kontrolės; formuoja bendrą socialinės globos normų ir prevencinėms socialinėms paslaugoms, išskyrus kompleksines paslaugas šeimai, bendrosioms socialinėms paslaugoms bei socialinei priežiūrai keliamų reikalavimų taikymo praktiką; vadovaujantis socialinės globos normomis, vertina socialinės globos kokybę; išduoda licencijas teikti socialinę globą, sustabdo ir naikina jų galiojimą; tikrina, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos sąlygų; kontroliuoja asmens (šeimos) socialinių paslaugų, finansuojamų iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, poreikio nustatymą, jų skyrimą, teikimą bei asmens (šeimos) finansinių galimybių mokėti už šias paslaugas vertinimą; vykdo socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliaciją; atlieka įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas. Šiame straipsnyje nepakankamai tiksliai nurodyta Socialinių paslaugų priežiūros departamento kompetencija.

Įstatymo 15 straipsnyje nustatyta kreipimosi dėl socialinių paslaugų skyrimo asmeniui (šeimai) tvarka.

Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad dėl socialinių paslaugų skyrimo į asmens (šeimos) gyvenamosios vietos savivaldybę gali kreiptis pats asmuo (vienas iš suaugusių šeimos narių) ar jo globėjas, rūpintojas. Nenumatyta, kad gali kreiptis ir neįgaliojo aprūpintojas. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekto Nr. 1 17 straipsnyje siūloma praplėsti subjektų, turinčių teisę kreiptis dėl socialinių paslaugų skyrimo, ratą įtraukiant ir neįgaliojo aprūpintoją, atitinkamai reikalinga tikslinti ir kitas Įstatymo nuostatas, susijusias su savivaldybės institucijų, savivaldybės administracijos kompetencija, asmens (šeimos) finansinių galimybių vertinimu, sprendimų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, apskundimu. Taip pat nenumatyta, kokiame dokumente reglamentuojama kreipimosi dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) tvarka ir nenustatytas šią tvarką tvirtinantis subjektas.

Įstatymo 16 straipsnyje numatytas asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymas.

Šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta, kad asmens socialinių paslaugų poreikis, išskyrus globos centrų teikiamas socialines paslaugas, prevencines socialines paslaugas, nustatomas individualiai pagal asmens nesavarankiškumą bei galimybes savarankiškumą ugdyti ar kompensuoti jo interesus ir poreikius atitinkančiomis socialinėmis paslaugomis. Nenumatyta, kad išimtis taikoma ir laikino atokvėpio paslaugai. Taip pat nustatyta, kad asmens nesavarankiškumas vertinamas kompleksiškai pagal asmens amžių, organizmo funkcinius sutrikimus, socialinę riziką ir su šiais veiksniais susijusius gebėjimus bei motyvaciją spręsti savo socialines problemas ir šeimos galimybes rūpintis asmeniu, kitas ypatybes, turinčias įtakos asmens gebėjimui rūpintis asmeniniu (šeimos) gyvenimu ar dalyvauti visuomenės gyvenime. Tikslinga koreguoti asmenį „nugalinančią“ nuostatą, kad asmens socialinių paslaugų poreikis nustatomas individualiai pagal asmens nesavarankiškumą bei tikslinti kriterijus, pagal ką vertinamas asmens savarankiškumas.

Šio straipsnio 6 dalyje numatyta, kad asmens (šeimos), pageidaujančio (pageidaujančios) gauti socialines paslaugas, kurias finansuoja savivaldybė iš savo biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, socialinių paslaugų, išskyrus globos centrų teikiamas socialines paslaugas, prevencines socialines paslaugas, poreikį nustato socialiniai darbuotojai, paskirti savivaldybės institucijos nustatyta tvarka. Subjektų, nustatančių poreikį socialinėms paslaugoms, ratas neišsamus. Tikslintinas subjektas, tvirtinantis asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašą bei socialinės globos poreikio vaikui su negalia, suaugusiam asmeniui su negalia, senyvo amžiaus asmeniui nustatymo metodikas, bei nurodyto aprašo pavadinimas.

Nenumatyta, kad asmeniui gali būti nustatytas kelių rūšių ir (ar) kelių socialinių paslaugų

poreikis.

Istatymo 17 straipsnyje nustatyta sprendimo dėl socialinių paslaugų skyrimo asmeniui (šeimai) tvarka.

Šiame straipsnyje numatyta, kad sprendimas dėl socialinių paslaugų, kurių teikimą finansuoja savivaldybė iš savo biudžeto lėšų ar iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, asmeniui (šeimai) skyrimo, sustabdymo ir nutraukimo priimamas socialinio darbuotojo, kuris nustatė asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikį, teikimu savivaldybės administracijos nustatyta tvarka. Subjektų, kurių teikimu priimamas sprendimas dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) skyrimo, sustabdymo ir nutraukimo, ratas neišsamus. Taip pat nenumatytas subjektas (konkrečiai savivaldybės institucija, savivaldybės administracija), kuris priima sprendimus dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) skyrimo, sustabdymo ir nutraukimo.

Istatymo 18 straipsnyje numatytos bendrosios socialinių paslaugų teikimo asmeniui (šeimai) nuostatos.

Šio straipsnio 8 dalyje numatyta, kad socialinės paslaugos šeimai teikiamos, padedant šėimos nariams spręsti socialines problemas ir (ar) jų išvengti ateityje, ugdyti suaugusių šėimos narių, įskaitant tuos šėimos narius, kuriems laikinai apribota tėvų valdžia, ar tuos tėvus, kurių vaikams nustatyta laikinoji globa (rūpyba), socialinius įgūdžius, stiprinti jų motyvaciją kurti saugią, sveiką ir darnią aplinką savo namuose, šėimoje, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, užtikrinti visapusi šioje šėimoje augančių vaikų vystymąsi, ugdymąsi ir organizuoti su sveikatos priežiūra, užimtumu, švietimu bei ugdymu suderintą koordinuotą pagalbą, o jeigu tėvų valdžia apribota, sudaryti sąlygas tėvų (tėvo ar motinos) elgesio pokyčiams, kurie leistų grąžinti vaiką į šėimą. Nenumatyta, kad socialinės paslaugos šeimai teikiamos ir siekiant ugdyti suaugusių šėimos narių, įskaitant tuos tėvus, kuriems apribota tėvų valdžia, socialinius įgūdžius ir kt.

Šio straipsnio 9 dalyje numatyta, kad vaikus globojančiai šeimai, globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams (esant tėvių prašymui) ir šėimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti asmenims kiekvienoje savivaldybėje nuolat teikiama Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atestuoatų asmenų ir kitų specialistų pagalba, užtikrinanti visapusi jų priežiūrą, globojamų (rūpinamų) ar įvaikintų vaikų vystymąsi ir ugdymą. Nuostata nepakankamai tiksli, reikalinga tikslinti pagalbą teikiantį subjektą, kadangi nenumatyta, kad kiekvienoje savivaldybėje turi būti nuolat teikiama globos centro specialistų pagalba, būtent globos centras ir teikia pagalbą globėjams (rūpintojams), budintiems ir nuolatiniais globotojams, tėviams ir šėimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti. Taip pat nenumatytas subjektas, nustatantis šios pagalbos teikimo tvarką. Tikslintina nuoroda į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą kaip valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją, atsižvelgiant į formuojamą praktiką įstatymų projektuose nenurodyti konkretaus (tikrinio) institucijos pavadinimo.

Istatymo 19 straipsnyje numatytos nuostatos dėl socialinių paslaugų teikėjų.

Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prevencines, bendrąsias socialines paslaugas, socialinę priežiūrą teikia tik socialinių paslaugų įstaigos. Nenumatyta, kokias socialines paslaugas gali teikti ir fiziniai asmenys, kokius reikalavimus jie turi atitikti. Taip pat nėra nuorodos į teisės aktus, kuriuose yra nustatyti prevencinėms, bendrosioms socialinėms paslaugoms, socialinei priežiūrai keliami reikalavimai.

Šio straipsnio 6 dalyje numatyta, kad socialinių paslaugų įstaigoje dirba socialiniai darbuotojai, individualios priežiūros darbuotojai ir kiti socialinių paslaugų srities darbuotojai, kurių pareigybių ir atliekamų funkcijų sąrašą tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras, taip pat švietimo, sveikatos priežiūros specialistai ir kiti darbuotojai. Darbuotojų, priskiriamų socialinių paslaugų srities darbuotojams, sąrašas neišsamus.

Šio straipsnio 6¹ dalyje numatyti kvalifikaciniai reikalavimai, kurie suteikia asmeniui teisę dirbti individualios priežiūros darbuotoju, tačiau nenurodyti atitinkami kvalifikaciniai reikalavimai, kurie suteiktų asmeniui teisę dirbti socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistu ir socialinės įtraukties koordinatoriumi. Nenumatytas individualios priežiūros darbuotojų, socialinių paslaugų įstaigų užimtumo specialistų, socialinės įtraukties koordinatorių profesinės kvalifikacijos, įgytos

Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės valstybėse ir Šveicarijos Konfederacijoje bei trečiojoje valstybėje, pripažinimas. Tikslintinas terminas, per kurį asmuo, pradėjęs dirbti individualios priežiūros darbuotoju, turi išklausti ne trumpesnius kaip 160 akademinį valandų mokymus.

Šio straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad socialinių paslaugų įstaigos vadovui numatyti tik kvalifikacijos reikalavimai, jo veiklos vertinimo tvarka, tačiau nenustatytos kadencijos, reikalavimai nepriekaištingai reputacijai.

Šio straipsnio 11 dalyje numatyta, kokią informaciją savo interneto svetainėje skelbia socialinių paslaugų įstaigos. Numatytas reglamentavimas neišsamus, nenumatyta, kokius konkrečius duomenis socialinių paslaugų įstaigos savo interneto svetainėje turi skelbti, siekiant paslaugų prieinamumo, kokybės ir skaidrumo.

Šiame straipsnyje nenumatyta, kad socialinę globą, socialinę priežiūrą, laikino atokvėpio paslaugą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvus tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras, kokias teises turi socialinių paslaugų srities darbuotojai.

Istatymo 19¹ straipsnyje numatytos nuostatos dėl budinčio globotojo vykdomos likusių be tėvų globos vaikų, socialinę riziką patiriančių vaikų priežiūros.

Šiame straipsnyje nenumatyta, kokių skaičių vaikų vienu metu gali prižiūrėti budintis globotojas, nustatyti reikalavimai budinčiam globotojui nepakankami, iš dalies numatyti tik apibūrinant sąvoką „Budintis globotojas“.

Šio straipsnio 1 dalyje numatyta, kad budintis globotojas prižiūri likusį be tėvų globos vaiką, socialinę riziką patiriantį vaiką pagal tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį. Nurodyta, kad minėtoje sutartyje turi būti sulagta dėl šių sąlygų: sutarties šalys; sutarties objektas ir tikslas; vaiko globos (rūpybos) vieta (ji negali sutapti su globos centro registruotos buveinės ar socialinės globos įstaigos licencijoje nurodyta vieta); prižiūrimų vaikų skaičius; lėšų vaikui išlaikyti (vaiko globos (rūpybos) išmokos pagal Išmokų vaikams įstatymą) bei atlygio už vaiko priežiūrą dydis ir mokėjimo tvarka; prižiūrimo vaiko trumpalaikės socialinės globos (laikino atokvėpio) suteikimo budinčiam globotojui tvarka; sutarties šalių atsakomybė dėl netinkamo sutarties sąlygų vykdymo; kitos budinčio globotojo ir globos centro teisės ir tarpusavio įsipareigojimai; pagalbos teikimo budinčiam globotojui ir vaikui tvarka; sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka. Nepakankamai reglamentuota, dėl kokių sąlygų turi būti sulagta tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartyje – nenumatyta vaiko gyvenamoji vieta, nepakankamai reglamentuotos lėšos vaikui išlaikyti, darbingumo atkūrimo ir resursų atgavimo (krizės atveju) paslaugų budinčiam globotojui suteikimo tvarkos, nenumatytas subjektas, tvirtinantis šios sutarties formą.

Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytos budinčio globotojo pareigos ir teisės. Nepakankamai išsamiai reglamentuotos, nenurodyta, kokia tvarka vyksta informacijos teikimas globos centrui.

Šio straipsnio 4 dalyje numatytos globos centro pareigos, nepakankamai aiškiai reglamentuotos. Šios dalies 3 punkte numatytas budinčio globotojo vykdomos vaiko priežiūros kokybės vertinimas, nenumatyta, kokio subjekto nustatyta tvarka šis vertinimas atliekamas.

Šio straipsnio 7 dalyje numatyta, kad globos centrų veiklos kokybės priežiūrą vykdo Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba bei Socialinių paslaugų priežiūros departamentas.

Šio straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad Vyriausybė ar jos įgaliota institucija tvirtina globos centro veiklos ir vaiko budinčio globotojo vykdomos priežiūros organizavimo ir kokybės priežiūros tvarkos aprašą.

Tikslintinos nuostatos dėl subjekto, vykdančio globos centrų veiklos kokybės priežiūrą, ir dėl subjekto, tvirtinančio globos centro veiklos aprašą. Šiame straipsnyje ir 19² straipsnyje tikslintina nuoroda į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą kaip valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją, atsižvelgiant į formuojamą praktiką įstatymų projektuose nenurodyti konkretaus (tikrinio) institucijos pavadinimo.

Šiame straipsnyje nenumatyta, koks atlygis mokamas budinčiam globotojui, taip pat tikslintinas mokymų, kuriuos turi būti išlauskęs budintis globotojas pavadinimas.

Šiame straipsnyje nenumatytos nuostatos dėl nuolatinių globotojų.

Istatymo 19² straipsnyje numatytos nuostatos dėl globos centro funkcijų, susijusių su vaikų globa (rūpyba).

Šio straipsnio 2 punkte nenumatytas subjektas, kurio nustatyta tvarka vykdomos funkcijos. Šio straipsnio 4 punkte numatyta perteklinė funkcija teikti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai aktualią informaciją apie asmenis, pasirengusius globoti (rūpinti) vaikus.

Istatymo 19³ straipsnyje numatytos nuostatos dėl bendruomeninių šeimos namų veiklos ir funkcijų.

Šio straipsnio 1 dalyje numatyta, kad bendruomeniniai šeimos namai organizuoja, o prireikus ir teikia asmeniui (šeimai) kompleksines paslaugas šeimai kuo arčiau asmens (šeimos) gyvenamosios vietos arba asmens (šeimos) gyvenamojoje vietoje vieno langelio principu. Nuostata dėl vieno langelio principo tikslintina, kadangi bendruomeniniuose šeimos namuose paslaugos tik organizuojamos vieno langelio principu, bet ne teikiamos.

Istatymo 20 straipsnyje numatytos socialinį darbą reglamentuojančios nuostatos.

Šio straipsnio 1 dalyje numatyta, kad socialinį darbą dirba socialiniai darbuotojai. Ši nuostata perteklinė atkartojanti Istatymo 2 straipsnyje esančią sąvokoje „socialinis darbuotojas“.

Šio straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad dirbti socialiniu darbuotoju turi teisę asmuo, įgijęs socialinio darbo kvalifikacinį (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) laipsnį arba baigęs socialinio darbo studijų krypties programą ir įgijęs socialinių mokslų kvalifikacinį (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) laipsnį, arba asmuo, iki 2014 m. gruodžio 31 d. įgijęs kitą kvalifikacinį (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) laipsnį ir socialinio darbuotojo kvalifikaciją ar baigęs socialinio darbo studijų programą, ar socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka baigęs socialinio darbuotojo praktinei veiklai pasirengti skirtus mokymus, arba asmuo, įgijęs socialinės pedagogikos kvalifikacinį (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) laipsnį ar socialinio pedagogo kvalifikaciją, jeigu jis dirba su vaikais ir (arba) šeimomis. Numatytos netikslios kvalifikacijos reikalavimų asmeniui, kuris turi teisę dirbti socialiniu darbuotoju, formuluotės, taip pat nenumatyta, kad asmuo gali turėti lygiavertę reikalaujamai kvalifikaciją, kvalifikaciniai reikalavimai tikslintini.

Taip pat tikslintinos šio straipsnio 8 dalyje numatytos nuostatos, reglamentuojančios socialinių darbuotojų teises.

Istatymo 20¹ straipsnyje numatyta socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliacija.

Šio straipsnio 2 dalies 1 ir 3 punktuose atitinkamai numatyta, kad socialinių paslaugų srities darbuotojai, išskyrus socialinius darbuotojus ir socialinių paslaugų įstaigų vadovus, ne mažiau kaip 16 akademinių valandų per kalendorinius metus dalyvauja mokymuose, o socialiniai darbuotojai ne mažiau kaip 16 akademinių valandų per kalendorinius metus dalyvauja mokymuose ir ne mažiau kaip 8 akademines valandas per kalendorinius metus – supervizijoje. Įvardintos ne visos socialinių paslaugų srities darbuotojų pareigybės, kurioms taikomos nurodytos nuostatos.

Istatymo 20² straipsnyje numatyti socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliaciją vykdančys subjektai ir jų kompetencija.

Šio straipsnio 4 dalyje numatyta, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, vykdydamas socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliaciją, socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka atlieka socialinių darbuotojų ir socialinių paslaugų įstaigų vadovų atestaciją ir, siekdamas nustatyti socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimo poreikį, renka, kaupia ir analizuoja duomenis apie juos – jų skaičių, išsilavinimą (aukštąjį universitetinį, aukštąjį koleginių ir (ar) kitą turimą išsilavinimą), vidutinį darbo užmokestį. Nepakankamai tiksliai suformuluota nuostata, t. y. nurodyta netiksli priežastis, kodėl minėtas subjektas renka, kaupia ir analizuoja duomenis apie socialinių paslaugų srities darbuotojų skaičių, išsilavinimą, vidutinį darbo užmokestį. Taip pat tikslintina nuoroda į socialinių paslaugų srities darbuotojų, kurių atžvilgiu atliekama atestacija, pareigybes.

Šio straipsnio 5 dalies 1 punkte numatyta, kad Etikos komisija nagrinėja skundus dėl Socialinių paslaugų srities darbuotojų etikos kodekso pažeidimų. Nenumatyta, kokio subjekto nustatyta tvarka ši funkcija vykdoma.

Istatymo 21 straipsnyje nustatytos veiklos licencijos.

Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigusiam juridiniam asmeniui ar kitai organizacijai, jų padaliniui, pageidaujantiems teikti socialinę globą (toliau – įstaiga), gali būti išduodamos licencijos teikti socialinę globą socialinės globos įstaigoje (toliau – institucinė socialinė globa) arba asmens namuose.

Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad įstaigai gali būti išduodamos šių rūšių veiklos licencijos: institucinės socialinės globos (dienos) vaikams su negalia, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims; institucinės socialinės globos (ilgalaikės, trumpalaikės) vaikams socialinės globos įstaigoje, išskyrus šeimyną; institucinės socialinės globos (ilgalaikės, trumpalaikės) suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims; institucinės socialinės globos (trumpalaikės) socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims; institucinės socialinės globos (ilgalaikės, trumpalaikės) vaikams šeimynoje; socialinės globos vaikams su negalia, suaugusiems asmenims su negalia, senyvo amžiaus asmenims namuose. Institucinė socialinė globa (trumpalaikė) teikiama tik socialinę riziką patiriantiems asmenims, kurie yra priklausomi nuo psichoaktyviųjų medžiagų, tačiau iš institucinės socialinės globos (trumpalaikės) socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims licencijos galima suprasti, kad institucinė socialinė globa (trumpalaikės) teikiama visiems socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims.

Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad įstaigai gali būti išduodama licencija vykdyti kelių šio straipsnio 2 dalyje nurodytų rūšių veiklą.

Istatymo 22 straipsnyje nustatyta licencijas išduodanti institucija ir licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą ir kontrolę atliekanti institucija.

Šiame straipsnyje numatyta, kad licencijas išduoda, jų galiojimą sustabdo, galiojimo sustabdymą panaikina ir galiojimą panaikina, prižiūri ir kontroliuoja, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos sąlygų Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, vadovaudamasis šiuo įstatymu ir kitais teisės aktais.

Istatymo 23 straipsnyje nustatytos licencijos išdavimo sąlygos.

Šio straipsnio 1 dalies 2 punkto a (neteikė socialinės globos neturėdama licencijos) ir (ar) ir c (įstaigos vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims nebuvo du kartus ir daugiau paskirta administracinė nuobauda už socialinės globos teikimą neturint licencijos ar nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų) papunkčiuose išdėstyti reikalavimai yra tapatūs, todėl a papunktis yra perteklinis. Fakto, kad įstaiga neteikė socialinės globos neturėdama licencijos konstatavimas galimas tik surašius administracinių nusižengimų protokolą, išnagrinėjus bylą bei priėmus sprendimą pripažinti asmenį kaltu padarius pažeidimą, numatytą Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 107 straipsnyje, nes administracinių teisės pažeidimų procese, kaip ir baudžiamojoje teisėje, galioja nekaltumo prezumpcija, t. y. asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas nėra įrodytas įstatymo nustatyta tvarka ir pripažintas įsiteisėjusiu teismo sprendimu. Priimant nutarimą skirti asmeniui administracinę nuobaudą negali kilti jokių abejonių dėl pažeidimo fakto ir pažeidimą padariusio asmens kaltės, todėl išvada, kad įstaiga teikė socialinę globą neturėdama licencijos galima tik tuomet, kai institucija ar teismas priima galutinį, neskundžiamą sprendimą.

Šio straipsnio 1¹ dalies 1 punkte nustatyta, kad, jeigu įstaiga institucinę socialinę globą numato teikti tik iš užsienio valstybės (-ių), kurią (-ias), Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Socialinių paslaugų priežiūros departamentui pateiktais duomenimis, ištiko humanitarinė krizė, atvykusiems nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams ar likusiems be tėvų globos vaikams, išduodant licenciją netaikomos šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos sąlygos ir licencija išduodama, jeigu įstaiga užtikrina nelydimų nepilnamečių užsieniečių ar likusių be tėvų globos vaikų nepertraukiamą priežiūrą, tinkamas gyvenamąsias patalpas, maitinimą. Atsižvelgiant į tai, kad socialinės globos šiai paslaugų gavėjų grupei teikimui skirtoms patalpoms reikalavimai yra nustatyti socialinės globos normose, šiame punkte turėtų būti įrašyta nuoroda į socialinės globos normose esančius reikalavimus patalpoms šiai paslaugų gavėjų grupei.

Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta paraiškos-klausimyno licencijai gauti padavimo Socialinių paslaugų priežiūros departamentui būdas ir tvarka. Atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Licencijavimo pagrindų aprašas), 20 punktą, šio straipsnio 2 dalyje nustatytas reglamentavimas turėtų būti išdėstytas socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse.

Šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatyti Socialinių paslaugų priežiūros departamento, gavusio šio straipsnio 2 dalyje nurodytą paraišką-klausimą, veiksmai. Atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo 20 punktą, šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nustatytas reglamentavimas turėtų būti išdėstytas socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse.

Šio straipsnio 6 dalyje nustatyti Socialinių paslaugų priežiūros departamento veiksmai, kai atsisakoma išduoti licenciją. Atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo 20 punktą, šio straipsnio 6 dalyje nustatytas reglamentavimas turėtų būti išdėstytas socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse.

Šio straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad apie licencijos išdavimą, jos galiojimo sustabdymą, galiojimo sustabdymo panaikinimą ir galiojimo panaikinimą Socialinių paslaugų priežiūros departamentas skelbia savo interneto svetainėje. Ši nuostata ir įpareigojimas Socialinių paslaugų priežiūros departamentui yra perteklinis, kadangi visos licencijos matomos licencijų informavimo sistemoje (internetu svetainėje: www.licencijavimas.lt). Atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo 20 punktą, šio straipsnio 8 dalyje nustatytas reglamentavimas turėtų būti išdėstytas socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse.

Pažymėtina, kad Licencijavimo pagrindų aprašo 18.6 papunktyje nustatyta, kad, jeigu taikomas licencijų išdavimo modelis „G“, veiklos licencijavimą reguliuojančiuose įstatymuose turi būti įtvirtintos išimtys, jeigu jos taikomos, kai licencijos neišdavimas ar motyvuoto atsisakymo išduoti licenciją nepateikimas per nustatytą terminą nelaikomas licencijos išdavimu (šios išimtys turi būti pateisinamos svarbiais visuomenės interesais, įskaitant teisėtus trečiųjų asmenų interesus). Šios nuostatos nėra galiojančioje Socialinių paslaugų įstatymo redakcijoje.

Įstatymo 24 straipsnyje nustatyti atsisakymo išduoti licenciją, licencijos galiojimo sustabdymo ir panaikinimo pagrindai ir tvarka.

Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas sustabdo licencijos galiojimą, jeigu socialinės globos įstaiga teikė socialinę globą, neatitinkančią socialinės globos normų, ir, gavusi įspėjimą su reikalavimu pašalinti pažeidimus, per nurodytą terminą šių pažeidimų nepašalino. Nemaža dalis socialinės globos įstaigų pagal tą pačią licencijos rūšį teikia socialinę globą skirtinguose teritoriniuose padaliniuose – tuomet vienoje licencijoje nurodomi keli veiklos vietos adresai. Tais atvejais, kai Socialinių paslaugų priežiūros departamentas nustato neištaisytų socialinės globos normų keliamų reikalavimų patalpoms neatitikimų viename ar keliuose teritoriniuose padaliniuose (pvz., neįrengtos virtuvėlės), o kituose teritoriniuose padaliniuose veikla atitinka teisės aktų reikalavimus, licencijos galiojimą tikslinga stabdyti / naikinti tik tuo adresu (tais adresais), kur yra nustatyti nepašalinti socialinės globos normų keliamų reikalavimų patalpoms pažeidimai.

Šio straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad terminą, kuriam sustabdomas licencijos galiojimas, nustato Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, atsižvelgdamas į nustatyto pažeidimo pobūdį. Atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo 20 punktą, šio straipsnio 4 dalyje nustatytas reglamentavimas turėtų būti išdėstytas socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse.

Šio straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas panaikina licencijos galiojimą, jeigu: sustabdžius licencijos galiojimą, socialinės globos įstaiga per nurodytą terminą nepašalino pažeidimų; socialinės globos įstaiga nepradėjo teikti socialinės globos per 12 mėnesių nuo licencijos išdavimo; jeigu socialinės globos įstaigai, kuriai licencija teikti institucinę socialinę globą buvo išduota taikant šio įstatymo 23 straipsnio 11 dalyje nustatytą išimtį, per 24 mėnesius nuo šios licencijos išdavimo dienos nepavyko užtikrinti, kad jos teikiama institucinė socialinė globa atitiktų šio įstatymo 23 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas. Tarp

licencijos panaikinimo pagrindų nėra numatyta, kad licencija panaikinama, kai juridinis asmuo pasibaigia ar yra likviduojamas, ar socialinės globos įstaigai pateikus prašymą panaikinti licencijos galiojimą, ar jeigu šeimos dalyviai Vyriausybės tvirtinamuose vaiko globos organizavimo nuostatuose nustatyta tvarka atsisako pasiūlymų atkurti pagal Šeimynų įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus globojamų (rūpinamų) ir (ar) laikinai apgyvendintų vaikų skaičių šeimoje, išskyrus atvejus, jei, sumažėjus šio įstatymo nustatytam šeimoje globojamų (rūpinamų) ir (ar) laikinai apgyvendintų vaikų skaičiui, į šeimyną dėl objektyvių aplinkybių (dėl šeimos dalyvių amžiaus ar jų ligos) negali būti priimti kiti likę be tėvų globos vaikai, ar nepateikia jokio atsakymo dėl savivaldybės administracijos pateiktų pasiūlymų atkurti globojamų (rūpinamų) ir (ar) laikinai apgyvendintų vaikų skaičių šeimoje.

Šio straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad apie licencijos galiojimo sustabdymą ar panaikinimą Socialinių paslaugų priežiūros departamentas informuoja socialinės globos įstaigą raštu tiesiogiai, registruotu laišku ar pasirašytą saugiu elektroniniu parašu pranešimą išsiunčia elektroninėmis priemonėmis arba per kontaktinį centrą. Nenumatyta, kokiais terminais Socialinių paslaugų priežiūros departamentas informuoja socialinės globos įstaigą.

Įstatymo 24¹ straipsnyje nustatytos licencijos turėtojo teisės ir pareigos.

Šiame straipsnyje nenumatyta licencijos turėtojui pareiga teikti duomenis apie socialinės globos teikimo pradžią į Socialinių paslaugų priežiūros departamento Socialinės globos licencijavimo elektroninę priemonę. Šis duomenų teikimas yra svarbus, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas galėtų nustatyti socialinės globos teikimo pradžią.

Įstatymo 25² straipsnyje nustatyta teisės teikti akredituotą socialinę priežiūrą suteikimo, pratęsimo, sustabdymo ir panaikinimo tvarka.

Šiame straipsnyje nenumatyta teisės teikti akredituotą laikino atokvėpio paslaugą suteikimo tvarka; nenumatyta, kaip suteikiama teisė teikti akredituotas socialines paslaugas socialines paslaugas teikiančiam fiziniam asmeniui; numatyti neišsamūs teisės teikti akredituotas socialines paslaugas panaikinimo pagrindai; nenumatyta išpėjimo tvarka, jeigu akredituotas socialines paslaugas teikianti įstaiga, socialines paslaugas teikiantis fizinis asmuo neatitinka akredituotų socialinių paslaugų teikimo reikalavimuose nustatytų reikalavimų; nenumatyti terminai nustatytiems pažeidimams pašalinti bei terminai, per kuriuos informuojamas socialinių paslaugų teikėjas apie teisės teikti akredituotas socialines paslaugas panaikinimą; nenumatyti veiksmai, kurių turi imtis socialinių paslaugų teikėjai ir savivaldybės administracija, siekiant užtikrinti socialinių paslaugų gavėjų poreikius ir interesus, kai panaikinama teisė teikti akredituotas socialines paslaugas ar kai nustatoma, kad akredituotos socialinės paslaugos teikiamos neturint tam teisės ar nesilaikant reikalavimų; nenumatytos akredituotas socialines paslaugas teikiančių socialinių paslaugų teikėjų teisės ir pareigos; tikslintini reikalavimai, kuriuos turi atitikti socialinių paslaugų teikėjai, pageidaujantys teikti akredituotas socialines paslaugas.

Įstatymo septintame skirsnyje nustatytos mokėjimo už socialines paslaugas nuostatos.

Nepakankamai reglamentuotos ir tikslintinos mokėjimo už prevencines, bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas, asmens (šeimos) finansinių galimybių vertinimo, asmens (šeimos) pajamų ir jų apskaičiavimo, asmens turto ir jo apskaičiavimo, asmens turto vertės ir turto vertės normatyvo nustatymo nuostatos. Nenumatytas mokėjimo dydis už socialinių dirbtuvių, laikino atokvėpio paslaugas, pajamų, kurios įskaitomos ir kurios neįskaitomos į asmens pajamas, rūšių sąrašas neišsamus ir tikslintinas.

Įstatymo 33 straipsnyje nustatytos bendrosios socialinių paslaugų finansavimo nuostatos.

Šiame straipsnyje nenumatyta teisė savivaldybės institucijai nustatyti maksimalų socialinių paslaugų finansavimo savivaldybės teritorijos gyventojams dydį.

Įstatymo 34 straipsnyje nustatyti socialinių paslaugų, kurias planuoja ir savivaldybės teritorijos gyventojams organizuoja savivaldybė, finansavimo šaltiniai.

Šiame straipsnyje numatyta, kad bendrosios socialinės paslaugos ir socialinė priežiūra senyvo amžiaus asmenims, suaugusiems asmenims su negalia, vaikams, socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims ir jų šeimoms finansuojamos iš savivaldybės biudžeto lėšų, kad prevencinės socialinės paslaugos, išskyrus kompleksinių paslaugų šeimai teikimą,

finansuojamos iš savivaldybių biudžetų lėšų. Numatyti ne visi prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros paslaugų finansavimo šaltiniai. Nenumatyti laikino atokvėpio, socialinių dirbtuvių paslaugų finansavimo šaltiniai.

Įstatymo 35 straipsnyje nustatyta sprendimų, susijusių socialinėmis paslaugomis, apskundimo tvarka.

Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų subjektų, kurių išvadas dėl asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio skirti socialines paslaugas nustatymo asmuo (vienas iš suaugusių šeimos narių) ar jo globėjas, rūpintojas, kiti suinteresuoti asmenys gali apskusti, ratas neišsamus.

Šio straipsnio 4 dalyje tikslintina, kokio subjekto nustatyta tvarka Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, nustatęs pažeidimus dėl asmens (šeimos) socialinių paslaugų, finansuojamų iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, poreikio nustatymo, skyrimo, teikimo, asmens (šeimos) finansinių galimybių mokėti už šias paslaugas vertinimo, per 5 darbo dienas nuo pažeidimo nustatymo dienos turi kreiptis į savivaldybės merą ir pareikalauti pašalinti trūkumus.

Šio straipsnio 5 dalyje numatyta, kad socialinių paslaugų įstaigą dėl netinkamo prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros teikimo asmuo (vienas iš suaugusių šeimos narių) ar jo globėjas, rūpintojas, kiti suinteresuoti asmenys gali apskusti savivaldybės merui. Nenumatyta, kad gali apskusti ir kitus socialinių paslaugų teikėjus, taip pat, kad gali skusti ir dėl netinkamo laikino atokvėpio paslaugos teikimo.

Šio straipsnio 6 dalis tikslintina, atsisakant perteklinių nuostatų, susijusių su socialine priežiūra ir laikino atokvėpio paslaugomis, kurios numatytos kituose straipsniuose.

Šiame straipsnyje nenumatyta, kad skundai dėl netinkamo prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros, laikino atokvėpio paslaugos teikimo nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

Įstatymo priede nurodyti įgyvendinami ES teisės aktai. Įstatymo priede nurodyta, kad įgyvendinama 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR; 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR; 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR.

Įstatymu įgyvendinamų ES teisės aktų sąrašas neišsamus, nurodyti ne visi Įstatymu įgyvendinami ES teisės aktai.

Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme reguliuojami Įstatymo projekte Nr. 2 aptarti teisiniai santykiai:

Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 2, 10, 11, 11¹ straipsniuose nustatyti ligos išmokų gavėjai, ligos išmokos sergančiam šeimos nariui slaugyti arba vaikui prižiūrėti mokėjimo trukmė, ligos išmokos užkrečiamųjų ligų protrūkių arba jų epidemijų metu mokėjimo trukmė, ligos išmokų skyrimo ir mokėjimo ypatumai Vyriausybei paskelbus ekstremaliąją situaciją ir (ar) karantiną.

Subjektų, turinčių teisę gauti ligos išmokas, sąrašas neišsamus.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme reguliuojami Įstatymo projekte Nr. 3 aptarti teisiniai santykiai:

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 2 straipsnyje apibrėžta atvejo vadybininko sąvoka.

Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad atvejo vadybininkas – socialinis darbuotojas, koordinuojantis atvejo vadybos procesą, paskirtas savivaldybės socialinių paslaugų įstaigos ar kitos įstaigos, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms savivaldybėje,

vadovo ar jo įgalioto asmens. Tikslintina atvejo vadybininko apibrėžtis, neįvardinta konkreti savivaldybės institucija, suteikianti įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 41 straipsnyje nustatyta atvejo vadybininkas ir jo sudaromas pagalbos planas.

Šio straipsnio 1 dalyje numatyta, kad atvejo vadybininku skiriamas fizinis asmuo, įgijęs aukštąjį socialinio darbo (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) kvalifikacinį laipsnį ar iki 2014 m. gruodžio 31 d. įgijęs kitą kvalifikacinį laipsnį (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) ir socialinio darbuotojo kvalifikaciją, ar iki 2014 m. gruodžio 31 d. įgijęs kitą kvalifikacinį laipsnį (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) ir baigęs socialinio darbo studijų programą, ar įgijęs socialinės pedagogikos (bakalauro, magistro) kvalifikacinį laipsnį ir turintis ne mažesnę kaip vienu metų darbo su šeima ar vaikais ar savanorystės patirtį ir atitinkantis kituose teisės aktuose jam nustatytus reikalavimus. Atsižvelgiant į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktą informaciją, atvejo vadybininkams numatytų kvalifikacinių reikalavimų formuluotės tikslintinos.

Nenumatytas atvejo vadybininko profesinės kvalifikacijos, įgytos Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės valstybėse ir Šveicarijos Konfederacijoje bei trečiosiose valstybėse, pripažinimas.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 52 straipsnyje nustatyti savivaldybės institucijų ir įstaigų įgaliojimai vaiko teisių apsaugos srityje.

Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybės meras kiekvienais metais tvirtina savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose ar kitose įstaigose, kurioms savivaldybės taryba suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas ir kitokią pagalbą šeimai tam tikroje savivaldybės teritorijoje, socialinių darbuotojų, galinčių teikti atvejo vadybininko paslaugas konkrečioje savivaldybės teritorijoje, sąrašą. Į šį sąrašą gali būti įtraukti socialiniai darbuotojai, kurie atitinka šio įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje ir 41 straipsnio 1 dalyje nurodytus reikalavimus. Siekiant teisinio reguliavimo suderinamumo, atsižvelgiant į siūlymą tikslinti atvejo vadybininko apibrėžtį, tikslinga koreguoti nuorodą į „socialinio darbuotojo“, galinčio teikti atvejo vadybininko paslaugas, apibrėžtį.

Vietos savivaldos įstatyme reguliuojami Įstatymo projekte Nr. 4 aptarti teisiniai santykiai:

Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 12 punkte nustatyta savarankiškoji (Konstitucijos ir įstatymų nustatyta (priskirta) savivaldybių funkcija – socialinių paslaugų teikimo užtikrinimas planuojant ir organizuojant socialines paslaugas, kontroliuojant bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę, taip pat socialinių paslaugų įstaigų steigimas ir išlaikymas.

Nenumatyta, kad savivaldybės vertina ir prevencinių socialinių paslaugų bei laikino atokvėpio paslaugos kokybę.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomi pakeitimai:

Įstatymo 1 straipsnio pakeitimas

Siūloma papildyti šio straipsnio 1 dalį, numatant, kad šis įstatymas apibrėžia ir socialinių paslaugų akreditavimą, siekiant Įstatymo paskirties atitikimo jame reglamentuojamoms nuostatoms.

Įstatymo 2 straipsnio pakeitimas

Siekiant užtikrinti tinkamą Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų pakeitimų nuostatų įtraukimą į Įstatymą, siūloma Įstatymo 2 straipsnį papildyti sąvokomis „Socialines paslaugas teikiantis fizinis asmuo“, „Socialinės įtraukties koordinatorius“, „Socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistas“, „Socialinių paslaugų teikėjas“, „Laikino atokvėpio paslauga“, „Socialinė globa“, „Socialinė priežiūra“, „Bendruomeniniai vaikų globos namai“ bei tikslinti sąvokų „Globos centras“, „Individualios priežiūros darbuotojas“, „Socialinis darbuotojas“, „Sielovados darbuotojas“, „Socialinės globos įstaiga“ turinį. Sąvoka „Budintis globotojas“ tikslintina, atsisakant nuostatos, kad budintis globotojas vykdo veiklą pagal individualios veiklos pažymėjimą, kas nėra šio teisės akto reguliavimo dalykas ir numatant, kad budintys globotojai veikia individualiai (vykdo individualią veiklą) straipsnyje reglamentuojančiame budinčio globotojo vykdomą likusių be tėvų

globos vaikų, socialinę riziką patiriančių vaikų priežiūrą.

Įstatymo 2 straipsnyje nustatytų sąvokų „Likęs be tėvų globos vaikas“, „Socialinė rizika“, „Sielovados darbuotojas“, „Socialinis darbuotojas“, „Individualios priežiūros darbuotojas“ turinį siūloma tikslinti atsisakant perteklinės informacijos, sąvokos „Socialinės globos normos“ turinį siūloma tikslinti siekiant patikslinti socialinės globos normas tvirtinančią subjektą ir sąvokos turinį, sąvokų „Senatvės pensijos amžių sukakęs asmuo su sunkia negalia“, „Senyvo amžiaus asmuo“ turinį siūloma tikslinti, siekiant patikslinti asmenų grupes, kurias apima šios sąvokos. Sąvokų turinį siūloma tikslinti taip pat siekiant užtikrinti atitiktį bendrinės lietuvių kalbos normoms.

Nuo 2024 m. sausio 1 d., siekiant užtikrinti tinkamą Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų pakeitimų nuostatų įtraukimą į Įstatymą, siūloma Įstatymo 2 straipsnį papildyti sąvokomis „Grupinio gyvenimo namai“, „Psichologinės ir socialinės reabilitacijos įstaiga“, „Nuolatinis globotojas“, patikslinti sąvokų „Budintis globotojas“ ir „Globos centras“ turinį bei, atsižvelgiant į Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatas, įsigaliosiančias nuo 2024 m. sausio 1 d., patikslinti sąvokų „Asmuo su sunkia negalia“, „Socialines paslaugas teikiantis fizinis asmuo“, „Laikino atokvėpio paslauga“, „Suaugęs asmuo su negalia“ ir „Vaikas su negalia“ turinį.

Taip pat šį straipsnį siūloma papildyti sąvoka „Šeiminiai namai“. Nuo 2014 m. Lietuvoje vykdoma Institucinės globos pertvarka, siekiama, kad be tėvų globos likusiems vaikams netektų augti globos namuose, kad šilumą ir rūpestį vaikai rastų tėvių ir globėjų šeimose arba, kad šiuo metu dar nesant pakankamai išplėtotam globėjų tinklui, be tėvų globos likusieji vaikai galėtų augti nedidelėje šeimos modelio vaikų globos įstaigoje – šeiminiuose namuose, kuriuose būtų užtikrinta vaikų integracija į bendruomenę, sudaryta galimybė augti aplinkoje, kuri yra artima šeimos aplinkai, įgyti savarankiškam gyvenimui svarbius įgūdžius. Dabar įtvirtintą bendruomeninių vaikų globos namų pavadinimą, siekiant taikliau apibrėžti įstaigą, kurioje socialinę globą vaikai gauna šeimai artimoje aplinkoje, siūloma keisti į šeiminius namus ir „Šeiminiai namai“ sąvoką numatyti Įstatyme, kartu siekiant užtikrinti tinkamą Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų pakeitimų nuostatų įtraukimą į Įstatymą.

Nuo 2029 m. sausio 1 d. siūloma atsisakyti sąvokos „Socialinės globos normos“, kadangi nuo 2029 m. sausio 1 d. visos socialinės paslaugos turės atitikti socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamus socialinių paslaugų kokybės reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, siūloma tikslinti Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatas, kuriose minimos socialinės globos normos ar socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamas socialinės globos normų aprašas.

Įstatymo 4 straipsnio pakeitimas

Siūloma patikslinti šiame straipsnyje numatytus socialinių paslaugų valdymo, skyrimo ir teikimo principus. Siūloma patikslinti: 1 punkte numatytą bendradarbiavimo principą, patikslinant, kad socialinių paslaugų valdymas, skyrimas ir teikimas grindžiamas asmens, šeimos, bendruomenės, organizacijų, ginančių žmonių socialinių grupių interesus ir teises, socialinių paslaugų teikėjų, savivaldybės ir valstybės institucijų bendradarbiavimu bei tarpusavio pagalba; 5 punkte numatytą socialinio teisingumo principą, patikslinant, kad asmens (šeimos) finansinės galimybės neturi įtakos asmens (šeimos) galimybėms gauti socialines paslaugas; 7 punkte numatytą veiksmingumo principą, papildant, kad socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos, siekiant gerų asmens (šeimos) situacijos pokyčio rezultatų; 10 punkte numatytą subsidiarumo principą, numatant, kad valdant, skiriant ir teikiant socialines paslaugas, pagalba organizuojama taip, kad valstybės ir (ar) savivaldybių institucijos siektų kurti socialinių paslaugų teikėjus, asmenis, šeimas, bendruomenes visavertiškai funkcionuoti įgalinančią aplinką, gerbiant, skatinant ir padedant išlaikyti asmens, šeimos, bendruomenės orumą, iniciatyvą ir solidarumą, neperimant atsakomybių ir užduočių, kurias gali atlikti pats asmuo, pati šeima, pati bendruomenė; 11 punkte numatytą asmens garbės ir orumo apsaugos principą, patikslinant, kad socialinių paslaugų srities darbuotojas gerbia kiekvieno asmens (kiekvienos šeimos) teisę į laisvą apsisprendimą dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai), pripažįsta visus asmenis (visas šeimas), kuriems (kurioms) reikia jo pagalbos, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, religijos ar įsitikinimų, pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės ar

kitų bruožų.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma patikslinti 8 punkte numatytą visapusiškumo principą numatant, kad socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos, derinant jas su pinigine socialine parama, vaiko teisių apsauga, užimtumu, sveikatos priežiūra, švietimu ir ugdymu, socialinio būsto suteikimu, kitomis priemonėmis, padedančiomis patenkinti individualiuosius pagalbos poreikius (būsto pritaikymu asmeniui su negalia, aprūpinimu techninės pagalbos priemonėmis, asmenine pagalba ar kita asmeniui reikalinga pagalba).

Siūlomi pakeitimai siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatas suderinti su Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722, įsigaliosiančio nuo 2024 m. sausio 1 d., nuostatomis.

Įstatymo 5¹ straipsnio pakeitimas

Įstatymo 5¹ straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 6 straipsnis ir siūloma šį straipsnį papildyti, praplečiant asmens duomenų tvarkymo tikslų sąrašą, nurodant ne tik kokius duomenis, kokiais tikslais ir kuo vadovaujantis turi teisę tvarkyti socialinių paslaugų įstaigos, bet ir kokius duomenis turi teisę tvarkyti socialines paslaugas teikiantis fizinis asmuo, siekiant užtikrinti tinkamus asmens duomenų tvarkymo pagrindus, reguliavimo sistemiškumą ir tinkamą Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų pakeitimų nuostatų įtraukimą į Įstatymą.

Siekiant teisinio reguliavimo sistemiškumo ir aiškumo, siūloma į šį straipsnį perkelti aktualios redakcijos Įstatymo 20 straipsnio 7 dalyje įtvirtintą nuostatą, kad socialinių paslaugų įstaigos socialinių paslaugų teikimo tikslais turi teisę tvarkyti asmens duomenis, įskaitant specialiųjų kategorijų asmens duomenis, susijusius su asmens sveikatos būkle (asmeniui diagnozuotos ligos, skirtas gydymas, vartojami medikamentai, nustatytas neįgalumo ir (ar) darbingumo lygis), taip pat duomenis apie neišnykusį ar nepanaikintą teistumą (nusikalstamų veikų pobūdis, apkaltinamųjų nuosprendžių skaičius), vadovaudamosi Reglamentu (ES) 2016/679 ir kitais asmens duomenų apsaugą bei tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais. Taip pat, siekiant reguliavimo sistemiškumo, siūloma atsisakyti nuostatos, kad socialinių paslaugų įstaigos turi teisę tvarkyti asmens duomenis apie neišnykusį ar nepanaikintą teistumą (nusikalstamų veikų pobūdis, apkaltinamųjų nuosprendžių skaičius), kadangi šių duomenų tvarkymo pagrindai reglamentuoti Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma tikslinti šio straipsnio nuostatas, papildant jas nuostatomis, susijusiomis su nuolatinio globotojo veikla bei tikslinant sąvoką „darbingumo lygis“ ir keičiant ją į „dalyvumo lygis“, siekiant užtikrinti tinkamą Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų pakeitimų nuostatų įtraukimą į Įstatymą bei suderinamumą su Neįgalųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722, įsigaliosiančio nuo 2024 m. sausio 1 d., nuostatomis.

Įstatymo 6 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 6 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 7 straipsnis ir siūloma tikslinti šio straipsnio 2 dalį, numatant, kas turi būti apibrėžta socialinių paslaugų katalogo turinyje, t. y. apibrėžimas, gavėjai, paslaugos teikimo vieta, trukmė ir dažnumas, paslaugos sudėtis, paslaugas teikiančių specialistų kategorijos, paslaugos teikimo ypatumai, siekiant, kad tiek subjektui, tvirtinančiam socialinių paslaugų katalogą, būtų aiškus reglamentavimo detalumas, tiek savivaldybių institucijoms planuojant ir organizuojant socialines paslaugas bei socialinių paslaugų teikėjams teikiant socialines paslaugas būtų aiškus jų turinys. Taip pat reikalinga numatyti, kad socialinių paslaugų kataloge turi būti apibrėžti socialinių paslaugų teikėjai. Plečiant socialinių paslaugų teikėjų ratą, sudarant galimybes socialines paslaugas teikti ir fiziniams asmenims, reikalinga numatyti, kokias socialines paslaugas jie galės teikti. Kadangi socialinių paslaugų katalogas ir jo pakeitimai šiuo metu yra tvirtinami socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu, siūloma šio straipsnio 2 dalyje patikslinti, siekiant konkretumo ir aiškumo, koks konkrečiai subjektas atsakingas, t. y., kad socialinių paslaugų katalogas yra tvirtinamas socialinės apsaugos ir darbo ministro. Siūlomi pakeitimai sudarys sąlygas tinkamam socialinių paslaugų planavimui, organizavimui ir teikimui.

Įstatymo 6¹ straipsnio pakeitimas

Įstatymo 6¹ straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 8 straipsnis ir siūloma tikslinti šio straipsnio 1 dalį, numatant, kad prevencinės socialinės paslaugos teikiamos visiems asmenims (šeimoms) ir (ar) bendruomenėms, siekiantiems (siekiančioms) stiprinti asmens (šeimos) gebėjimą savarankiškai rūpintis savo (šeimos) gyvenimu, skatinti asmens (šeimos) dalyvavimą visuomenės gyvenime, bendruomenės socialinį aktyvumą ir socialinę įtrauktį, taip pat gilinti asmens (šeimos) žinias ir ugdyti jo (jos) įgūdžius, kad ateityje būtų išvengta galimų socialinių problemų ir socialinės rizikos atsiradimo. Taip pat siūloma tikslinti šio straipsnio 2 dalį, papildant, kad prevencinėms socialinėms paslaugoms priskiriamos ir informavimo bei sociokultūrinės paslaugos bei kitos paslaugos, numatytos socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinių paslaugų kataloge. Šiuo pakeitimu siekiama reguliavimo aiškumo, taikliau sureguliuoti, kokios socialinės paslaugos priskiriamos prevencinėms ir bendrosioms socialinėms paslaugoms, kad socialinių paslaugų priskyrimas atskiroms socialinių paslaugų rūšims atlieptų socialinių paslaugų rūšių esmę ir tikslą.

Įstatymo 7 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 7 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 9 straipsnis ir siūloma tikslinti šio straipsnio 2 dalį, atsisakant informavimo ir sociokultūrinių paslaugų priskyrimo bendrosioms socialinėms paslaugoms, ir numatant, kad bendrosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo, transporto organizavimo, maitinimo organizavimo, aprūpinimo būtiniausiais drabužiais ir avalyne ir kitos paslaugos, numatytos socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinių paslaugų kataloge. Šis pakeitimas siūlomas siekiant kad socialinių paslaugų priskyrimas atskiroms socialinių paslaugų rūšims atlieptų socialinių paslaugų rūšių esmę ir tikslą.

Įstatymo 8 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 8 straipsnį siūloma keisti siekiant laikino atokvėpio paslaugas priskirti specialiosioms socialinėms paslaugoms. Įstatymo 8 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 10 straipsnis ir siūloma tikslinti šio straipsnio 2 dalį, papildant, kad specialiosioms socialinėms paslaugoms priskiriama laikino atokvėpio paslauga. Pakeitimas siūlomas siekiant laikino atokvėpio paslaugą priskirti specialiosioms socialinėms paslaugoms, sudarant prielaidas gerinti laikino atokvėpio paslaugų kokybę ir prieinamumą, į šių paslaugų teikimą pritraukiant naujų paslaugų teikėjų bei efektyviau vykdyti laikino atokvėpio paslaugų planavimą, organizavimą ir teikimą, kad šios paslaugos būtų teikiamos ir atitiktų asmenų, prižiūrinčių asmenis su negalia, poreikius, sistemiškai integruoti šias paslaugas į specialiųjų socialinių paslaugų sistemą.

Šio straipsnio 3 ir 5 dalyse numatytas socialinės priežiūros ir socialinės globos apibrėžtis tikslinga patikslinti, numatant, kad socialinė priežiūra yra asmeniui (šeimai) teikiama specialistų pagalba, apimanti socialinės įtraukties didinimą, asmens (šeimos) socialinių įgūdžių ir gebėjimų pasirūpinti savimi (šeima) ugdymą, o socialinė globa – asmeniui teikiama nuolatinė specialistų pagalba, apimanti gyvybiškai svarbių funkcijų palaikymą ir (ar) savarankiškumo ugdymą, bei perkelti šias apibrėžtis į sąvokas.

Taip pat Įstatymo 8 straipsnį siūloma keisti siekiant papildyti šio straipsnio 4 dalį (dėstoma kaip 3 dalis), numatant, kad socialinei priežiūrai priskiriamos ir socialinės priežiūros šeimoms paslaugos bei kitos paslaugos, numatytos socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinių paslaugų kataloge.

Pakeitimai siūlomi siekiant į atskirą socialinės priežiūros paslaugą išskirti socialinę priežiūrą šeimoms, atsižvelgiant į šios paslaugos turinį ir siekiant teisinio reguliavimo suderinamumo (šios paslaugos jau reglamentuotos Socialinių paslaugų kataloge, tvirtinamame Socialinės apsaugos ir darbo ministro).

Nuo 2024 m. sausio 1 d. 8 straipsnio 4 dalį (dėstoma kaip 3 dalis) siūloma papildyti, numatant, kad socialinei priežiūrai priskiriama ir socialinių dirbtuvių bei psichologinės ir socialinės rehabilitacijos vaikams bendruomenėje paslaugos. Nustatant naują socialinę paslaugą – socialinių dirbtuvių paslaugą, siekiama užtikrinti socialinių dirbtuvių tęstinumą, didinti socialinių paslaugų prieinamumą ir įvairovę, asmenų su negalia įtraukimą į savarankišką ir bendruomenės gyvenimą, individualių asmenų poreikių atliepimą asmenims su intelekto ir psichosocialine negalia. Nustatant

naują socialinę paslaugą – psichologinę ir socialinę reabilitaciją vaikams bendruomenėje, siekiama didinti bendruomenėje teikiamų socialinių paslaugų prieinamumą ir įvairovę, individualių poreikių atliepimą vaikams, priklausomiems nuo psichoaktyvių medžiagų, rizikingai, žalingai vartojantiems. Taip pat šių paslaugų kaip socialinės priežiūros akreditavimas prisidės prie efektyvesnio jų planavimo, organizavimo ir teikimo, vienodo socialinių paslaugų kokybės standartų taikymo, finansavimo tvarumo šių paslaugų teikimo užtikrinimui.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma šio straipsnio 4 dalyje (dėstoma kaip 3 dalis) numatytą socialinės reabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugą pervadinti į socialinės reabilitacijos asmenims su negalia bendruomenėje, siekiant Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatas suderinti su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722, įsigaliosiančio nuo 2024 m. sausio 1 d., nuostatomis.

Įstatymo 9 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 9 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 11 straipsnis ir siūloma nuo 2024 m. sausio 1 d. tikslinti šį straipsnį papildant jį ir numatant, kad pagalbos pinigai gali būti mokami ir šeimynoms bei nuolatiniais globotojams. Šiuo pakeitimu siekiama gerinti šeimynų ir jose globojamų (rūpinamų) vaikų bei nuolatinį globotojų ir jų prižiūrimų vaikų finansinę padėtį, taip pat siekiant sistemiškai integruoti nuolatinis globotojus į vaikų, likusių be tėvų globos, priežiūros sistemą bei įtvirtinti tokias pat sąlygas kaip ir budintiems globotojams.

Įstatymo 10 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 10 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 12 straipsnis ir, siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, šio straipsnio 1 dalyje siūloma patikslinti socialinių paslaugų valdymo apimtį – numatyti, kad socialinių paslaugų valdymas apima socialinių paslaugų planavimą, teikimo organizavimą, socialinių paslaugų kokybės vertinimą bei socialinių paslaugų teikėjų veiklos priežiūrą valstybės ir vietos savivaldos lygmenimis, neįtraukiant į valdymo apimtį kompetencijos paskirstymo ir kontrolės, kadangi kontrolė paprastai yra vykdoma pavaldžių subjektų atžvilgiu, o kompetencijų pasiskirstymas yra reglamentuojamas įstatymo lygiu.

Šio straipsnio 2 dalyje siūloma patikslinti pagrindines socialinių paslaugų valdymo institucijas, vietoj „savivaldybės“ nurodant „savivaldybių institucijas“, siekiant suderinamumo su Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1268 nuostatomis.

Įstatymo 11 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 11 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 13 straipsnis ir siūloma tikslinti šio straipsnio 2 punktą, numatant, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia pasiūlymus Vyriausybei dėl valstybės socialinių paslaugų sistemos ir socialinio darbo vystymo krypčių bei socialinių paslaugų politikos valdymo tobulinimo bei finansavimo, bei 5 punktą, numatant, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija dalyvauja rengiant Nacionalinį pažangos planą, kuriame nustatomi strateginiai socialinių paslaugų politikos tikslai ir (ar) uždaviniai. Rengia nacionalines plėtros programas, kuriomis įgyvendinami šios politikos pažangos uždaviniai, ir teikia jas Vyriausybei tvirtinti, numato priemones šiems uždaviniams įgyvendinti, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą. Pritarus šiam siūlymui, bus atsisakyta netikslių nuostatų, užtikrintas teisinio reguliavimo aiškumas.

Įstatymo 13 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 13 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 14 straipsnis ir siūloma sistemiškai tikslinti šio straipsnio nuostatas, įvardijant konkrečią savivaldybės instituciją, įstaigą ar subjektą – savivaldybės tarybą, savivaldybės merą ir (ar) jo įgaliotą savivaldybės administracijos direktorių arba savivaldybės administraciją (numatyti mero įgaliotą subjektą – savivaldybės administracijos direktorių, savivaldybės administracijai priskirti atitinkamas funkcijas, siekiant mažinti administracinę naštą, tenkančią savivaldybės merui, ypač tose savivaldybėse, kuriose socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo mastai yra dideli, bei atsižvelgiant į šiuo metu savivaldybėse taikomą praktiką) ir jų kompetenciją. Pakeitimai siūlomi siekiant suderinamumo su Vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1268 nuostatomis bei siekiant teisinio reguliavimo aiškumo tam tikras kompetencijas priskiriant konkrečioms savivaldybės institucijoms ar kitiems administravimo subjektams.

Siūloma papildyti ir patikslinti atitinkamų savivaldybės institucijų, įstaigų ir subjektų kompetencijas, numatant, kad savivaldybės institucijos ir kiti administravimo subjektai – organizuoja savivaldybės teritorijoje teikiamų ne tik bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros, bet ir prevencinių socialinių paslaugų bei laikino atokvėpio paslaugos kokybės vertinimą, kad akredituoja ir laikino atokvėpio paslaugą, kad prižiūri, kaip laikomasi akredituojamų socialinių paslaugų (socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio) organizavimo ir teikimo sąlygų, kad informuodamos Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją ir gyventojus apie savivaldybės teritorijoje teikiamas socialines paslaugas, savo interneto svetainėje viešina informaciją ir apie suteiktą ar panaikintą teisę teikti akredituotą laikino atokvėpio paslaugą, kad Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje teikia duomenis ir apie akredituotą laikino atokvėpio paslaugą teikiančius socialinių paslaugų teikėjus. Pakeitimai siūlomi siekiant užtikrinti laikino atokvėpio paslaugos kokybę, informacijos prieinamumą, kad ši paslauga geriausiai atlieptų jos gavėjų individualius poreikius bei siekiant užtikrinti, kad būtų vykdoma akredituojamų socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo sąlygų priežiūra.

Siūloma numatyti, kad:

1. Savivaldybės taryba: 1) socialinių paslaugų teikimo mastui ir rūšims pagal gyventojų poreikius nustatyti kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. Socialinių paslaugų planas sudaromas vadovaujantis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinama socialinių paslaugų planavimo metodika; 2) skiria lėšas, reikalingas socialinėms paslaugoms teikti, socialinių paslaugų programoms ir projektams įgyvendinti, investicijoms į socialinių paslaugų plėtrą finansuoti; 3) steigia, pertvarko, reorganizuoja, likviduoja savivaldybei pavaldžias socialinių paslaugų įstaigas ir skiria joms finansavimą; 4) steigia naujas socialinių paslaugų įstaigas, jeigu veikiančios socialinių paslaugų įstaigos teikia nepakankamai savivaldybės teritorijos gyventojų poreikius atitinkančių paslaugų arba nėra socialines paslaugas teikiančių įstaigų.

2. Savivaldybės meras: 1) organizuoja socialinių paslaugų rūšių pagal gyventojų poreikius ir jų teikimo masto prognozavimą vadovaudamasis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinama socialinių paslaugų planavimo metodika ir socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamais socialinių paslaugų išvystymo normatyvais; 2) organizuoja socialinių paslaugų finansavimo poreikio vertinimą; 3) organizuoja savivaldybės socialinių paslaugų priemonių, numatytų savivaldybės strateginiame plėtros plane ir (arba) strateginiame veiklos plane, rengimą ir įgyvendinimą.

3. Savivaldybės meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius: 1) organizuoja savivaldybės gyventojų socialinių paslaugų poreikių vertinimą ir analizę; 2) organizuoja socialinių paslaugų teikėjų teikiamos socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugos akreditavimą.

4. Savivaldybės administracija: 1) organizuoja asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio vertinimą; 2) pagal nustatytą asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikį skiria socialines paslaugas asmeniui (šeimai); 3) vertina asmens (šeimos) finansines galimybes ir nustato asmens (šeimos) mokėjimo už socialines paslaugas dydį; 4) viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka perka socialines paslaugas savivaldybės teritorijos gyventojams; 5) savivaldybės mero nustatyta tvarka vertina savivaldybės teritorijoje teikiamų prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugų kokybę, prižiūri, kaip laikomasi akredituojamų socialinių paslaugų (socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio) organizavimo ir teikimo sąlygų; 6) informuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją ir gyventojus apie savivaldybės teritorijoje teikiamas socialines paslaugas, savivaldybės interneto svetainėje viešina informaciją apie savivaldybės teritorijoje veikiančius socialinių paslaugų teikėjus (juridinio asmens pavadinimas arba socialines paslaugas teikiančio fizinio asmens vardas ir pavardė, kontaktai (telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas), jų teikiamas socialines paslaugas (socialinių paslaugų aprašymai, dokumentai, reikalingi socialinėms paslaugoms gauti), jų kainas ir numatytą (planinį) vietų skaičių, taip pat informaciją apie turimą licenciją (licencijos pavadinimas), jos išdavimo datą, licencijos galiojimo sustabdymo datą, licencijos galiojimo sustabdymo panaikinimo datą, licencijos panaikinimo datą, informaciją apie suteiktą ar panaikintą

teisę teikti akredituotą socialinę priežiūrą (suteikimo ir (ar) panaikinimo datos), akredituotą laikino atokvėpio paslaugą (suteikimo ir (ar) panaikinimo datos); 7) duomenis apie gyventojams skirtas, teikiamas, sustabdytas, nutrauktas ar neskirtas (nurodomos jų neskyrimo priežastys) socialines paslaugas, nurodytus socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo, skyrimo ir organizavimo tvarkos apraše, savivaldybės administracija ir (ar) socialinių paslaugų įstaigos, sudariusios sutartis dėl duomenų teikimo Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje (toliau – SPIS), teikia SPIS. Šioje sistemoje savivaldybės administracija teikia duomenis ir apie akredituotą socialinę priežiūrą, akredituotą laikino atokvėpio paslaugą teikiančius socialinių paslaugų teikėjus, nurodytus šio įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose; 8) gavusi informacijos, kad savivaldybės teritorijoje veikiančioje socialinės globos įstaigoje socialinė globa, įskaitant ir įstaigos teikiamą socialinę globą asmens namuose, galimai teikiama neturint licencijos ar nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų, nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo informacijos gavimo dienos informuoja Socialinių paslaugų priežiūros departamentą.

Nuo 2025 m. sausio 1 d. siūloma tikslinti šį straipsnį, numatant kad savivaldybės taryba tvirtina savivaldybės strateginio planavimo dokumentus, nustatančius socialinių paslaugų rūšis pagal gyventojų poreikius, jų teikimo mastą ir finansavimą, o savivaldybės meras – organizuoja socialinių paslaugų rūšių pagal gyventojų poreikius ir jų teikimo masto prognozavimą, vadovaudamasis socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamomis socialinių paslaugų planavimo metodinėmis rekomendacijomis ir socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamais socialinių paslaugų išvystymo normatyvais. Pakeitimas siūlomas siekiant optimizuoti socialinių paslaugų planavimo procesą, atsisakant planavimo dubliavimo, socialinių paslaugų plano kaip atskiro dokumento, mažinti savivaldybių institucijoms ir įstaigoms administracinę naštą bei taikliau planuoti socialines paslaugas, vadovaujantis ir socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamais socialinių paslaugų išvystymo normatyvais.

Taip pat siūloma tikslinti šį straipsnį, numatant, kad duomenis apie gyventojams skirtas, teikiamas, sustabdytas, nutrauktas ar neskirtas (nurodydamos jų neskyrimo priežastis) socialines paslaugas Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje teikia ir socialinių paslaugų įstaigos, sudariusios sutartis dėl duomenų teikimo Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje, bei patikslinti, kokie konkrečiai duomenys turi būti viešinami savivaldybės administracijos interneto svetainėje.

Nuo 2029 m. sausio 1 d. siūloma tikslinti savivaldybės administracijos kompetenciją, numatant, kad savivaldybės teritorijoje teikiamų prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugų kokybės vertinimas organizuojamas vadovaujantis ne savivaldybės mero nustatyta tvarka, bet socialinių paslaugų kokybės reikalavimais, tvirtinamais socialinės apsaugos ir darbo ministro. Pritarus šiems siūlymams, savivaldybės administracijai bus suteikta kompetencija vertinti socialinių paslaugų kokybę, vadovaujantis socialinių paslaugų kokybės reikalavimais, tvirtinamais socialinės apsaugos ir darbo ministro. Vienodas socialinių paslaugų kokybės standartas bus taikomas visose šalies savivaldybėse, vertinant prevencinių ir bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros, laikino atokvėpio paslaugų kokybę, kas leis mažinti netolygumus šalies mastu ir užtikrinti aukštą socialinių paslaugų kokybę bei geresnę savivaldybių gyventojų individualių poreikių tenkinimą.

Įstatymo 14 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 14 straipsnį Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomą kaip 15 straipsnį siūloma keisti siekiant patikslinti Socialinių paslaugų priežiūros departamento kompetenciją, taikliau išskiriant kompetencijos sritis ir numatant, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas teikia metodinę pagalbą socialinės globos įstaigoms dėl socialinės globos normų taikymo; formuoja bendrą socialinės globos normų taikymo praktiką; vadovaudamasis socialinės globos normomis, vertina socialinės globos kokybę; išduoda arba atsisako išduoti licencijas teikti socialinę globą, sustabdo ir panaikina licencijų galiojimą, panaikina jų galiojimo sustabdymą; informuoja savivaldybių administracijas apie licencijų teikti socialinę globą išdavimą, jų galiojimo sustabdymą ir panaikinimą, galiojimo sustabdymo panaikinimą; prižiūri, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos

sąlygų; prižiūri, kaip laikomasi asmens (šeimos) socialinių paslaugų, kurių teikimas finansuojamas iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, poreikio nustatymo, jų skyrimo, teikimo bei asmens (šeimos) finansinių galimybių vertinimo tvarkos; teikia metodinę pagalbą savivaldybėms dėl socialinės priežiūros šeimoms organizavimo; teikia metodinę pagalbą savivaldybėms dėl prevencinių socialinių paslaugų, išskyrus kompleksines paslaugas šeimai, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugų kokybės vertinimo bei šioms paslaugoms keliamų reikalavimų taikymo praktikos; kartu su kitais subjektais, nurodytais šio įstatymo 28 straipsnyje, vykdo socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliaciją; atlieka įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas. Pritarus šiems siūlymams, bus aiškiau ir taikliau įvardinta Socialinių paslaugų priežiūros departamento kompetencija.

Nuo 2029 m. sausio 1 d. siūloma tikslinti šio straipsnio 1, 2 ir 3 punktus, atsisakant nuorodų į socialinės globos normas ir numatant, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas teikia metodinę pagalbą socialinės globos įstaigoms dėl socialinių paslaugų kokybės reikalavimų, tvirtinamų socialinės apsaugos ir darbo ministro, laikymosi; formuoja bendrą socialinių paslaugų, išskyrus kompleksines paslaugas šeimai, kokybės reikalavimų, tvirtinamų socialinės apsaugos ir darbo ministro, laikymosi praktiką; vadovaudamasis socialinių paslaugų kokybės reikalavimais, tvirtinamais socialinės apsaugos ir darbo ministro, vertina socialinės globos kokybę. Pritarus šiems siūlymams, Socialinių paslaugų priežiūros departamentui bus suteikta kompetencija vertinti socialinės globos kokybę vadovaujantis socialinių paslaugų kokybės reikalavimais, tvirtinamais socialinės apsaugos ir darbo ministro, teikti metodinę pagalbą dėl šių reikalavimų taikymo, formuoti bendrą socialinių paslaugų kokybės reikalavimų taikymo praktiką, kas sudarys prielaidas vienodam socialinių paslaugų kokybės standarto taikymui tiek savivaldybių tiek socialinių paslaugų įstaigų lygmeniu, leis mažinti netolygumus šalies mastu ir užtikrinti aukštą socialinių paslaugų kokybę bei geresnį asmens individualių poreikių tenkinimą. Pakeitimai siūlomi ir siekiant užtikrinti tinkamą Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų pakeitimų nuostatų inkorporavimą į Įstatymą.

Įstatymo 15 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 15 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 17 straipsnis ir siūloma tikslinti šio straipsnio 1 dalį, numatant, kad dėl socialinių paslaugų skyrimo gali kreiptis ne tik pats asmuo (vienas iš suaugusių šeimos narių) ar jo globėjas, rūpintojas, bet ir neįgaliojo aprūpintojas. Taip pat siūloma neįgaliojo aprūpintojo, kaip negalia turinčio asmens vieno iš atstovų, sąvoka papildyti ir šio straipsnio 2, 3 ir 4 dalis. Šis pakeitimas siūlomas, siekiant užtikrinti asmenų su negalia ir juos atstovaujančių asmenų teises bei siekiant teisinio reguliavimo suderinamumo su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymu. Taip pat siūloma patikslinti, kad asmuo (vienas iš suaugusių šeimos narių) ar jo globėjas, rūpintojas, neįgaliojo aprūpintojas kreipiasi į asmens (šeimos) gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją ar socialinių paslaugų įstaigą savivaldybės mero nustatyta tvarka.

Siūloma papildyti šį straipsnį 5 dalimi, numatant, kokio subjekto ir kokiame dokumente reglamentuojama kreipimosi dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) tvarka. Šis pakeitimas siūlomas, siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą.

Nuo 2024 m. sausio 1 d., siekiant suderinamumo su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatomis, „neįgaliojo aprūpintojo“ sąvoką siūloma keisti į „aprūpintojo“.

Įstatymo 16 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 16 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 18 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 1 dalį, atsižvelgiant į laikino atokvėpio paslaugos specifiką – kad ši paslauga teikiama ne asmeniui su negalia, o jį prižiūrinčiam asmeniui, papildyti, numatant, kad asmens socialinių paslaugų poreikis, išskyrus globos centrų teikiamas socialines paslaugas, prevencines socialines paslaugas ir laikino atokvėpio paslaugą, nustatomas individualiai pagal asmens savarankiškumą bei galimybes jį ugdyti ar kompensuoti jo interesus ir poreikius atitinkančiomis socialinėmis paslaugomis. Taip pat šią dalį siūloma tikslinti, numatant, kad asmens socialinių paslaugų poreikis nustatomas individualiai pagal asmens savarankiškumą, siekiant atsisakyti asmenį „nugalinančios“ socialinių paslaugų poreikio nustatymo pagal nesavarankiškumą nuostatos, siekiant įtvirtinti

įgalinantį požiūrį į asmenį, akcentuoti jo galimybes ir gebėjimus. Siūloma tikslinti kriterijus, pagal ką vertinamas asmens savarankiškumas, numatant, kad asmens savarankiškumas vertinamas kompleksiskai pagal asmens amžių, specialiuosius poreikius, socialinių paslaugų poreikiui įtakos turinčias problemas (priežastis), asmens veiklas ir gebėjimą dalyvauti įvairiose veiklose, socialinę riziką ir su šiais veiksniais susijusius gebėjimus bei motyvaciją spręsti savo socialines problemas, šeimos galimybes rūpintis asmeniu, kitus veiksnius, turinčius įtakos asmens gebėjimui rūpintis savo (šeimos) gyvenimu ar dalyvauti visuomenės gyvenime.

Šio straipsnio 5 dalį siūloma papildyti su laikino atokvėpio paslauga susijusia nuostata, numatant, kad šeimos socialinių paslaugų poreikis nustatomas kompleksiskai vertinant šeimos narių gebėjimus, galimybes ir motyvaciją spręsti savo šeimos socialines problemas, palaikyti ryšius su visuomene bei galimybes tai ugdyti ar kompensuoti šeimos interesus ir poreikius atitinkančiomis bendrosiomis socialinėmis paslaugomis, socialine priežiūra, laikino atokvėpio paslauga. Pakeitimai siūlomi siekiant tinkamai įvertinti asmens (šeimos) poreikį laikino atokvėpio paslaugai, taip pat ir siekiant užtikrinti reguliavimo sistemiškumą ir tinkamą Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų pakeitimų nuostatų inkorporavimą į Įstatymą.

Šio straipsnio 6 dalyje siūloma numatyti, kad asmeniui (šeimai) vienu metu gali būti nustatytas kelių rūšių ir (ar) kelių socialinių paslaugų poreikis. Šis pakeitimas siūlomas, siekiant užtikrinti pagalbos kompleksiskumą, asmens individualių poreikių tenkinimą.

Šio straipsnio 7 ir 9 dalyse siūloma papildyti, kad asmens (šeimos), pageidaujančio (pageidaujančios) gauti socialines paslaugas, poreikį nustato bei turi teisę gauti informaciją, būtiną asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikiui nustatyti ne tik socialiniai darbuotojai, bet ir (ar) savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai ar darbuotojai, atitinkantys šio įstatymo 26 straipsnio 6 dalyje nustatytus reikalavimus (Įstatyme socialiniam darbuotojui nustatytus kvalifikacijos reikalavimus). Šiuo siūlymu praplečiamas subjektų, turinčių teisę nustatyti asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikį, ratas.

Šio straipsnio 10 dalį siūloma patikslinti, numatant konkretų subjektą, tvirtinantį asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo, skyrimo ir organizavimo tvarkos aprašą bei vaiko su negalia, suaugusio asmens su negalia, senyvo amžiaus asmens socialinės globos poreikio nustatymo metodikas.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma tikslinti šio straipsnio 2 dalį, numatant, kad asmens savarankiškumas vertinamas kompleksiskai pagal asmens amžių, individualiuosius pagalbos poreikius, socialinių paslaugų poreikiui įtakos turinčias problemas (priežastis), asmens veiklas ir gebėjimą dalyvauti įvairiose veiklose, socialinę riziką ir su šiais veiksniais susijusius gebėjimus bei motyvaciją spręsti savo socialines problemas, šeimos galimybes rūpintis asmeniu, kitus veiksnius, turinčius įtakos asmens gebėjimui rūpintis savo (šeimos) gyvenimu ar dalyvauti visuomenės gyvenime. Pakeitimai siūlomi siekiant suderinti Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatas su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatomis, keičiant sąvokas „specialieji poreikiai“, „specialusis nuolatinės slaugos ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis“.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma pripažinti netekusiomis galios šio straipsnio 3 ir 4 dalis, numatančias, kad nustatant asmens socialinės globos poreikį, įvertinamas asmens nesavarankiškumo lygis (dalinis, visiškas). Šis siūlymas susijęs su siekiu atsisakyti asmenį „nugalinančių“ nuostatų (nesavarankiškumo lygio vertinimo), derinant Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatas su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatomis.

Įstatymo 17 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 17 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 19 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 1 dalyje nustatyti, kad sprendimas dėl socialinių paslaugų, asmeniui (šeimai) skyrimo, sustabdymo ir nutraukimo priimamas ne tik socialinio darbuotojo, bet ir (ar) savivaldybės administracijos valstybės tarnautojo ar darbuotojo, atitinkančio šio įstatymo 26 straipsnio 6 dalyje nustatytus reikalavimus (Įstatyme socialinio darbuotojo kvalifikacijai nustatytus reikalavimus), teikimu. Šiuo siūlymu praplečiamas subjektų ratas.

Siūloma papildyti šį straipsnį 2 dalimi ir numatyti subjektus, priimančius sprendimus dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) skyrimo, sustabdymo ar nutraukimo, atsižvelgiant į asmens (šėimos) gyvenamąją vietą ir skiriamas socialines paslaugas. Pakeitimas siūlomas siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Įstatymo 18 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 18 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 20 straipsnis ir siūloma patikslinti šio straipsnio 8 dalį, numatančią, kad socialinės paslaugos šėimai teikiamos, padedant šėimos nariams spręsti socialines problemas ir (ar) jų išvengti ateityje, ugdyti suaugusių šėimos narių, įskaitant tuos šėimos narius, kuriems laikinai apribota tėvų valdžia, tuos tėvus, kurių vaikams nustatyta laikinoji globa (rūpyba) arba kuriems apribota tėvų valdžia, socialinius įgūdžius, stiprinti jų motyvaciją kurti saugią, sveiką ir darnią aplinką savo namuose, šėimoje, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, užtikrinti visapusi šioje šėimoje augančių vaikų vystymąsi, ugdymąsi ir organizuoti su sveikatos priežiūra, užimtumu, švietimu bei ugdymu suderintą koordinuotą pagalbą. Jeigu tėvams (tėvui ar motinai) tėvų valdžia apribota, sudaryti sąlygas jų elgesio pokyčiams, kurie leistų grąžinti vaiką į šėimą, t. y. papildant šią dalį, kad socialinės paslaugos šėimai teikiamos ir siekiant ugdyti suaugusių šėimos narių, įskaitant tuos tėvus, kuriems apribota tėvų valdžia, socialinius įgūdžius ir kt.

Siūloma patikslinti šio straipsnio 9 dalį, tikslinant pagalbą vaikus globojančiai šėimai, globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams (tėvių prašymu) ir šėimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti asmenims teikiantį subjektą ir numatyti, kad tai globos centro specialistų teikiama pagalba, nes būtent globos centras teikia vieną iš socialinės priežiūros paslaugų, t. y. pagalbą globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėviams ir šėimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti, bei patikslinti subjektą, nustatantį šios pagalbos teikimo tvarką. Pakeitimas siūlomas, siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma papildyti šio straipsnio 9 dalį, numatant, kad ir nuolatiniais globotojams, kiekvienoje savivaldybėje nuolat teikiama pagalba, padedanti užtikrinti visapusi jų priežiūrimų vaikų vystymąsi ir ugdymą. Pakeitimas siūlomas, siekiant užtikrinti pagalbos nuolatiniais globotojams prieinamumą, priežiūrimų vaikų geriausius interesus.

Taip pat nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma patikslinti šio straipsnio 3-6 dalis, atsisakant sąvokos „specialios pagalbos priemonės“ ir keičiant ją į „priemonės, padedančios patenkinti individualiuosius pagalbos poreikius“, siekiant suderinamumo su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatomis.

Taip pat siūlomi kiti nuostatų redakcinio pobūdžio pakeitimai.

Įstatymo 19 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 19 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 21 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 1 dalį papildyti, numatant, kad socialinių paslaugų įstaigų teikiamos socialinės paslaugos turi atitikti prevencinėms ir bendrosioms socialinėms paslaugoms keliamus reikalavimus, nustatytus socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinių paslaugų kataloge.

Taip pat siūloma šio straipsnio 2 dalį papildyti, numatant, kad socialinę priežiūrą ir laikino atokvėpio paslaugą gali teikti ne tik socialinių paslaugų įstaigos, bet ir fiziniai asmenys, kurie atitinka socialinių paslaugų srities darbuotojams (socialiniams darbuotojams, individualios priežiūros darbuotojams, socialinės įtraukties koordinatoriams, socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistams ir kitiems socialinių paslaugų srities darbuotojams, kurie nurodyti socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinių paslaugų srities darbuotojų pareigybių ir atliekamų funkcijų sąrašė) šiame įstatyme nustatytus išsilavinimo ir (ar) kvalifikacijos, profesinės kompetencijos tobulinimo reikalavimus, o jų teikiama socialinė priežiūra ir laikino atokvėpio paslaugos turi atitikti socialinei priežiūrai ir laikino atokvėpio paslaugoms keliamus reikalavimus, nustatytus socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinių paslaugų kataloge, ir jiems turi būti suteikta teisė teikti akredituotą socialinę priežiūrą ir (ar) akredituotą laikino atokvėpio paslaugą. Taip pat siūloma nustatyti, kad socialines paslaugas teikiantys fiziniai asmenys veikia individualiai (vykdo individualią veiklą). Pritarus šiam pakeitimui, didės socialinių paslaugų prieinamumas ir plėtra, bus sudarytos prielaidos atsirasti naujiems socialinių paslaugų teikėjams –

socialines paslaugas teikiantiems fiziniams asmenims, tuo pačiu didės socialinių paslaugų gavėjų galimybės rinktis socialinių paslaugų teikėją. Taip pat siūlomais pakeitimais siekiama užtikrinti ir fizinio asmens teikiamos socialinės paslaugos kokybę, siekiant, kad ją teiktų kvalifikuotas specialistas.

Nuo 2029 m. sausio 1 d. šio straipsnio 1 ir 2 dalyse siūloma nustatyti, kad socialinių paslaugų įstaigų teikiamos socialinės paslaugos turi atitikti prevencinėms ir bendrosioms socialinėms paslaugoms keliamus reikalavimus, nustatytus socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamuose socialinių paslaugų kataloge ir socialinių paslaugų kokybės reikalavimų apraše, taip pat socialinių paslaugų teikėjų, teikiančių socialines paslaugas, teikiamos socialinės paslaugos turi atitikti socialinei priežiūrai ir laikino atokvėpio paslaugai keliamus reikalavimus, nustatytus socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamuose socialinių paslaugų kataloge ir socialinių paslaugų kokybės reikalavimų apraše. Šiais pakeitimais siekiama, kad visų socialinių paslaugų kokybė atitiktų vienodus socialinių paslaugų kokybės reikalavimus, kurie bus patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro.

Šio straipsnio 3 dalyje siūloma numatyti, kad socialinę globą teikia tos socialinės globos įstaigos, kurių veiklos sritis yra socialinių paslaugų teikimas, kurių teikiama socialinė globa atitinka socialinės globos normas ir kurios turi licenciją teikti socialinę globą (toliau – licencija).

Siūloma papildyti šio straipsnio 6 dalį numatant pareigą socialinių paslaugų įstaigoms savo interneto svetainėje skelbti informaciją ir apie suteiktą ar panaikintą teisę teikti akredituotą laikino atokvėpio paslaugą.

Siūloma atsisakyti nuostatos, kad socialinių paslaugų įstaigos savo interneto svetainėje skelbia informaciją apie turimą licenciją, jos išdavimą, sustabdymą ir (ar) panaikinimą, kad šią informaciją socialinių paslaugų įstaigos teikia savivaldybei, kurios teritorijoje teikia socialines paslaugas, o pateiktai informacijai pasikeitus, apie tai praneša ne vėliau kaip kitą darbo dieną. Siūloma, siekiant mažinti administracinę naštą, atsisakyti perteklinių nuostatų (teikti tokią informaciją, kurią gali gauti pačios savivaldybių administracijos, kuri prieinama per informacines sistemas). Taip pat siūloma numatyti pareigą Socialinių paslaugų priežiūros departamentui kaip licencijas išduodančiam subjektui informuoti savivaldybių administracijas apie licencijų teikti socialinę globą išdavimą, jų galiojimo sustabdymą ir panaikinimą, galiojimo sustabdymo panaikinimą. Atliktas Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimas, įvertinta, kad panaikinus nuostatą dėl socialinių paslaugų įstaigų papildomo informacijos teikimo savivaldybei apie teikiamas socialines paslaugas, taip pat apie suteiktą ar panaikintą teisę teikti akredituotą socialinę priežiūrą ir akredituotą laikino atokvėpio paslaugą, administracinė našta ir prisitaikymo išlaidos mažės apie 1700 eurų.

Pakeitimai siūlomi siekiant nustatyti laikino atokvėpio paslaugos teikėjus, didinti laikino atokvėpio paslaugos prieinamumą ir plėtrą, sudaryti galimybes atsirasti naujiems laikino atokvėpio paslaugos teikėjams, sudaryti galimybes laikino atokvėpio paslaugą teikti ir fiziniams asmenims, tuo pačiu plečiant šios paslaugos teikėjų ratą, bei didinti laikino atokvėpio paslaugos gavėjų galimybes rinktis socialinių paslaugų teikėją. Pakeitimais siekiama praplėsti ir kitų socialinių paslaugų teikėjų ratą, kadangi fiziniai asmenys galės teikti ne tik laikino atokvėpio, bet ir akredituojamas socialinės priežiūros paslaugas.

Šio straipsnio 7 dalį siūloma papildyti numatant, kad socialinės įtraukties koordinatoriai, socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistai bei šio įstatymo 26 straipsnio 3 dalyje nurodytose socialinio darbo įgyvendinimo srityse veikiantys socialiniai darbuotojai ir socialines paslaugas teikiantys fiziniai asmenys yra priskiriami socialinių paslaugų srities darbuotojams. Šiuo pakeitimu siūloma praplėsti asmenų, priskiriamų socialinių paslaugų srities darbuotojams, ratą.

Šio straipsnio 11 ir 12 dalyse siūloma nustatyti reikalavimus socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistui ir socialinės įtraukties koordinatoriui (palydėjimo paslaugos koordinatoriaus pareigybės, numatytos Socialinių paslaugų srities darbuotojų pareigybių ir atliekamų funkcijų sąraše, tvirtinamame Socialinės apsaugos ir darbo ministro, pavadinimas keičiamas į socialinės įtraukties koordinatoriaus ir siūloma nustatyti jam reikalavimus), t. y. nurodant, kad socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistu turi teisę dirbti asmuo, turintis ne žemesnį kaip vidurinį

išsilavinimą ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka išklauses 40 akademinių valandų įžanginius mokymus, arba asmuo, turintis ne žemesnę kaip pagrindinį išsilavinimą ir kvalifikaciją, įgytą baigus profesinio mokymo programą ir (arba) nustatyta tvarka gavus įgytų kompetencijų įvertinimą, ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka išklauses 40 akademinių valandų įžanginius mokymus, arba asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinės pedagogikos studijas, arba jai lygiavertę kvalifikaciją, arba asmuo, turintis šio įstatymo 26 straipsnio 6 dalyje nustatytą išsilavinimą; o socialinės įtraukties koordinatoriumi turi teisę dirbti asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją arba jai lygiavertę kvalifikaciją ir vienu metų darbo patirtį socialinių paslaugų srityje, arba asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinės pedagogikos studijas, arba jai lygiavertę kvalifikaciją, ir (ar) įgijęs socialinio pedagogo kvalifikaciją, arba asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus pirmos ir antros studijų pakopos psichologijos studijų krypties studijas, arba jai lygiavertę kvalifikaciją arba asmuo, turintis šio įstatymo 26 straipsnio 6 dalyje nustatytą išsilavinimą. Šiuo siūlymu siekiama stiprinti teikiamų socialinių paslaugų kokybę, užtikrinant tinkamą socialinių paslaugų srities darbuotojų kvalifikaciją, vienodus standartus visos šalies mastu, taip mažinant netolygumus socialinių paslaugų teikėjų ir savivaldybių lygmeniu.

Atliktas nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti socialinės įtraukties koordinatoriaus ir socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialisto profesijomis ar jomis verstis, proporcingumo vertinimas. Vertinimo išvados suderintos su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, vertinant nustatyta, kad nuostatos nėra grindžiamos ekonominėmis ar administracinėmis priežastimis, nėra diskriminacinės, jos sumažina asmeniui keliamą riziką gauti nepakankamai kokybiškas paslaugas, siūloma nuostata tikslo siekiama nuosekliai, vadovaujantis sistemiškumo principu, proporcingumo principą atitinka.

Taip pat atliktas Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimas, įvertinta, kad administracinė našta ir prisitaikymo išlaidos, įtvirtinus nuostatą dėl kvalifikacinio reikalavimo socialinių paslaugų įstaigos užimtumo specialistui būti išklausių 40 akademinių valandų įžanginius mokymus, didės apie 270 tūkst. eurų.

Taip pat siūloma šio straipsnio 8 dalyje numatyti, kad socialinės apsaugos ir darbo ministras tvirtina socialinę globą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvus, o nuo 2024 m. sausio 1 d. ir socialinę priežiūrą bei laikino atokvėpio paslaugą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvus. Pritarus šiam pakeitimui gerės socialinių paslaugų kokybė, bus labiau atliepiami gyventojų poreikiai, sudarytos aiškos prielaidos paslaugų planavimui, užtikrintas tolygus socialines paslaugas teikiančių darbuotojų darbo krūvis, mažės darbuotojų perdegimo rizika.

Šio straipsnio 9 dalį siūloma papildyti nuostata, kad socialinių paslaugų įstaigoje gali dirbti tas sielovados darbuotojas, kuris turi tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos leidimą arba siuntimą religinės bendruomenės ar bendrijos pavedimu teikti religinius patarnavimus ir vykdyti sielovadą.

Šio straipsnio 10 dalies 2 punktą siūloma patikslinti, pailginant terminą, per kurį individualios priežiūros darbuotojas turi išklausti ne trumpesnius kaip 160 akademinių valandų mokymus, tą terminą numatant – per 24 mėnesius. Siūlomas pakeitimas, siekiant sudaryti darbuotojams palankesnes sąlygas ir užtikrinti tinkamą laikotarpį reikiamiems mokymams išklausti.

Šį straipsnį siūloma papildyti 13 dalimi numatančia, kad Europos Sąjungos valstybių narių piliečių, Europos ekonominės erdvės valstybių piliečių, Šveicarijos Konfederacijos piliečių, trečiųjų valstybių piliečių individualios priežiūros darbuotojų, socialinių paslaugų įstaigų užimtumo specialistų, socialinės įtraukties koordinatorių profesinės kvalifikacijos, įgytos Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės valstybėse ir Šveicarijos Konfederacijoje bei trečiosiose valstybėse, pripažįstamos Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo nustatyta tvarka.

Taip pat šį straipsnį siūloma papildyti 16 dalimi, numatančia, kokias teises turi socialinių paslaugų srities darbuotojai.

Siūlomi pakeitimai, siekiant užtikrinti teisinio reguliavimų aiškumą ir sistemiškumą.

Įstatymo 19¹ straipsnio pakeitimas

Įstatymo 19¹ straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 23 straipsnis ir siūloma šiame straipsnyje numatyti vaikų skaičių, kurį gali prižiūrėti budintis globotojas.

Taip pat siūloma patikslinti reikalavimus budinčiam globotojui, numatant, kad jis turi būti įgijęs ne žemesnį nei vidurinį išsilavinimą, taip pat patikslinti mokymų programos pavadinimą pagal kituose teisės aktuose galiojantį pavadinimą nekeliant budintiems globotojams papildomų reikalavimų. Šis pakeitimas siūlomas siekiant stiprinti budinčių globotojų pagrindines kompetencijas, reikalingas vaikų priežiūrai, siekiant, užtikrinti geriausius vaiko interesus.

Siūloma tikslinti, dėl kokių sąlygų turi būti sulygta tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartyje, kuri sudaroma tarp globos centro ir budinčio globotojo, numatant, kad turi būti sulygta ne dėl vaiko globos (rūpybos) vietos, o dėl vaiko gyvenamosios vietos, nes budintis globotojas nėra vaiko globėjas, vaiko globėju išlieka globos centras. Taip pat siūloma patikslinti, kad šioje sutartyje turi būti sulygta ne tik dėl vaiko globos (rūpybos) išmokos, bet ir dėl globos (rūpybos) išmokos tikslinio priedo, mokamo pagal Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymą, kad sutartyje turi būti sulygta ne dėl prižiūrimo vaiko trumpalaikės socialinės globos (laikino atokvėpio), bet dėl darbingumo atkūrimo ir resursų atgavimo (krizės atveju) paslaugų budinčiam globotojui suteikimo, siekiant Įstatyme išvengti sąvokų painiavos, kadangi laikino atokvėpio paslauga siūloma reglamentuoti kaip atskira specialioji socialinė paslauga, kurios tikslinė grupė kita. Taip pat, siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, siūloma nustatyti, koks subjektas tvirtina šios sutarties formą.

Siūloma patikslinti budinčio globotojo, globos centro teises ir pareigas, numatyti budintiems globotojams per globos centrą už vaikų priežiūrą mokamą atlygį, jo dydį. Papildomai siūloma nuo 2024 m. sausio 1 d. įtvirtinti nuostatą, kad, jeigu, pasibaigus vaiko globai (rūpybai) dėl pilnametystės, asmuo ir toliau yra prižiūrimas budinčio globotojo ir mokosi pagal bendrojo ugdymo programą, pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar studijuoja aukštojoje mokykloje pagal nuolatinės studijų formos programą, mokymosi laikotarpiu atlygis budinčiam globotojui mokamas, bet ne ilgiau, iki asmeniui sukaks 24 metai.

Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo siūloma patikslinti šį straipsnį, numatant, kad budintis globotojas veikia individualiai (vykdo individualią veiklą).

Siūloma patikslinti šio straipsnio nuostatas dėl budinčio globotojo vykdomos vaiko priežiūros kokybės vertinimo, kokio subjekto nustatyta tvarka šis vertinimas atliekamas. Taip pat patikslinti nuostatas dėl subjekto, vykdančio globos centrų veiklos kokybės priežiūrą, ir dėl subjekto, tvirtinančio globos centro veiklos aprašą, numatant, kad globos centrų veiklos kokybės priežiūrą vykdo Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, vadovaudamasis globos centro veiklos kokybės vertinimo tvarkos aprašu, tvirtinamu Socialinių paslaugų priežiūros departamento direktoriaus, o globos centro veiklos aprašas yra tvirtinamas Socialinės apsaugos ir darbo ministro, siekiant konkretumo ir aiškumo, koks konkrečiai subjektas atsakingas už globos centrų veiklos kokybės priežiūrą ir globos centro veiklos aprašo tvirtinimą. Patikslinus šį straipsnį ir nurodžius konkrečius teisės aktus, kuriais vadovaujantis Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prižiūri globos centrų veiklos kokybę, bus išlaikytas teisėkūros aiškumo principas.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma papildyti šį straipsnį nuostatomis dėl naujo globotojo instituto įteisinimo – be budinčio globotojo numatyti ir nuolatinį globotoją. Pakeitimas siūlomas siekiant plėtoti alternatyvias vaiko globos (rūpybos) formas, tobulinti vaiko globos (rūpybos) / priežiūros sistemą, užtikrinti geriausius likusio be tėvų globos vaiko interesus, ypač vaiko, kurio galimybės augti globėjų (rūpintojų) šeimoje yra ribotos, tokiu būdu būtų užtikrinta ir didesnė galimybė šiems vaikams gyventi šeimos aplinkoje. Siūloma numatyti, kokius požymius atitinkančius vaikus gali prižiūrėti nuolatinis globotojas, nustatyti, kad nuolatinis globotojas kaip ir budintis globotojas teiktų paslaugą pagal su globos centru sudarytą tarpusavio bendradarbiavimo ir paslaugų teikimo sutartį ir globos centras būtų vaiko atstovas pagal įstatymą. Siūloma taikyti vienodą praktiką kaip ir budinčio globotojo atveju, siekiant, jog būtų dalinamasi atsakomybe už vaiką, jog per globos centrą būtų reguliuojamas paslaugų vaikui ir nuolatiniam globotojui teikimo mechanizmas ir apmokėjimas už jas, numatomas didesnis dėmesys paslaugos kokybei. Siūloma

nustatyti vaikų skaičių, kurį gali prižiūrėti nuolatinis globotojas. Gali būti tokių atvejų, kuomet nuolatiniais globotojais taps asmenys, kurie šiuo metu yra budinčiais globotojais, taip pat neretai šie asmenys savo šeimose jau augina biologinius vaikus, todėl nuolatinio globotojo šeimoje siūlomas nustatyti bendras vaikų skaičius – ne daugiau kaip 4 (bendras vaikų skaičius gali būti didesnis, kai neišskiriami broliai ir seserys); tuo tarpu nuolatinis globotojas vienu metu negalėtų prižiūrėti daugiau nei vieno vaiko pagal nustatytus požymius, išskyrus įstatyme nustatytus atvejus, siekiant, kad vykdoma nuolatinė globa geriausiai atlieptų vaiko individualius poreikius.

Šie pakeitimai siūlomi siekiant geriausių vaiko interesų užtikrinimo ir priežiūros kokybės.

Taip pat siūloma be Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse globėjui (rūpintojui) keliamų reikalavimų, nuolatiniam globotojui kelti (nustatyti) ir kitus reikalavimus, t. y., kad nuolatinis globotojas turi būti įgijęs ne žemesnį nei vidurinį išsilavinimą, siekiant, kad nuolatinis globotojas turėtų visapusiškas kompetencijas priimti ir įsisavinti bei suteikti informaciją raštu ir žodžiu, kad galėtų padėti savo nuolat prižiūrimam vaikui kompensuoti ugdymo spragas, turėtų žinias ir gebėjimus visuose mokymosi dalykuose, kurias suteikia vidurinis išsilavinimas. Kaip ir kitiems būsimiems globėjams (rūpintojams) ir budintiems globotojams siūloma kelti reikalavimą nuolatiniam globotojui būti išklausius pagrindinę ir specializuotą pasirengimo globai ir įvaikinimui mokymų, vykdomų pagal programą, kurią tvirtina ir kurios reikalavimus nustato valstybinės vaiko teisių apsaugos institucijos direktorius, dalis, siekiant, jog būtų perteiktos specialiosios žinios apie globą ir globojamus / prižiūrimus vaikus bei siūloma numatyti vienerių metų patirtį globojant (rūpinant) vaiką ir (ar) vykdant budinčio globotojo veiklą, siekiant, jog kandidatas į nuolatinis globotojus būtų susipažinęs su vaikų globa (rūpyba) ir praktiškai naudojantis savo žinias bei per praktiką įgytų kompetencijų, reikalingų vaikų priežiūrai.

Siekiant sistemiškumo, vienodos praktikos kaip ir budinčio globotojo atveju, siūloma numatyti tokias pat nuolatinio globotojo pareigas ir teises, kaip kad yra numatyta ir budinčiam globotojui, patikslinti, kokia tvarka vyksta informacijos teikimas globos centrui, papildyti numatytas globos centro pareigas ir teises ir nuolatinio globotojo atžvilgiu, analogiškai kaip numatyta dėl budinčio globotojo, numatyti, kad atlygis per globos centrą už vaiko priežiūrą turi būti mokamas ir nuolatiniam globotojui, numatyti atlygio dydį.

Likę be tėvų globos vaikai turi ypatingų poreikių sancaupų – fizinės ir psichinės sveikatos, specialiųjų ugdymosi poreikių, socializacijos sunkumų, trauminės patirties pasekmių ir t. t., reikalauja ypatingo dėmesio ir viso suaugusiojo laiko skirto tik šiam vaikui, jeigu keliama lūkesčiai, kad vaiko priežiūra šeimoje būtų sėkminga ir vaikas ar jaunuolis būtų pilnai šeimoje parengtas savarankiškam gyvenimui. Atsižvelgiant į tai siūlomi pakeitimai, padėsiantys tobulinti vaiko globos (rūpybos), priežiūros sistemą ir į ją įtraukti dar vieną naują nuolatinio globotojo institutą. Pakeitimai paskatintų nuolatinį globotojų veiklą, taip būtų užtikrinta didesnė galimybė tėvų globos netekusiems vaikams gyventi šeimos aplinkoje.

Įstatymo 19² straipsnio pakeitimas

Įstatymo 19² straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 24 straipsnis ir siūloma patikslinti šiame straipsnyje numatytas globos centro atliekamas funkcijas, susijusias su vaikų globa (rūpyba), atsisakant perteklinės funkcijos – teikti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai aktualią informaciją apie asmenis, pasirengusius globoti (rūpinti) vaikus, bei patikslinant, kokių subjektų nustatyta tvarka vykdomos funkcijos. Pakeitimai siūlomi siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Taip pat siūloma tikslinti nuorodą į subjektą – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą, įvardijant šią instituciją kaip valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją. Pakeitimas siūlomas atsižvelgiant į formuojamą praktiką įstatymų projektuose nenurodyti konkretaus (tikrinio) institucijos pavadinimo.

Įstatymo 19³ straipsnio pakeitimas

Įstatymo 19³ straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 25 straipsnis ir siūloma patikslinti šiame straipsnyje numatytas nuostatas dėl bendruomeninių šeimos namų veiklos ir funkcijų, susijusių su vieno langelio principo taikymu organizuojant ir teikiant paslaugas bendruomeniniuose šeimos namuose, patikslinant, kad bendruomeniniai šeimos namai vieno

langelio principu organizuoja, o prireikus ir teikia asmeniui (šeimai) kompleksines paslaugas šeimai kuo arčiau asmens (šėimos) gyvenamosios vietos arba asmens (šėimos) gyvenamojoje vietoje, kadangi bendruomeniniuose šėimos namuose paslaugos tik organizuojamos vieno langelio principu, bet ne teikiamos. Pakeitimai siūlomi siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Istatymo 20 straipsnio pakeitimas

Istatymo 20 straipsnis Istatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 26 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 1 dalį tikslinti, atsisakant nuostatos, kad socialinį darbą dirba socialiniai darbuotojai, kadangi tai jau apibrėžta 2 straipsnyje išdėstytoje sąvokoje „Socialinis darbuotojas“.

Siūloma šio straipsnio 6 dalį tikslinti, numatant, kad dirbti socialiniu darbuotoju turi teisę asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinio darbo studijų krypties studijas, ir socialinių mokslų kvalifikacinę (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) laipsnį (arba jai lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją), arba asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją ir iki 2014 m. gruodžio 31 d. įgijęs socialinio darbuotojo kvalifikaciją ar baigęs socialinio darbo studijas, ar socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka baigęs socialinio darbuotojo praktinei veiklai pasirengti skirtus mokymus, arba asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinės pedagogikos studijas (arba jai lygiavertę kvalifikaciją), ir (ar) įgijęs socialinio pedagogo kvalifikaciją, jeigu jis dirba su vaikais ir (arba) šeimomis.

Atlikti pakeitimai atsižvelgiant į darbo tvarka gautas pastabas iš Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos dėl kvalifikacijos reikalavimų formuluočių aktualumo ir tikslumo. Taip pat nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma atsisakyti nuostatos, kad teisę dirbti socialiniu darbuotoju turi ir asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinės pedagogikos studijas (arba jai lygiavertę kvalifikaciją), ir (ar) įgijęs socialinio pedagogo kvalifikaciją, jeigu jis dirba su vaikais ir (arba) šeimomis. Šis pakeitimas siūlomas atsižvelgiant į tai, kad socialinio darbo rezultatai, socialinių paslaugų kokybė, socialinio darbo profesinės veiklos prestižas priklauso ir nuo tinkamą profesinį pasirengimą turinčio socialinio darbo profesionalo, turinčio šios srities išsilavinimą, įgijusio tiek teorinių, tiek praktinių būtent socialiniam darbui reikalingų žinių, profesinės veiklos. Nepakankamai aukšti reikalavimai, tam tikros išlygos socialinių darbuotojų kvalifikacijai menkai prisideda prie socialinio darbo profesinės veiklos prestižo visuomenėje gerinimo, socialinių paslaugų kokybės stiprinimo. Socialiniams darbuotojams pavedama atlikti sudėtingas funkcijas, kurioms vykdyti yra būtina aukšta kompetencija ir profesionalumas, todėl šis reikalavimas, siekiant užtikrinti socialinio darbo kokybę, yra būtinas ir proporcingas.

Taip pat siekiant nepažeisti į socialinio darbuotojo pareigas jau priimtų asmenų, turinčių aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinės pedagogikos studijas, arba jai lygiavertę kvalifikaciją, ir (ar) įgijęs socialinio pedagogo kvalifikaciją, jeigu jis dirba su vaikais ir (arba) šeimomis, interesų ir teisėtų lūkesčių, siūloma, kad šis pakeitimas įsigaliotų nuo 2024 m. sausio 1 d. ir nurodytą kvalifikaciją turintys asmenys, į socialinio darbuotojo pareigas priimti iki 2023 m. gruodžio 31 d., turėtų teisę iki 2028 m. gruodžio 31 d. dirbti socialiniais darbuotojais su vaikais ir (arba) šeimomis. Per šį laikotarpį reikalingos socialinio darbuotojo kvalifikacijos neįgiję asmenys būtų atleidžiami iš socialinio darbuotojo pareigų, išskyrus socialinius darbuotojus, kuriems 2029 m. sausio 1 d. iki socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus likę ne daugiau kaip 3 metai. Socialiniai darbuotojai, kuriems 2029 m. sausio 1 d. iki socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus likę ne daugiau kaip 3 metai, teisę dirbti socialiniais darbuotojais su vaikais ir (arba) šeimomis turėtų iki socialinio draudimo senatvės pensijos amžiaus suėjimo dienos. Laikotarpis, iki kada asmenys gali įgyti minėtąjį išsilavinimą ir turėti teisę dirbti socialiniais darbuotojais, pasirinktas suteikiant pakankamą laiko terminą prisitaikyti prie naujų Istatymo projektu Nr. 1 siūlomų nuostatų. Nauji darbuotojai, įgiję socialinio pedagogo išsilavinimą, nuo 2024 m. sausio 1 d. į socialinio darbuotojo pareigas negalės būti priimami.

Atliktas nuostatų, ribojančių galimybę užsiimti socialinio darbuotojo profesija ar ja verstis, proporcingumo vertinimas. Vertinimo išvados suderintos su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, vertinant nustatyta, kad nuostatos nėra grindžiamos ekonominėmis ar administracinėmis priežastimis, nėra diskriminacinės, jos sumažina asmeniui keliamą riziką gauti nepakankamai

kokybiškas paslaugas, siūloma nuostata tikslo siekiama nuosekliai, vadovaujantis sistemiškumo principu, proporcingumo principą atitinka.

Taip pat siūloma patikslinti šio straipsnio 8 dalyje numatytas nuostatas dėl socialinio darbuotojo teisių, siekiant suderinamumo su Įstatymo projekto Nr. 1 21 straipsnyje įtvirtinamomis socialinių paslaugų srities darbuotojų teisėmis.

Įstatymo 20¹ straipsnio pakeitimas

Įstatymo 20¹ straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 27 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 2 dalies 1 ir 3 punktus patikslinti nuostatomis dėl atvejo vadybininkų profesinės kompetencijos tobulinimo, t. y. numatant, kad socialinių paslaugų srities darbuotojai, išskyrus socialinius darbuotojus, atvejo vadybininkus ir socialinių paslaugų įstaigų vadovus, ne mažiau kaip 16 akademinių valandų per kalendorinius metus dalyvauja mokymuose, o socialiniai darbuotojai ir atvejo vadybininkai ne mažiau kaip 16 akademinių valandų per kalendorinius metus dalyvauja mokymuose ir ne mažiau kaip 8 akademines valandas per kalendorinius metus – supervizijoje. Siūlomais pakeitimais siekiama šio straipsnio nuostatų suderinamumo su Įstatymo projekto Nr. 3 nuostatomis ir su siūlymu nuo 2024 m. sausio 1 d. pripažinti netekusius galios 26 straipsnio 6 dalies 3 punktą, numatantį teisę dirbti socialiniu darbuotoju ir asmeniui, turinčiam aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinės pedagogikos studijas (arba jai lygiavertę kvalifikaciją), ir (ar) įgijusiam socialinio pedagogo kvalifikaciją, jeigu jis dirba su vaikais ir (arba) šeimomis bei siekiant neblogini ir išlaikyti tokias pat sąlygas atvejo vadybininkams tobulinti profesinę kompetenciją, kurios taikomos ir iki siūlomų Įstatymo projektu Nr. 1 pakeitimų įsigaliojimo.

Įstatymo 20² straipsnio pakeitimas

Įstatymo 20² straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 28 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 4 dalį patikslinti numatant, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, vykdydamas socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliaciją, socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka atlieka socialinių paslaugų srities darbuotojų atestaciją ir renka, kaupia ir analizuoja duomenis apie socialinių paslaugų srities darbuotojus – jų skaičių, išsilavinimą (aukštąjį universitetinį, aukštąjį koleginių ir (ar) kitą turimą išsilavinimą), vidutinį darbo užmokestį. Šis pakeitimas siūlomas, kadangi nuostata suformuluota nepakankamai tiksliai, t. y. nurodyta netiksli priežastis (siekdamas nustatyti socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimo poreikį), kodėl minėtas subjektas renka, kaupia ir analizuoja duomenis apie socialinių paslaugų srities darbuotojų skaičių, išsilavinimą, vidutinį darbo užmokestį. Spręsti socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimo klausimus nėra priskirta Socialinių paslaugų priežiūros departamento kompetencijai. Šio straipsnio 7 dalyje numatyta, kad socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimą socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka organizuoja ir (ar) vykdo socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka atrinktas juridinis asmuo ar kita organizacija, jų padalinys. Taip pat tikslinga nurodyti bendrinį socialinių paslaugų srities darbuotojų, kurių atžvilgiu vykdoma atestacija, pavadinimą.

Siūloma šio straipsnio 5 dalies 1 punktą patikslinti, numatant, kad Etikos komisija nagrinėja skundus dėl Socialinių paslaugų srities darbuotojų etikos kodekso pažeidimų socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Pakeitimas siūlomas siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Nuo 2025 m. liepos 1 d. siūloma tikslinti šio straipsnio 4 dalį numatant, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, vykdydamas socialinių paslaugų srities darbuotojų reguliaciją, socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka atlieka socialinių paslaugų srities darbuotojų atestaciją, renka, kaupia ir analizuoja duomenis apie socialinių paslaugų srities darbuotojus – jų skaičių, išsilavinimą (aukštąjį universitetinį, aukštąjį koleginių ir (ar) kitą turimą išsilavinimą), suteiktas kvalifikacines kategorijas, profesinės kompetencijos tobulinimą, vidutinį darbo užmokestį.

Įstatymo 21 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 21 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 29 straipsnis. Siūloma tikslinti šio straipsnio 1 dalį ir nustatyti, kad teikti socialinę globą socialinės globos įstaigoje (toliau – institucinė socialinė globa) arba asmens namuose galima tik turint licenciją teikti socialinę globą. Šiuo pakeitimu siekiama atsisakyti nuostatų, kurios jau yra nustatytos ankstesniuose straipsniuose.

Įstatymo 22 straipsnio pakeitimas

Siūloma tikslinti šio straipsnio 1 dalį ir nustatyti, kad teikti socialinę globą socialinės globos įstaigoje (toliau – institucinė socialinė globa) arba asmens namuose galima tik turint licenciją teikti socialinę globą. Šiuo pakeitimu siekiama atsisakyti nuostatų, kurios jau yra nustatytos ankstesniuose straipsniuose.

Siūloma pakeisti licencijos „institucinė socialinė globa (trumpalaikė) socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims“ pavadinimą į „institucinė socialinė globa (trumpalaikė) socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims, *priklausomiems nuo psichoaktyviųjų medžiagų*“, kadangi institucinė socialinė globa (trumpalaikė) teikiama tik socialinę riziką patiriantiems asmenims, kurie yra priklausomi nuo psichoaktyviųjų medžiagų. Šiuo pakeitimu siekiama teisinio reguliavimo aiškumo.

Įstatymo 23 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 23 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 30 straipsnis. Siūloma tikslinti šio straipsnio 1 dalį, kurioje išvardytos sąlygos, kurias turi atitikti įstaiga, norinti teikti socialinę globą, jį performuluojant, sukonkretinant ir atsisakant neaiškių reikalavimų. Šiuo pakeitimu siekiama atsisakyti netikslių nuostatų ir nustatyti aiškas licencijos išdavimo sąlygas ūkio subjektui, kuris ketina vykdyti licencijuojamą veiklą.

Siūloma tikslinti šio straipsnio 1¹ dalį, kurioje išvardytos sąlygos, kurias turi atitikti įstaiga, norinti teikti institucinę socialinę globą tik iš užsienio valstybės (-ių), kurią (-ias), Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Socialinių paslaugų priežiūros departamentui pateiktais duomenimis, ištiko humanitarinė krizė, atvykusiems nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams ar likusiems be tėvų globos vaikams, nurodant, kad socialinės globos įstaiga gali užtikrinti nelydimų nepilnamečių užsieniečių ar likusių be tėvų globos vaikų nepertraukiamą priežiūrą, suteikti jiems tinkamas patalpas, kurioms pagal šiame punkte nurodytą socialinės globos gavėjų grupę keliami reikalavimai (jų paskirtis, įrengimas, viename kambaryje galimų apgyvendinti socialinės globos gavėjų skaičius, minimalus gyvenamasis plotas) nustatyti socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinės globos normų apraše, maitinimą. Šiuo pakeitimu siekiama teisinio reguliavimo aiškumo nustatant tam tikrus reikalavimus ūkio subjektui, kuris ketina vykdyti licencijuojamą veiklą.

Siūloma atsisakyti šio straipsnio 2 dalies, kurioje yra nustatyta paraiškos-klausimyno pateikimo Socialinių paslaugų priežiūros departamentui tvarka, kadangi atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo 20 punktą ši tvarka gali būti nurodoma socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse. Šiuo pakeitimu siekiama patobulinti teisinį reguliavimą.

Siūloma atsisakyti šio straipsnio 4, 5 ir 6 dalių, kuriose nurodyti Socialinių paslaugų priežiūros departamento veiksmai, kuriuos jis turi atlikti, kai gauna paraišką-klausimyną, prieš išduodant licenciją teikti socialinę globą ir per kiek laiko ir koku būdu Socialinių paslaugų priežiūros departamentas turi informuoti pareiškėją dėl licencijos išdavimo, kadangi atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo 20 punktą šie veiksmai turėtų būti nurodomi socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse. Šiuo pakeitimu siekiama patobulinti teisinį reguliavimą.

Siūloma atsisakyti šio straipsnio 8 dalies, kurioje nustatyta, kad apie licencijos išdavimą, jos galiojimo sustabdymą, galiojimo sustabdymo panaikinimą ir galiojimo panaikinimą Socialinių paslaugų priežiūros departamentas skelbia savo interneto svetainėje. Ši nuostata ir įpareigojimas Socialinių paslaugų priežiūros departamentui yra perteklinis, kadangi visos licencijos matomos licencijų informavimo sistemoje (internetu svetainėje: www.licencijavimas.lt). Atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo 20 punktą, šio straipsnio 8 dalyje nustatytas reglamentavimas turėtų būti išdėstytas socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamose licencijavimo taisyklėse. Šiuo pakeitimu siekiama atsisakyti perteklinių nuostatų ir atitikti teisėkūros proporcingumo principui.

Siūloma papildyti šį straipsnį nuostata, numatančia, kad, jeigu įstaiga numato teikti psichologinės ir socialinės rehabilitacijos paslaugas, teikiant institucinę trumpalaikę socialinę globą, ji turi turėti su Vyriausybės įgaliota institucija suderintą psichologinės ir socialinės rehabilitacijos

programą. Šiuo pakeitimu siekiama užtikrinti, kad psichologinės ir socialinės reabilitacijos paslaugas, teikiant institucinę trumpalaikę socialinę globą, teiktų tinkamai pasirengę teikėjai, galintys užtikrinti profesionalų, šių paslaugų gavėjų poreikius atliepiantį paslaugų teikimą.

Taip pat siūloma papildyti šį straipsnį nuostata, kad sprendimo dėl licencijos teikti socialinę globą išdavimo ar atsisakymo išduoti šią licenciją nepriėmimas, per šio straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą, nelaikomas licencijos išdavimu. Šiuo pakeitimu siekiama teisės aktų suderinamumo ir teisinio aiškumo, kadangi Licencijavimo pagrindų aprašo 18.6 papunktyje nustatyta, kad, jeigu taikomas licencijų išdavimo modelis „G“, veiklos licencijavimą reguliuojančiuose įstatymuose turi būti įtvirtintos išimtys, jeigu jos taikomos, kai licencijos neišdavimas ar motyvuoto atsisakymo išduoti licenciją nepateikimas per nustatytą terminą nelaikomas licencijos išdavimu (šios išimtys turi būti pateisinamos svarbiais visuomenės interesais, įskaitant teisėtus trečiųjų asmenų interesus).

Įstatymo 24 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 24 straipsnis įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 31 straipsnis ir siūloma šį straipsnį išdėstyti nauja redakcija:

Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte siūloma nurodyti, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas atsisako išduoti licenciją teikti socialinę globą, jeigu: atlikdamas patikrinimą vietoje nustato, kad socialinės globos įstaigos numatoma teikti socialinė globa neatitinka šio įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje išvardytų sąlygų; šios dalies 2 punkte – socialinės globos įstaiga, numatanti teikti institucinę socialinę globą tik iš užsienio valstybės (-ių), kurią (-ias), Užsienio reikalų ministerijos Socialinių paslaugų priežiūros departamentui pateiktais duomenimis, ištiko humanitarinė krizė, atvykusiems nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams ar likusiems be tėvų globos vaikams, neatitinka šio įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nurodytų sąlygų.

Šio straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, nustatęs, kad socialinės globos įstaiga, teikdama socialinę globą, nesilaiko šio įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje ir (ar) 32 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir (ar) 3 punkte, taip pat socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinės globos normų apraše nustatytų reikalavimų, įspėja šią įstaigą, kad jei ji per nustatytą terminą nepašalins nurodytų trūkumų, licencijos teikti socialinę globą galiojimas bus sustabdytas. Įspėjimo terminas nustatytiems pažeidimams pašalinti negali būti trumpesnis kaip 1 mėnuo ir ilgesnis kaip 6 mėnesiai nuo Socialinių paslaugų priežiūros departamento įspėjimo išsiuntimo socialinės globos įstaigai dienos. Įspėjimo terminas nustatytiems pažeidimams pašalinti nustatomas, atsižvelgiant į tų pažeidimų pobūdį ir kitas svarbias aplinkybes, susijusias su paslaugų gavėjų individualių poreikių užtikrinimu, bei realią socialinės globos įstaigos galimybę pašalinti nustatytus pažeidimus. Įspėjimo terminas nustatytiems pažeidimams pašalinti gali būti pratęstas vieną kartą ne ilgiau kaip 6 mėnesiams.

Šio straipsnio 3 dalyje siūloma reglamentuoti, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, nustatęs, kad socialinės globos įstaiga, teikdama socialinę globą iš užsienio valstybės (-ių), kurią (-ias), Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Socialinių paslaugų priežiūros departamentui pateiktais duomenimis, ištiko humanitarinė krizė, atvykusiems nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams ar likusiems be tėvų globos vaikams, nesilaiko šio įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų, po 6 mėnesių nuo licencijos teikti institucinę socialinę globą išdavimo dienos neužtikrina, kad būtų laikomasi socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamuose socialinę globą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvuose nustatytų socialinę globą teikiančių darbuotojų struktūros ir skaičiaus reikalavimų, o po 24 mėnesių nuo licencijos teikti institucinę socialinę globą išdavimo dienos – ir šio įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 3 punkte, taip pat socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinės globos normų apraše nustatytų likusių be tėvų globos vaikų socialinės globos reikalavimų, taiko šio straipsnio 2 dalies nuostatas. Šiuo siūlymu siekiama, kad per 6 mėnesių laikotarpį būtų užtikrintas reikiamas darbuotojų, dirbančių su vaikais, skaičius, taip užtikrinant nepertraukiamą ir tinkamą šioje dalyje nurodytų vaikų priežiūrą, taip pat esant šalyje dabartinei ekonominei bei ekstremaliai situacijai dėl karo veiksmų Ukrainoje, nustatomas 24 mėnesių optimaliausias laikotarpis per kurį dideliuose socialinės globos namuose apgyvendintiems nelydimiems nepilnamečiams užsieniečiams ar

likusiems be tėvų globos vaikams turi būti sudarytos sąlygos gauti socialinę globą kaip Lietuvos likusiems be tėvų globos vaikams.

Šio straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad per įspėjime nustatytą terminą nepašalinus nurodytų trūkumų licencijos teikti socialinę globą galiojimas sustabdomas. Licencijos galiojimo sustabdymo terminas negali būti trumpesnis kaip 1 mėnuo ir ilgesnis kaip 6 mėnesiai nuo šios licencijos galiojimo sustabdymo dienos. Licencijos galiojimo sustabdymo terminas nustatomas atsižvelgiant į nustatyto pažeidimo pobūdį ir kitas svarbias aplinkybes, susijusias su paslaugų gavėjų individualių poreikių užtikrinimu, bei socialinės globos įstaigos realią galimybę nustatytus pažeidimus pašalinti. Licencijos galiojimo sustabdymo terminas gali būti pratęstas vieną kartą ne ilgiau kaip 6 mėnesiams.

Šio straipsnio 5 dalyje siūloma reglamentuoti, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, nustatęs, kad socialinės globos įstaiga teikia socialinę globą patalpose, kuriose neužtikrintas socialinių paslaugų gavėjų saugumas, ar per mažas personalo darbuotojų skaičius, kad būtų užtikrintas socialinių paslaugų teikimas ir (ar) paslaugų gavėjų saugumas, licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais informuoja socialinės globos įstaigą apie licencijos teikti socialinę globą galiojimo sustabdymą, nurodo nustatytus pažeidimus ir licencijos galiojimo sustabdymo terminą. Licencijos galiojimo sustabdymo terminas negali būti trumpesnis kaip 1 mėnuo ir ilgesnis kaip 6 mėnesiai nuo šios licencijos galiojimo sustabdymo dienos. Licencijos galiojimo sustabdymo terminas nustatomas atsižvelgiant į nustatyto pažeidimo pobūdį ir kitas svarbias aplinkybes, susijusias su paslaugų gavėjų individualių poreikių užtikrinimu, bei socialinės globos įstaigos realią galimybę nustatytus pažeidimus pašalinti. Licencijos galiojimo sustabdymo terminas gali būti pratęstas vieną kartą ne ilgiau kaip 6 mėnesiams.

Šio straipsnio 6 dalyje siūloma nustatyti, kad įspėjimo terminas nustatytiems pažeidimams pašalinti ir licencijos galiojimo sustabdymo terminas, esant motyvuotam socialinės globos įstaigos prašymui ir kartu pateiktiems jį pagrindžiantiems rašytiniams dokumentams, Socialinių paslaugų priežiūros departamento sprendimu pratęsimas, jei jis nustato, kad nustatyti pažeidimai susiję tik su socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinės globos normų apraše nustatytais aplinkos ir būsto reikalavimais ir socialinės globos įstaiga negalėjo ar negali per nustatytą terminą pašalinti šių pažeidimų dėl nuo jos nepriklausančių priežasčių.

Šio straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad į socialinės globos įstaigą, kuriai įspėjimo terminas nustatytiems pažeidimams pašalinti yra pratęstas, nauji paslaugų gavėjai nepriimami ir socialinė globa namuose nepradedama teikti naujiems šios paslaugos gavėjams nuo sprendimo pratęsti įspėjimo terminą nustatytiems pažeidimams pašalinti priėmimo dienos, kol Socialinių paslaugų priežiūros departamentas nustatys, kad pažeidimai pašalinti.

Šio straipsnio 8 dalyje siūloma nustatyti, kad, sustabdžius licencijos teikti socialinę globą galiojimą, socialinės globos įstaiga negali teikti socialinės globos, įskaitant ir įstaigos teikiamą socialinę globą asmens namuose, kol Socialinių paslaugų priežiūros departamentas priims sprendimą panaikinti šios licencijos galiojimo sustabdymą.

Šiais pakeitimais siekiama nuostatų aiškumo ir sudaryti galimybę pratęsti įspėjimo bei licencijos galiojimo sustabdymo terminą nustatytiems pažeidimams pašalinti esant motyvuotam socialinės globos įstaigos prašymui, kartu pateikiant jį pagrindžiančius rašytinius dokumentus.

Šio straipsnio 9 dalyje siūloma nustatyti, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas gali panaikinti licencijos teikti socialinę globą galiojimą savo ar socialinės globos įstaigos iniciatyva.

Šio straipsnio 10 dalyje siūloma nustatyti šiuos licencijos panaikinimo pagrindus: 1) socialinės globos įstaiga per sprendime dėl šios licencijos galiojimo sustabdymo nurodytą terminą nepašalino pažeidimų; 2) socialinės globos įstaigai, kuriai licencija teikti institucinę socialinę globą buvo išduota taikant šio įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nustatytą išimtį, per 6 mėnesius nuo šios licencijos išdavimo dienos nepavyko užtikrinti, kad būtų laikomasi socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamuose socialinę globą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvuose nustatytą socialinę globą teikiančių darbuotojų struktūros ir skaičiaus reikalavimų, o per 24 mėnesius nuo šios licencijos išdavimo dienos – kad jos teikiama institutinė socialinė globa atitiktų

šio įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 3 punkte, taip pat socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinės globos normų apraše nustatytus likusių be tėvų globos vaikų socialinės globos reikalavimus; 3) juridinis asmuo pasibaigia likvidavimo arba reorganizavimo būdu; 4) socialinės globos įstaiga pateikia prašymą panaikinti licencijos teikti socialinę globą galiojimą; 5) šeimos dalyviai Vyriausybės tvirtinamuose vaiko globos organizavimo nuostatuose nustatyta tvarka atsisako pasiūlymų atkurti pagal Šeimynų įstatyme nustatytus reikalavimus globojamų (rūpinamų) ir (ar) laikinai apgyvendintų vaikų skaičių šeimoje, išskyrus atvejus, kai, sumažėjus šio įstatymo nustatytam šeimoje globojamų (rūpinamų) ir (ar) laikinai apgyvendintų vaikų skaičiui, į šeimyną dėl objektyvių aplinkybių (dėl šeimos dalyvių amžiaus ar jų ligos) negali būti priimti kiti likę be tėvų globos vaikai, ar nepateikia jokio atsakymo dėl savivaldybės administracijos pateiktų pasiūlymų atkurti globojamų (rūpinamų) ir (ar) laikinai apgyvendintų vaikų skaičių šeimoje; 6) socialinės globos įstaiga licencijos galiojimo sustabdymo laikotarpiu teikia socialinės globos paslaugas.

Šio straipsnio 11 dalyje siūloma nustatyti, kad, jei socialinės globos įstaiga per nurodytą terminą nepašalina pažeidimų, susijusių su socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinės globos normų apraše nustatytais patalpų reikalavimais, licencijos galiojimas panaikinamas veiklos vykdymo vietos, kurioje tie pažeidimai nustatyti, adresu.

Šio straipsnio 12 dalyje siūloma nustatyti, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentas apie numatomą licencijos teikti socialinę globą galiojimo sustabdymą ar panaikinimą privalo licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka ir terminais informuoti socialinės globos įstaigą ir savivaldybės administraciją, kurios teritorijoje socialinės globos įstaiga teikia socialines paslaugas, ir savivaldybės, kurių gyventojai šias paslaugas gauna, administraciją.

Šio straipsnio 13 dalyje siūloma nustatyti, kad, sustabdžius ar panaikinus socialinės globos įstaigos licencijos teikti socialinę globą galiojimą ar nustačius, kad socialinė globa teikiama neturint šios licencijos ar nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų, Socialinės globos įstaiga kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir savivaldybės, priėmusios sprendimą dėl socialinės globos skyrimo, administracija ar savivaldybės, kurios teritorijoje veikia socialinės globos įstaiga, administracija, jei asmeniui įstaigoje paslaugos teikiamos šalių susitarimu, koordinuoja socialinių paslaugų gavėjams reikalingų ir geriausiai jų socialinių paslaugų poreikius atitinkančių paslaugų tęstinumo užtikrinimą ir interesų apsaugą. Jeigu paslaugos įstaigoje asmeniui teikiamos šalių susitarimu, socialines paslaugas jam organizuoja asmens gyvenamosios vietos savivaldybės administracija, o jei teikiama institucinė socialinė globa (ilgalaikė, trumpalaikė), – savivaldybės, kurioje buvo paskutinė asmens gyvenamoji vieta iki apsigyvenimo socialinės globos įstaigoje, administracija.

Šio straipsnio 14 dalyje siūlome nustatyti, kad, jeigu Socialinių paslaugų priežiūros departamentas nustato, kad socialinės globos įstaiga, kuriai licencija teikti institucinę socialinę globą išduota taikant šio įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nustatytą išimtį, neatitinka visų ar dalies šio įstatymo 30 straipsnio 2 dalyje nustatytų reikalavimų, po 6 mėnesių nuo šios licencijos išdavimo dienos – socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamuose socialinę globą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvuose nustatytą socialinę globą teikiančių darbuotojų struktūros ir skaičiaus reikalavimų, o po 24 mėnesių nuo šios licencijos išdavimo dienos – ir šio įstatymo 32 straipsnio 1 dalies 3 punkte bei socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame socialinės globos normų apraše nustatytų likusių be tėvų globos vaikų socialinės globos reikalavimų, įspėjant socialinės globos įstaigą, kad per nustatytą terminą nepašalins nurodytų trūkumų, licencijos teikti socialinę globą galiojimas bus sustabdytas, šalinant nustatytus institucinės socialinės globos teikimo pažeidimus, stabdant šios licencijos galiojimą ar ją panaikinant, mutatis mutandis taikomos šio straipsnio 2–13 dalių nuostatos.

Šiais pakeitimais siekiama nuostatų aiškumo ir suderinamumo.

Įstatymo 24¹ straipsnio pakeitimas

Įstatymo 24¹ straipsnis dėstomas kaip Įstatymo projekto Nr. 1 32 straipsnis ir siūloma šį straipsnį išdėstyti nauja redakcija. Siūloma nustatyti, kad socialinės globos įstaiga, teikdama socialinę globą, privalo: teikti socialinę globą, atitinkančią socialinės apsaugos ir darbo ministro

tvirtinamame socialinės globos normų apraše nustatytus reikalavimus ir socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamuose socialinę globą teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvuose nustatytus socialinę globą teikiančių darbuotojų struktūros ir skaičiaus reikalavimus; laikytis Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytų privalomo turėti asmeninės apsaugos priemonių ir kitų priemonių, būtinų veiklos vykdymui užtikrinti, sąrašo, kiekio ir laikotarpio, kuri sukaupę apsaugos priemonių turi užtekti nepertraukiamai įstaigų veiklai užtikrinti, reikalavimų; užtikrinti, kad būtų laikomasi šiame įstatyme nustatytų įstaigos vadovo bei darbuotojų išsilavinimo reikalavimų; vykdyti kitus šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose socialinės globos įstaigų veiklą, nustatytus reikalavimus; leisti Socialinių paslaugų priežiūros departamentui tikrinti, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos sąlygų; sustabdyti ar panaikinti licencijos teikti socialinę globą galiojimą ar nustačius, kad socialinė globa teikiama neturint šios licencijos ar nesilaikant licencijuojamos veiklos sąlygų, koordinuoti socialinių paslaugų gavėjams reikalingų ir geriausiai jų socialinių paslaugų poreikius atitinkančių paslaugų tęstinumo užtikrinimą ir interesų apsaugą; duomenis apie asmenims teikiamas socialinės globos paslaugas, nurodant šio įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose, teikti SPIS; duomenis apie tai, kada pradėta teikti socialinę globą, teikti Socialinių paslaugų priežiūros departamento socialinės globos licencijavimo elektroninėje priemonėje; jei socialinė globa asmeniui teikiama ne savivaldybės administracijos sprendimu, informuoti socialinės paslaugos gavėjo gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją, o jei teikiama institucinė socialinė globa (ilgalaikė, trumpalaikė), – paskutinės gyvenamosios vietos, iki asmeniui apsigyvenant socialinės globos įstaigoje, savivaldybės administraciją.

Siūloma nustatyti licencijos teikti socialinę globą turėtojo teises: verstis licencijoje teikti socialinę globą nurodyta veikla; gauti Socialinių paslaugų priežiūros departamento metodinę pagalbą pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytą ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančio subjekto kompetenciją; kitų licencijuojamos veiklos vykdymą reglamentuojančiuose įstatymuose nustatytų teisių, taip pat numatyti, kad licencijos teikti socialinę globą turėtojas neturi teisės įgalioti kitų asmenų teikti šioje licencijoje nurodytą socialinę globą ar pagal sutartį perduoti jiems teisę teikti šioje licencijoje nurodytą socialinę globą.

Šiais pakeitimais siūlome aiškiai įvardinti socialinės globos įstaigos, kaip licencijos turėtojos, pareigas ir teises.

Įstatymo 25¹ straipsnio pakeitimas

Įstatymo 25¹ straipsnio siūloma atsisakyti, kadangi jame numatytos nuostatos yra nustatytos kituose Įstatymo projekto Nr. 1 straipsniuose.

Įstatymo 25² straipsnio pakeitimas

Įstatymo 25² straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 33 straipsnis ir siūloma ši straipsnį išdėstyti nauja redakcija. Siūloma šio straipsnio 1 dalį papildyti numatant, kad suteikiama teisė teikti ne tik akredituotą socialinę priežiūrą, bet ir akredituotą laikino atokvėpio paslaugą, taip pat numatyti, kad teisė teikti akredituotas socialines paslaugas gali būti suteikiama ne tik Lietuvos Respublikoje ar kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje arba kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigusiam juridiniam asmeniui ar kitai organizacijai, jų padaliniui, bet ir fiziniam asmeniui, pageidaujančiam teikti akredituotas socialines paslaugas.

Šiame straipsnyje siūloma tikslinti reikalavimus, kuriuos turi atitikti socialinių paslaugų teikėjas, siekiant įgyti teisę teikti akredituotas socialines paslaugas; tikslinti teisės teikti akredituotas socialines paslaugas panaikinimo pagrindus; numatyti įspėjimo tvarką, jeigu akredituotas socialines paslaugas teikianti įstaiga, socialines paslaugas teikiantis fizinis asmuo neatitinka akredituotų socialinių paslaugų teikimo reikalavimų apraše nustatytų reikalavimų; numatyti terminus nustatytiems pažeidimams pašalinti bei socialinių paslaugų teikėjo informavimui, kai informuojama apie teisės teikti akredituotas socialines paslaugas panaikinimą; numatyti veiksmus, kurių turi imtis socialinių paslaugų teikėjai ir savivaldybės administracija, siekiant užtikrinti socialinių paslaugų gavėjų poreikius ir interesus, kai panaikinama teisė teikti akredituotas socialines paslaugas ar kai nustatoma, kad akredituotos socialinės paslaugos teikiamos neturint tam teisės ar nesilaikant reikalavimų. Taip pat siūloma atsisakyti teisės teikti akredituotas socialines paslaugas sustabdymo

bei suteikti teisę teikti akredituotas socialines paslaugas neterminuotai.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma papildyti reikalavimus, kuriuos turi atitikti socialinių paslaugų teikėjas, siekiant įgyti teisę teikti akredituotas socialines paslaugas, ir numatyti, kad, jeigu psichologinės ir socialinės reabilitacijos įstaiga numato teikti psichologinės ir socialinės reabilitacijos paslaugas vaikams bendruomenėje, ji turi turėti su Vyriausybės įgaliota institucija suderintą psichologinės ir socialinės reabilitacijos programą, taip pat, kad akredituotas socialines paslaugas teikiantys darbuotojai turi atitikti socialinės apsaugos ir darbo ministro tvirtinamame akredituotų socialinių paslaugų teikimo reikalavimų apraše nustatytus struktūros ir skaičiaus reikalavimus.

Šiais pakeitimais siekiama sudaryti galimybes akredituoti laikino atokvėpio paslaugas, atitinkama savivaldybės institucija, akredituodama laikino atokvėpio paslaugą žinos savo teritorijoje veikiančius laikino atokvėpio paslaugos teikėjus, turės juos registruoti Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje. Tokiu būdu laikino atokvėpio paslaugų gavėjas ar teisėtas jo atstovas turės galimybę pasirinkti šių paslaugų teikėją. Priėmus siūlomus pakeitimus, akredituojant laikino atokvėpio paslaugas, bus užtikrintas efektyvesnis laikino atokvėpio paslaugų planavimas, organizavimas ir teikimas, kad šios paslaugos atitiktų asmenų, prižiūrinčių artimuosius su negalia, poreikius. Taip pat numačius, kad teisė teikti akredituotas socialines paslaugas gali būti suteikta ir fiziniais asmenimis, prasiplės socialinių paslaugų teikėjų ratas, didės asmens, pageidaujančio gauti akredituotas socialines paslaugas, paslaugų teikėjų pasirinkimo galimybės. Taip pat kiti siūlomi akreditavimo pakeitimai padės užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą.

Taip pat atliktas Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimas, įvertinta, kad administracinė našta ir prisitaikymo išlaidos, įtvirtinus nuostatą dėl dokumentų parengimo ir pateikimo dėl teisės teikti akredituotas socialines priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugas suteikimo (fiziniai asmenys) didės apie 19 tūkst. eurų.

Įstatymo projekto 34 straipsnyje siūloma nustatyti akredituotas socialines paslaugas teikiančio socialinių paslaugų teikėjo teises ir pareigas.

Įstatymo 26 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 26 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 35 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 1 dalį patikslinti, perkelti nuostatas, susijusias su mokėjimu už prevencines socialines paslaugas į straipsnį, reglamentuojantį mokėjimo už prevencines ir bendrąsias socialines paslaugas dydį, siekiant teisinio reguliavimo sistemiškumo.

Siūloma patikslinti šio straipsnio 3 dalį, numatant, kas nustatoma Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamame mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos apraše.

Siūloma papildyti šį straipsnį nuostata, kad, atskaičius nustatytą asmens (šėimos) mokėjimo už bendrąsias socialines paslaugas ir (ar) socialinę priežiūrą dalį, asmens (vidutinės šėimos pajamos, tenkančios vienam šėimos nariui) mėnesio pajamos negali likti mažesnės už 2 valstybės remiamų pajamų dydžius, o socialinę riziką patiriančio suaugusio asmens, ilgiau kaip mėnesį per kalendorinius metus gyvenančio socialinių paslaugų įstaigoje ir joje gaunančio socialinę priežiūrą, mėnesio pajamos negali likti mažesnės nei 0,8 valstybės remiamų pajamų dydžio.

Taip pat siūloma patikslinti šį straipsnį, nurodant konkrečias savivaldybės institucijas, subjektus, kurių teisės ir pareigos dėl mokėjimo už socialines paslaugas reglamentuojamos rašytine sutartimi, numatant, kad asmens (šėimos) ir savivaldybės administracijos teisės ir pareigos dėl mokėjimo už socialines paslaugas reglamentuojamos rašytine sutartimi bei patikslinant konkrečios savivaldybės institucijos kompetencijas kitose šio straipsnio nuostatose, siekiant suderinamumo su Vietos savivaldos įstatymo pakeitimais.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma patikslinti šio straipsnio 4 dalį, numatant, kad asmeniui (šėimai), teisės aktų nustatyta tvarka gaunančiam (gaunančiai) socialinę pašalpą, arba asmeniui (šėimai), kurio (kurios) pajamos (vidutinės šėimos pajamos, tenkančios vienam asmeniui) yra mažesnės už 2 valstybės remiamų pajamų dydžius, transporto organizavimo, maitinimo organizavimo paslaugos ir socialinė priežiūra teikiamos nemokamai, išskyrus atvejus, kai šis asmuo – socialinę riziką patiriantis suaugęs asmuo, ilgiau kaip mėnesį per kalendorinius metus gyvenantis socialinių paslaugų įstaigoje ir joje gaunantis socialinę priežiūrą, ar kai šis asmuo – suaugęs asmuo

su negalia ar vaikas su negalia, gaunantis individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, mokamą pagal Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymą. Taip pat siūloma patikslinti 5 dalį, numatant, kad atskaičius nustatytą asmens (šeimos) mokėjimo už transporto organizavimo, maitinimo organizavimo paslaugas ir (ar) socialinę priežiūrą dalį, asmens (vidutinės šeimos pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui) mėnesio pajamos negali likti mažesnės už 2 valstybės remiamų pajamų dydžius, o socialinę riziką patiriančio suaugusio asmens, ilgiau kaip mėnesį per kalendorinius metus gyvenančio socialinių paslaugų įstaigoje ir joje gaunančio socialinę priežiūrą, mėnesio pajamos negali likti mažesnės nei 0,8 valstybės remiamų pajamų dydžio.

Taip pat nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma numatyti, kad savivaldybės tarybos nustatyta tvarka asmuo (šeima) gali būti ne tik atleidžiamas (atleidžiama) nuo mokėjimo už socialines paslaugas ir kitais, šio straipsnio 4 dalyje nenustatytais, atvejais arba mokėjimas už socialines paslaugas jam (jai) gali būti ir sumažinamas.

Įstatymo 27 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 27 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 36 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse numatyti kaip subjektą neįgaliojo aprūpintoją (nuo 2024 m. sausio 1 d. – aprūpintoją), kuris, jeigu toks asmeniui paskirtas, taip pat privalėtų, vertinant asmens finansines galimybes, pateikti informaciją apie asmens, pageidaujančios gauti socialines paslaugas, pajamas, pateikti informaciją apie asmens, pageidaujančio gauti ilgalaikę socialinę globą, pajamas ir turtą, pranešti savivaldybės administracijai apie asmens, gaunančio socialines paslaugas, pajamų, turto pasikeitimus. Šis pakeitimas siūlomas, siekiant užtikrinti asmenų su negalia ir juos atstovaujančių asmenų teises bei siekiant teisinio reguliavimo suderinamumo su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatomis.

Siūloma tikslinti šio straipsnio 1 ir 2 dalis, patikslinant, kokius duomenis turi pateikti asmuo (vienas iš suaugusių šeimos narių), pageidaujantis gauti socialines paslaugas.

Siūloma patikslinti šio straipsnio 3 dalį, atsisakant perteklinės informacijos ir numatant, kad informacija apie asmens (šeimos) pajamas ir turtą pateikiama raštu, o, jeigu informacija, reikalinga vertinant asmens finansines galimybes, yra valstybės registruose (kadastruose), žinybiniuose registruose, valstybės informacinėse sistemose ar ją savivaldybės administracija pagal prašymą ir (ar) duomenų teikimo sutartis gauna iš valstybės ir (ar) savivaldybės institucijų, įstaigų, įmonių ir organizacijų, asmuo šios informacijos teikti neprivalo.

Pakeitimai siūlomi siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Įstatymo 28 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 28 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 37 straipsnis ir siūloma tikslinti straipsnio pavadinimą, numatant, kad jame reglamentuojamas mokėjimo už prevencines ir bendrąsias socialines paslaugas dydis. Šis pakeitimas siūlomas, siekiant reguliavimo sistemiškumo, kad mokėjimas už prevencines socialines paslaugas kaip atskirą socialinių paslaugų rūšį būtų aptartas mokėjimo už socialines paslaugas dydį reglamentuojančiame straipsnyje.

Šio straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad prevencinės socialinės paslaugos teikiamos nemokamai.

Siekiant tikslinti tarpininkavimo ir atstovavimo interesais paslaugos pavadinimą, siūloma šio straipsnio 2 dalyje nustatyti, kad konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugos teikiamos nemokamai. Dėl informavimo paslaugos priskyrimo prevencinėms paslaugoms pasisakyta ties 6¹ ir 7 straipsnių keitimo pagrindu.

Taip pat siūloma numatyti, kad mokėjimo už bendrąsias socialines paslaugas dydis nustatomas ir apskaičiuojamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Pakeitimas siūlomas siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma numatyti, kad bendrosios socialinės paslaugos, išskyrus transporto organizavimo ir maitinimo organizavimo paslaugas, teikiamos nemokamai, o mokėjimo už transporto organizavimo ir maitinimo organizavimo paslaugas dydis nustatomas ir apskaičiuojamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Pakeitimai siūlomi siekiant didinti pažeidžiamų asmenų socialinę gerovę, mažinti jų socialinę atskirtį, finansinę naštą, tenkančią tiek

pažeidžiamiesiems asmenims, tiek jų šeimos nariams, siekiant apsaugoti juos nuo patekimo į skurdo riziką, šalinti finansines priežastis kreiptis dėl socialinių paslaugų ir jas gauti.

Įstatymo 29 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 29 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 38 straipsnis ir siūloma tikslinti šio straipsnio nuostatas atskiromis dalimis išskiriant, kaip reguliuojamas mokėjimas už atskiras specialiąsias socialines paslaugas, t. y. išskiriant atskiras dalis dėl mokėjimo už socialinę priežiūrą, dėl mokėjimo už laikino atokvėpio paslaugą ir dėl mokėjimo už socialinę globą. Šis pakeitimas siūlomas siekiant reguliavimo sistemiškumo, aiškesnio mokėjimą už specialiąsias socialines paslaugas reguliuojančių nuostatų išdėstymo.

Siūloma šį straipsnį papildyti nuostata ir šio straipsnio 1 dalies 1 punkte numatyti, kad ne tik socialinės reabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugos teikiamos nemokamai, bet ir vaikų dienos socialinės priežiūros, socialinės priežiūros šeimoms, pagalbos globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, tėvams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti (šios paslaugos ir dabar savivaldybėse teikiamos nemokamai).

Siūloma šį straipsnį papildyti nuostata dėl mokėjimo už laikino atokvėpio paslaugą, nustatant, kad mokėjimo už laikino atokvėpio paslaugą dydis neturi viršyti 30 procentų slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos, mokamos laikino atokvėpio gavėjo prižiūrimam asmeniui pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą, dydžio. Laikino atokvėpio finansavimo apimtys ir tvarka bus numatyta socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikoje, tvirtinamoje Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma šį straipsnį išdėstyti nauja redakcija, numatant, kad:

- socialinės reabilitacijos asmenims su negalia bendruomenėje paslaugos, vaikų dienos socialinė priežiūra, socialinė priežiūra šeimoms, psichosocialinė pagalba (jei ji neteikiama su apgyvendinimu), pagalba globėjams (rūpintojams), budintiems ir nuolatiniais globotojams, tėvams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti, socialinių dirbtuvių paslaugos, intensyvi krizių įveikimo pagalba (jei neteikiamas laikinas apgyvendinimas), palydėjimo paslauga jaunuoliams (jei ji neteikiama su apgyvendinimu savarankiško gyvenimo namuose, apsaugotame būste), psichologinė ir socialinė reabilitacija vaikams bendruomenėje teikiama nemokamai;

- mokėjimo už socialinės priežiūros paslaugas, išskyrus paslaugas, nurodytas šio straipsnio 1 dalies 1 punkte, dydis asmeniui neturi viršyti 20 procentų asmens pajamų arba 20 procentų šeimos pajamų, jei šios paslaugos teikiamos šeimai;

- mokėjimo už socialinės priežiūros paslaugas, išskyrus paslaugas, nurodytas šio straipsnio 1 dalies 1 punkte, dydis suaugusiam asmeniui su negalia ar vaikui su negalia, gaunančiam individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, mokamą pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą, neturi viršyti 30 procentų šios kompensacijos dydžio;

- mokėjimo už laikino atokvėpio paslaugą dydis neturi viršyti 30 procentų slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos, mokamos laikino atokvėpio gavėjo prižiūrimam asmeniui pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą, dydžio;

- socialinė globa likusiam be tėvų globos vaikui ir socialinę riziką patiriančiam vaikui teikiama nemokamai;

- mokėjimo už dienos socialinę globą dydis asmeniui neturi viršyti 20 procentų jo pajamų;

- mokėjimo už dienos socialinę globą dydis suaugusiam asmeniui su negalia ar vaikui su negalia, gaunančiam individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, mokamą pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą, neturi viršyti 30 procentų šios kompensacijos dydžio;

- mokėjimo už asmeniui teikiamą trumpalaikę socialinę globą dydis neturi viršyti 80 procentų jo pajamų. Jei asmuo pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą gauna individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, 100 procentų šios kompensacijos skiriama trumpalaikės socialinės globos išlaidoms padengti;

- mokėjimo už suaugusiam asmeniui teikiamą ilgalaikę socialinę globą dydis neturi viršyti 80 procentų jo pajamų, jeigu jo turto vertė yra mažesnė už jo gyvenamosios vietos savivaldybėje nustatytą turto vertės normatyvą. Jei asmuo pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą gauna individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, 100 procentų šios kompensacijos skiriama

ilgalaikės socialinės globos išlaidoms padengti;

- jei suaugusio asmens turto vertė yra didesnė už jo gyvenamosios vietos savivaldybėje nustatytą turto vertės normatyvą, mokėjimo už suaugusiam asmeniui teikiamą ilgalaikę socialinę globą dydis per mėnesį padidėja vienu procentu, skaičiuojant nuo jo turto vertės, viršijančios normatyvą;

- mokėjimo už vaikui su negalia teikiamą ilgalaikę socialinę globą dydis neturi viršyti 80 procentų jo pajamų. Jei vaikas su negalia pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą gauna individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, 100 procentų šios kompensacijos skiriama ilgalaikės socialinės globos išlaidoms padengti;

- jei asmeniui teikiamos kelios (bet ne daugiau kaip 3) specialiosios socialinės paslaugos, išskyrus socialinės globos paslaugas, taip pat jei specialiosios socialinės paslaugos, išskyrus socialinės globos paslaugas, teikiamos kartu su asmenine pagalba, teikiama pagal Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymą, mokėjimo už visas specialiąsias socialines paslaugas, išskyrus socialinės globos paslaugas, ar visas specialiąsias socialines paslaugas, išskyrus socialinės globos paslaugas, ir asmeninę pagalbą, teikiamą pagal Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymą, dydis neturi viršyti 20 proc. asmens pajamų, o jeigu asmuo gauna individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, mokamą pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą, mokėjimo už minėtas paslaugas dydis neturi viršyti 30 procentų šios kompensacijos dydžio.

Pakeitimai siūlomi siekiant užtikrinti socialinių paslaugų prieinamumą, kompleksiskumą, didinti pažeidžiamų asmenų socialinę gerovę, mažinti jų socialinę atskirtį, finansinę naštą, tenkančią tiek pažeidžiamiesiems asmenims, tiek jų šeimos nariams, siekiant apsaugoti juos nuo patekimo į skurdo riziką, šalinti finansines priežastis kreiptis dėl socialinių paslaugų ir jas gauti.

Įstatymo 30 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 30 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 39 straipsnis ir siūloma tikslinti: šio straipsnio 1 dalies 1 punktą, numatant, kad, nustatant asmens finansines galimybes, į jo gaunamas pajamas įskaitoma su darbo santykiais susijusios pajamos ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu gaunamos pajamos, įskaitant išeitines išmokas ir kompensacijas, išskyrus asmens su negalia gaunamas su darbo santykiais susijusias pajamas ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu gaunamas pajamas, jei jos neviršija Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos; 17 punktą, numatant, kad, nustatant asmens finansines galimybes, į jo gaunamas pajamas įskaitoma stipendija, išskyrus socialinę stipendiją ir socialinių dirbtuvių paslaugos gavėjams mokamą piniginę skatinimo dalyvauti darbinio užimtumo veiklose išmoką. Siūlymas neįskaityti šių asmens gaunamų pajamų nustatant asmens finansines galimybes teikiamas siekiant didinti asmenų su negalia ir socialinę riziką patiriančių asmenų motyvą įsitraukti į socialinių dirbtuvių veiklą, darbinio užimtumo įgūdžių ugdymą, siūloma gerinti šių asmenų finansinę padėtį.

Taip pat siūloma patikslinti šio straipsnio 3 dalį, numatant, kad, jei šio straipsnio 1 dalyje nurodytos asmens pajamos apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu, į asmens pajamas įskaitomos jo pajamos, gautos po apmokestinimo gyventojų pajamų mokesčiu, atitinkamai atskaičius valstybinio socialinio draudimo įmokas, jeigu šios įmokos atskaitomos.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma šį straipsnį išdėstyti nauja redakcija, numatant, kad, nustatant asmens finansines galimybes, į jo gaunamas pajamas įskaitomos šios pajamos: su darbo santykiais susijusios pajamos ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu gaunamos pajamos, įskaitant išeitines išmokas ir kompensacijas, išskyrus asmens su negalia gaunamas su darbo santykiais susijusias pajamas ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu gaunamas pajamas, jei jos neviršija Vyriausybės nustatytos minimaliosios mėnesinės algos; individualios įmonės savininko, tikrosios ūkinės bendrijos, komandinės ūkinės bendrijos tikrojo nario, mažosios bendrijos nario pajamos, gautos iš šios įmonės ar bendrijos apmokestinto pelno; individualios veiklos pajamos; autorinis atlyginimas; pensijos, socialinio draudimo senatvės arba netekto darbingumo (invalidumo) pensijų priemokos, pensijų išmokos ir vietoj pensijų mokamos kompensacijos, rentos, išskyrus socialinio draudimo našlių pensijas; šalpos išmokos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymą; individualios pagalbos teikimo išlaidų

kompensacijos, mokamos pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą; ligos, profesinės rehabilitacijos, motinystės, tėvystės, vaiko priežiūros išmokos, statutiniams valstybės tarnautojams (pareigūnams) ir krašto apsaugos sistemos kariams laikinojo nedarbingumo, nėštumo ir gimdymo atostogų, tėvystės atostogų ar atostogų vaikui prižiūrėti laikotarpiams išmokėtos išmokos; nedarbo socialinio draudimo išmokos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymą; palūkanos; dividendai; periodinės vaiko išlaikymo išmokos, mokamos pagal Civilinį kodeksą; išmokos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos vaikų išlaikymo išmokų įstatymą; turto nuomos pajamos (išskyrus atvejį, kai asmuo moka už ilgalaikę socialinę globą ir šio mokėjimo dydis nustatomas atsižvelgiant į jo turimą turtą); periodinės netekto darbingumo kompensacijos ir išmokos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymą arba Lietuvos Respublikos žalos atlyginimo dėl nelaimingų atsitikimų darbe ar susirgimų profesine liga laikinąjį įstatymą; periodinės žalos atlyginimo išmokos, mokamos pagal Civilinį kodeksą; transporto išlaidų kompensacija (jei teikiamos transporto organizavimo paslaugos ar institucinė socialinė globa); išmoka besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai, išmoka gimus vienu metu daugiau kaip vienam vaikui, išmoka privalomosios pradinės karo tarnybos kario vaikui, išmoka įvaikinus vaiką, mokamos pagal Išmokų vaikams įstatymą; socialinės pašalpos, mokamos pagal Lietuvos Respublikos pinigines socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą.

Siūloma numatyti, kad, nustatant asmens finansines galimybes, į asmens gaunamas pajamas įskaitomos turto nuomos pajamos, išskyrus atvejį, kai asmuo moka už ilgalaikę socialinę globą ir šio mokėjimo dydis nustatomas atsižvelgiant į jo turimą turtą, siekiant, kad nuo asmens turimo turto nebūtų „nuskaitoma“ 2 kartus – ir nuo turimo viršnormatyvinio turto, nuo kurio skaičiuojamas mokėjimo už ilgalaikę socialinę globą dydis, ir nuo gaunamų pajamų už jo nuomą.

Taip pat siūloma atsisakyti nuostatos, kad, nustatant asmens finansines galimybes, į asmens gaunamas pajamas įskaitomos išmokos žemės ūkio veiklai ar pajamos iš šios veiklos. Siūloma atsižvelgiant į Lietuvos savivaldybių asociacijos siūlymą ir pastabas, kad asmenys, gaunantys socialines paslaugas, dažniausiai šia veikla nesiverčia.

Taip pat siūloma numatyti, kad, jei asmens su negalia gaunamos su darbo santykiais susijusios pajamos ar darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu gaunamos pajamos viršija Vyriausybės nustatytą minimaliąją mėnesinę algą, į jo pajamas įskaitoma tik pajamų dalis, viršijanti 1 minimaliosios mėnesinės algos dydį. Pakeitimas siūlomas siekiant skatinti asmenų su negalia darbinį užimtumą ir savarankiškumą, atsižvelgiant į negalios organizacijų siūlymus.

Siūloma šiame straipsnyje nustatyti, kad, jei asmuo gauna individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensaciją, mokamą pagal Tikslinių kompensacijų įstatymą, nustatant asmens finansines galimybes (kai skiriama ir teikiama socialinė priežiūra, dienos socialinė globa), į jo pajamas įskaitomos tik šio straipsnio 1 dalies 7 punkte nurodytos pajamos.

Taip pat siūloma atsisakyti nuostatos, kad, nustatant vienam šeimos nariui tenkančias šeimos pajamas, jei socialinės paslaugos teikiamos šeimoje gyvenančiam asmeniui, šio asmens pajamų, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, ir visų šeimos narių pajamų, nurodytų šio straipsnio 1 dalies 1–6 punktuose, suma dalijama iš šeimos narių skaičiaus.

Pakeitimai siūlomi siekiant didinti pažeidžiamų asmenų socialinę gerovę, mažinti jų socialinę atskirtį, finansinę naštą, tenkančią tiek pažeidžiamiesiems asmenims, tiek jų šeimos nariams, siekiant apsaugoti juos nuo patekimo į skurdo riziką, šalinti finansines priežastis kreiptis dėl socialinių paslaugų ir jas gauti.

Įstatymo 31 ir 32 straipsnių pakeitimas

Įstatymo 31 ir 32 straipsniai Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomi kaip 40 straipsnis ir siūloma nuo 2024 m. sausio 1 d. šio straipsnio 1 dalyje numatyti, kad, nustatant asmens finansines galimybes (kai asmeniui skiriama ar teikiama ilgalaikė socialinė globa), įskaitomas šis asmens nuosavybės teise turimas ar per praėjusius 24 mėnesius iki kreipimosi dėl socialinių paslaugų skyrimo ar asmens finansinių galimybių vertinimo turėtas turtas, t. y. numatomas vietoj 12 mėn. 24 mėnesių laikotarpis. Taip pat siūloma numatyti, kad, nustatant asmens finansines galimybes (kai asmeniui skiriama ar teikiama ilgalaikė socialinė globa), įskaitomas šis asmens nuosavybės teise

turimas ar per praėjusius 24 mėnesius iki kreipimosi dėl socialinių paslaugų skyrimo ar asmens finansinių galimybių vertinimo turėtas turtas: statiniai, įskaitant nebaigtus statyti statinius; žemė (įskaitant užimtą miško ir vandens telkinių); piniginės lėšos, atsisakant šio turto įskaitymo: privalomų registruoti transporto priemonių, žemės ūkio technikos, akcijų, obligacijų, vekselių ir kitų vertybinių popierių. Siūloma atsisakyti akcijų, obligacijų, vekselių ir kitų vertybinių popierių įskaitymo į turtą, atsižvelgiant į savivaldybių siūlymus, kadangi, taikant šią nuostatą savivaldybės neturi kaip patikrinti minėtos informacijos, ji gaunama tik iš paties asmens ir dažniausiai neteikiama. Siūloma atsisakyti privalomų registruoti transporto priemonių, žemės ūkio technikos įskaitymo į turtą, taip pat atsižvelgiant į savivaldybių siūlymus, kadangi dažnu atveju šios transporto priemonės (pvz., automobilis, motociklas, mopedas ar kt.) būna menkavertės, savivaldybėms, jų nuomone, tai sudaro papildomą administracinę naštą.

Šio straipsnio 5 dalyje siūloma numatyti, kad turto normatyvas asmeniui yra 50 kvadratinio metrų būsto naudingojo ploto (vietoje 12 kvadratinio metrų). Pakeitimas siūlomas įvertinus ir kituose teisės aktuose nustatomus normatyvus, pvz. Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme, siekiant teisinio suderinamumo ir pažeidžiamų asmenų socialinės gerovės didinimo (2021 m. atliktos savivaldybių apklausos duomenimis apie 18 proc. (apie 2300) asmenų, gaunančių ilgalaikę globą, mokėjo už ją atsižvelgiant į turtą, mokėjimas atsižvelgiant į turtą sudarė vidutiniškai apie 100 Eur. Padidinus normatyvą iki 50 kv. m. asmenų, mokančių už ilgalaikę socialinę globą atsižvelgiant į turtą, skaičius mažėtų, preliminariai apie 20 procentų).

Įstatymo 33 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 33 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 41 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 2 dalyje atsisakyti nuostatos, kad valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšomis gali būti finansuojama tik akredituota socialinė priežiūra ir akredituota laikino atokvėpio paslauga. Siūlomi keitimai siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, kadangi gali būti teikiamos tik akredituotos socialinės priežiūros ir akredituotos laikino atokvėpio paslaugos, o jų finansavimo šaltiniai numatyti Įstatymo projekto Nr. 1 42 straipsnyje.

Taip pat siūloma šio straipsnio 2 dalyje numatyti, kad socialinė priežiūra, laikino atokvėpio paslauga, socialinė globa finansuojama tiesiogiai, sudarant sutartį su akredituotą socialinę priežiūrą, akredituotą laikino atokvėpio paslaugą teikiančiu socialinių paslaugų teikėju ar socialinės globos įstaiga dėl asmeniui (šeimai) teikiamų socialinių paslaugų išlaidų finansavimo, jeigu šias įstaigas ar socialinių paslaugų teikėjus savivaldybės tarybos nustatyta tvarka pasirenka pats socialinių paslaugų gavėjas (globėjas, rūpintojas), neįgaliojo aprūpintojas, kiti teisėti asmens atstovai ir jeigu asmeniui (šeimai) nustatytas šių socialinių paslaugų poreikis. Siūlomas pakeitimas siekiant šią nuostatą papildyti laikino atokvėpio paslauga bei siekiant reguliavimo sistemiškumo. Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma patikslinti šio straipsnio 2 dalyje vartojamą „neįgaliojo aprūpintojo“ sąvoką, ją keičiant į „aprūpintojo“ sąvoką, siekiant suderinti Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatas su Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatomis.

Siūloma numatyti, kad savivaldybės taryba gali nustatyti maksimalų socialinių paslaugų išlaidų finansavimo savivaldybės teritorijos gyventojams dydį, vadovaudamasi socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodika, tvirtinama Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos. Šis pakeitimas siūlomas, siekiant efektyvaus ir tvaraus lėšų socialinėms paslaugoms planavimo, racionalaus jų naudojimo.

Taip pat nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma šį straipsnį papildyti 5 ir 6 dalimis, numatant, kad socialinės paslaugos finansuojamos Socialinės paslaugos finansuojamos iš tos savivaldybės biudžeto lėšų ir (ar) iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybės, kurios administracija priėmė sprendimą dėl socialinių paslaugų skyrimo, biudžetui, o jei asmeniui teikiama socialinė globa grupinio gyvenimo namuose ar šeiminiuose namuose ir jam nustatytas socialinės priežiūros paslaugų poreikis arba jam reikalingos prevencinės socialinės paslaugos, šių paslaugų teikimas finansuojamas iš tos savivaldybės biudžeto lėšų ir (ar) iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybės, kurios administracija priėmė sprendimą dėl socialinės globos skyrimo, biudžetui.

Pakeitimai siūlomi siekiant teisinio reguliavimo aiškumo.

Įstatymo 34 straipsnio pakeitimas

Įstatymo 34 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 42 straipsnis ir siūloma šio straipsnio 1 dalyje numatyti, kad prevencinės socialinės paslaugos, išskyrus kompleksines paslaugas šeimai, atvirąjį darbą su jaunimu ir mobilųjį darbą su jaunimu, finansuojamos iš savivaldybių biudžetų lėšų. Kompleksinės paslaugos šeimai, jų organizavimas ir teikimas, atvirasis darbas su jaunimu, mobilusis darbas su jaunimu finansuojama iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų ir (ar) valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, ir (ar) savivaldybių biudžetų lėšų.

Siūloma šio straipsnio 2 dalyje numatyti, kad bendrosios socialinės paslaugos, išskyrus darbą su jaunimu gatvėje, finansuojamos iš savivaldybės biudžeto lėšų, o darbas su jaunimu gatvėje finansuojamas iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų ir (ar) valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, ir (ar) savivaldybių biudžetų lėšų.

Siūloma šio straipsnio 3 dalyje numatyti, kad socialinė priežiūra, išskyrus socialinę priežiūrą šeimoms, vaikų dienos socialinę priežiūrą, socialinę reabilitaciją neįgaliesiems bendruomenėje, finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų, o socialinė priežiūra šeimoms, vaikų dienos socialinė priežiūra, socialinę reabilitaciją neįgaliesiems bendruomenėje finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams.

Siūloma šio straipsnio 4 dalyje numatyti, kad laikino atokvėpio paslauga finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams.

Siūlomi pakeitimai, siekiant reguliavimo aiškumo dėl prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros paslaugų, laikino atokvėpio paslaugų finansavimo šaltinių.

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma šio straipsnio 3 dalį patikslinti, numatant, kad socialinė priežiūra, išskyrus socialinę priežiūrą šeimoms, vaikų dienos socialinę priežiūrą, socialinę reabilitaciją asmenims su negalia bendruomenėje, socialinių dirbtuvių paslaugas, finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų; socialinė priežiūra šeimoms, vaikų dienos socialinė priežiūra, socialinę reabilitaciją asmenims su negalia bendruomenėje finansuojama iš savivaldybės biudžeto lėšų ir iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams; socialinių dirbtuvių paslaugos finansuojamos iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų ir iš savivaldybių biudžetų lėšų. Siūloma pakeisti socialinės reabilitacijos neįgaliesiems bendruomenėje paslaugos pavadinimą į socialinės reabilitacijos asmenims su negalia bendruomenėje, atsižvelgiant į Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1722 nuostatas.

Taip pat siūloma šio straipsnio 9 dalį papildyti nauju subjektu – nuolatinio globotoju, numatant, kad vaikų priežiūra ar globa (rūpyba) vaikus globojančioje šeimoje, pas budintį globotoją ar nuolatinį globotoją, taip pat globos centro vykdoma vaikų globa (rūpyba) ir kitos teikiamos socialinės paslaugos finansuojamos iš savivaldybių biudžetų lėšų ir iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų išmokoms vaikams, o jei vaikams nustatyta nuolatinė ar laikinoji globa (rūpyba), – ir iš lėšų, skirtų vaikų globos (rūpybos) išmokoms, globos (rūpybos) tiksliniams priedams pagal Išmokų vaikams įstatymą mokėti.

Įstatymo 35 straipsnio pakeitimas.

Įstatymo 35 straipsnis Įstatymo projekte Nr. 1 dėstomas kaip 43 straipsnis ir siūloma šiame straipsnyje numatyti, kad neįgaliojo aprūpintojas (nuo 2024 m. sausio 1 d. – aprūpintojas) gali apskusti savivaldybės merui, jo nustatyta tvarka paskirtų socialinių darbuotojų, savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ar darbuotojų, atitinkančių šio įstatymo 26 straipsnio 6 dalyje nustatytus reikalavimus, ir (ar) socialinių paslaugų įstaigų socialinių darbuotojų, nurodytų šio įstatymo 18 straipsnio 8 dalyje, išvadas dėl asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo, kad Socialinių paslaugų priežiūros departamentui gali apskusti asmens (šėimos) socialinių paslaugų, finansuojamų iš valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams, poreikio nustatymo ar asmens (šėimos) finansinių galimybių mokėti už jas vertinimo išvadas, sprendimus dėl šių socialinių paslaugų skyrimo bei socialinės globos įstaigą, teikiančią netinkamą socialinę globą.

Šio straipsnio 1 dalyje siūloma papildyti subjektus, kurių išvadas dėl asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo asmuo (vienas iš suaugusių šėimos narių) ar jo globėjas, rūpintojas, kiti suinteresuoti asmenys gali apskusti, numatant ne tik savivaldybės mero nustatyta tvarka paskirtų socialinių darbuotojų, bet ir savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ar

darbuotojų, atitinkančių šio įstatymo 26 straipsnio 6 dalyje nustatytus reikalavimus.

Šio straipsnio 4 dalį siūloma tikslinti, numatant, kokio subjekto nustatyta tvarka Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, nustatęs pažeidimų dėl asmens (šeimos) socialinių paslaugų, finansuojamų iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams, poreikio nustatymo, skyrimo, teikimo, asmens (šeimos) finansinių galimybių vertinimo, per 5 darbo dienas nuo pažeidimo nustatymo dienos turi kreiptis į savivaldybės merą ir pareikalauti pašalinti trūkumus.

Taip pat siūloma patikslinti šio straipsnio 5 dalį numatant, kad socialinių paslaugų teikėjas gali būti skundžiamas ir dėl netinkamo laikino atokvėpio paslaugos teikimo. Taip pat, kad gali būti skundžiama ne tik socialinių paslaugų įstaiga, bet ir kiti socialinių paslaugų teikėjai – socialines paslaugas teikiantys fiziniai asmenys.

Siūloma patikslinti šio straipsnio 6 dalį, atsisakant perteklinių nuostatų, susijusių su socialine priežiūra ir laikino atokvėpio paslaugomis, kurios numatytos kituose straipsniuose.

Šį straipsnį siūloma papildyti 8 dalimi, numatant kad skundai dėl netinkamo prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros, laikino atokvėpio paslaugos teikimo nagrinėjami Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.

Pakeitimai siūlomi siekiant užtikrinti asmenų teisę skųsti dėl netinkamo visų socialinių paslaugų, kurias teikia tiek socialinių paslaugų įstaigos, tiek socialines paslaugas teikiantys fiziniai asmenys, teikimo ir, atitinkamai, siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo sistemiškumą bei suderinamumą, atsižvelgiant ir į Vietos savivaldos įstatymo pakeitimus.

Įstatymo projekto Nr. 1 22 straipsnis

Įstatymo projekto Nr. 1 22 straipsnyje siūloma reglamentuoti nuostatas, numatančias socialinių paslaugų įstaigų vadovų darbo santykių reglamentavimą. Siekiant skatinti valstybės ir savivaldybės biudžetinių ir viešųjų socialinių paslaugų įstaigų veiklos progresą ir pažangą, didinti vadybos efektyvumą ir aukštą vadovų kompetencijos lygį, užtikrinti skaidrų ir efektyvų socialinių paslaugų įstaigų valdymą, siūloma reglamentuoti socialinių paslaugų įstaigų vadovų darbo santykius, įvedant vadovams kadencijas, skatinti vadovų atsakomybę, apibrėžiant nepriekaištingą reputaciją ir nustatant pareigą vadovams ir į vadovų pareigas pretenduojantiems asmenims atitikti jai keliamus reikalavimus. Kadencijų socialinių paslaugų biudžetinių ir viešųjų įstaigų vadovams įvedimas užtikrins skaidresnę įstaigų veiklą, didins visuomenės pasitikėjimą socialines paslaugas teikiančiomis įstaigomis. Socialinių paslaugų įstaigų vadovų kadencijų skaičius neribojamas. Siūloma numatyti, kad, pasibaigus socialinių paslaugų įstaigos vadovo penkerių metų kadencijai, jis gali būti skiriamas be konkurso antrai penkerių metų kadencijai, jeigu jo veikla kiekvienais eitos kadencijos metais visuose atliktuose veiklos vertinimuose buvo vertinama labai gerai ir (arba) gerai, ir, jeigu viešosios įstaigos vadovo vadovaujama įstaiga kiekvienais kadencijos metais pasiekė planavimo dokumentuose tiems metams nustatytus rodiklius. Įstatymo projekte Nr. 1 numatyta, kad socialinių paslaugų įstaigų vadovai, taip pat pretenduojantys šias pareigas eiti asmenys turi būti nepriekaištingos reputacijos. Taip pat nustatytos sąlygos, kurioms esant asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos. Siūlomos Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatos nepažeistų valstybės ar savivaldybės biudžetinių ir viešųjų socialinių paslaugų įstaigų vadovų pareigas einančių asmenų, kurie paskirti pareigas eiti neterminuotam laikotarpiui, teisėtų lūkesčių, nes nėra pagrindo tikėtis, kad įstatymų leidėjas, siekdamas užtikrinti viešąjį interesą, efektyviai valdyti įstaigas, negalės riboti termino, kuriam laikui skiriamas asmuo į vadovaujančias pareigas. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomų nuostatų įgyvendinime numatyti protingi, asmenų teisėtus lūkesčius užtikrinantys įstatymo įgyvendinimo terminai. Įstatymo projekto 3 straipsnyje, numatančiame įstatymo įgyvendinimą ir taikymą, šio straipsnio 6 dalyje siūloma numatyti iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos į pareigas neterminuotai paskirtiems valstybės ir savivaldybių biudžetinių ir viešųjų socialinių paslaugų įstaigų vadovams nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos nustatoma 5 metų kadencija.

Kadangi kadencijų skaičiaus siūloma neriboti, jų įvedimas neužkerta kelio socialinių paslaugų įstaigų vadovams dalyvauti organizuojamuose konkursuose į tą pačią pareigybę, todėl sudaromos prielaidos tolimesnio vadovavimo tęstinumo įgyvendinimui toje pačioje įstaigoje.

Įstatymo projekto Nr. 1 priedas

Siūloma Įstatymo projekto Nr. 1 priedą papildyti įgyvendinamais Europos Sąjungos teisės aktais: 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą; 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso; 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB; 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba kurie dalyvavo vykdant nelegalios imigracijos padėjimo veiksmus, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis; 2010 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/41/ES dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 86/613/EEB; 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR.

Įstatymo projektu Nr. 1 siekiama įgyvendinti šių Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas:

1) 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą – dėl reikalavimų asmenims, kurie naudojami laikina apsauga ir turi specialių poreikių, tokiems kaip nelydimi nepilnamečiai ar asmenys, buvę kankinti, išžaginti ar patyrę kitokį didelį psichologinį, fizinį ar lytinį smurtą, suteikti būtiną paramą;

2) 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso su pakeitimais, padarytais 2011 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/51/ES – dėl reikalavimų dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, teisės į socialinę pagalbą, kaip numatyta nacionalinėje teisėje, užtikrinimo;

3) 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti Direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB – dėl reikalavimų, susijusių su Sąjungos piliečiams, pagal šią direktyvą gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje, Sutarties taikymo srityje taikomu vienodu traktavimu kaip ir tos valstybės narės piliečiams, tame tarpe ir dėl teisės gauti socialines paslaugas, esant poreikiui;

4) 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/81/EB dėl leidimo gyventi šalyje išdavimo trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos arba kurie dalyvavo vykdant nelegalios imigracijos padėjimo veiksmus, bendradarbiaujantiems su kompetentingomis institucijomis – dėl reikalavimų trečiųjų šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos, kurie neturi pakankamai lėšų ir turi specialių poreikių, pvz., nėščios moterys, neįgalieji ar seksualinio arba kitokio smurto aukos, suteikti būtiną pagalbą, atsižvelgiant į jų pažeidžiamumą;

5) 2010 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/41/ES dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 86/613/EEB – dėl reikalavimų, kad savarankiškai dirbančioms moterims ir sutuoktinėms bei sugyventinėms būtų prieinamos nacionalinės socialinės paslaugos.

6) 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį

sprendimą 2002/629/TVR – dėl reikalavimų teikti pagalbą ir paramą prekybos žmonėmis aukoms, tame tarpe specialiųjų poreikių turinčioms aukoms, prekybos žmonėmis aukomis tapusiems vaikams, vaiko, prekybos žmonėmis aukos, šeimoms, nelydimiems nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems vaikams;

7) 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR – dėl reikalavimų teikti pagalbą ir paramą vaikams, nukentėjusiems nuo su seksualine prievarta, seksualiniu išnaudojimu, vaikų pornografija susijusių nusikalstamų veikų, ir jų šeimoms;

8) 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR – dėl reikalavimų teikti paramą nusikaltimų aukoms, atsižvelgiant į jų poreikius, ypač specialiuosius, ir jų šeimos narius;

9) 2017 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/541 dėl kovos su terorizmu, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/475/TVR ir iš dalies keičianti Tarybos sprendimą 2005/671/TVR – dėl reikalavimų teikti pagalbą ir paramą terorizmo aukoms, atsižvelgiant ir tenkinant konkrečius terorizmo aukų poreikius, paslaugas teikiant kartu su bendrosiomis paramos aukoms paslaugomis, apimančiomis ir emocinę ir psichologinę paramą.

Siūlomas pakeitimas, siekiant įtvirtinti Įstatymo projektu Nr. 1 įgyvendinamus Europos Sąjungos teisės aktus, kurių nuostatas perkėlus į nacionalinę teisę, be kita ko, sudaromos teisinės prielaidos asmenims gauti socialines paslaugas, atsižvelgiant į jų individualius poreikius.

Įstatymo Nr. 1 projekte patikslintos socialinės rizikos, asmens su sunkia negalia, vaiko su negalia, suaugusio asmens su negalia, globos centro, budinčio globotojo ir kitos sąvokos, įtrauktos naujos sąvokos – nuolatinio globotojo, laikino atokvėpio paslaugos, socialinių paslaugų teikėjo, bendruomeninių vaikų globos namų ir kitos, patikslintos nuostatos dėl naujų socialinių paslaugų įtvirtinimo, dėl kreipimosi dėl socialinių paslaugų, poreikio joms nustatymo, socialinių paslaugų skyrimo ir teikimo, nuolatinio globotojo instituto įteisinimo, mokėjimo už socialines paslaugas ir kitos nuostatos, siekiant užtikrinti pagalbos reikalingiems asmenims – tame tarpe ir prekybos žmonėmis aukoms, nukentėjusiems nuo seksualinės prievartos/išnaudojimo vaikams, trečiųjų valstybių piliečiams, perkeltiems asmenims, ES piliečiams ir jų šeimos nariams ir kt., esant poreikiui, galimybę gauti socialines paslaugas.

Aukščiau nurodytų Europos Sąjungos teisės aktų nuostatos, kurios įgyvendinamos nacionalinėje teisėje Įstatymo Nr. 1 projektu, išdėstytos Įstatymo Nr. 1 projekto atitikties lentelėse.

Įstatymo projektu Nr. 2 siūlomi pakeitimai:

Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 2, 10, 11 ir 11¹ straipsnių pakeitimai

Nuo 2024 m. Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies 1 punktą, 10 straipsnio 2, 4 ir 5 dalis, 11 straipsnio 4 dalį, 11¹ straipsnio 3, 7 ir 8 dalis siūloma tikslinti išplečiant ligos išmokų gavėjų sąrašą ir numatant, kad ligos išmokas gali gauti ir nuolatiniai globotojai.

Siūlomi pakeitimai, siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą ir sistemiškumą, siūlomų Įstatymo projekto Nr. 1 23 straipsnio ir Įstatymo projekto Nr. 2 2, 10, 11 ir 11¹ straipsnių nuostatų suderinamumą. Tikimasi, kad siūlomi pakeitimai padės patenkinti nuolatinį globotojų poreikius ir paskatins daugiau asmenų užsiimti šia veikla.

Įstatymo projektu Nr. 3 siūlomi pakeitimai:

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 2, 41 ir 52 straipsnių pakeitimas

Siūloma tikslinti Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 2 straipsnio 3 dalį, siekiant ją suderinti su atitinkamomis Įstatymo projekto Nr. 1 ir Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis. Siūloma atvejo vadybininką apibrėžti kaip atvejo vadybą koordinuojantis specialistas, dirbantis savivaldybės socialinių paslaugų įstaigoje ar kitoje įstaigoje, kuriai savivaldybės taryba suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms savivaldybėje.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 41 straipsnio 1 dalį siūloma tikslinti, numatant, kad atvejo vadybininku turi teisę dirbti asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinio darbo studijų krypties studijas, ir socialinių mokslų kvalifikacinį (profesinio bakalauro, bakalauro, magistro) laipsnį (arba jai lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją), arba asmuo, turintis aukštojo mokslo kvalifikaciją ir iki 2014 m. gruodžio 31 d. įgytą socialinio darbuotojo kvalifikaciją ar baigęs socialinio darbo studijas, arba asmuo, turintis aukštojo universitetinio mokslo kvalifikaciją, įgytą baigus socialinės pedagogikos studijas (arba jai lygiavertę kvalifikaciją), ir ne mažesnę kaip vienu metų darbo su šeima ar vaikais (ar savanorystės šioje srityje) patirtį. Šis pakeitimas siūlomas atsižvelgiant į Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pateiktus siūlymus ir siekiant kad atvejo vadybininkams taikomų kvalifikacijos reikalavimų formuluotės būtų aktualios ir tikslios.

Taip pat siūloma papildyti 41 straipsnį 1¹ dalimi, numatant, kad Europos Sąjungos valstybių narių piliečių, Europos ekonominės erdvės valstybių piliečių, Šveicarijos Konfederacijos piliečių, trečiųjų valstybių piliečių atvejo vadybininkų profesinės kvalifikacijos, įgytos Europos Sąjungos, Europos ekonominės erdvės valstybėse ir Šveicarijos Konfederacijoje bei trečiosiose valstybėse, pripažįstamos Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo nustatyta tvarka.

Siūloma tikslinti Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 52 straipsnio 2 dalį, siekiant ją suderinti su atitinkamomis Įstatymo projekto Nr. 1 nuostatomis, atsižvelgiant į siūlymą keisti atvejo vadybininko apibrėžtį, ir numatyti, kad savivaldybės meras kiekvienais metais tvirtina savivaldybės socialinių paslaugų įstaigose ar kitose įstaigose, kurioms savivaldybės taryba suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas ir kitokią pagalbą šeimai tam tikroje savivaldybės teritorijoje, dirbančių specialistų, turinčių teisę dirbti atvejo vadybininkais konkrečioje savivaldybės teritorijoje, sąrašą; į šį sąrašą įtraukiami specialistai, atitinkantys šio įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje nurodytus reikalavimus.

Siūlomais pakeitimais siekiama užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą ir sistemiškumą.

Įstatymo projektu Nr. 4 siūlomi pakeitimai:

Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio pakeitimas

Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 12 punktą siūloma tikslinti, numatant, kad savivaldybių savarankiškoji funkcija socialinių paslaugų teikimo užtikrinimas, jas planuojant ir organizuojant, vertinant prevencinių, bendrųjų socialinių paslaugų, socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugos kokybę, taip pat socialinių paslaugų įstaigų steigimas ir išlaikymas, t. y. papildant, kad vertinama ir prevencinių ir laikino atokvėpio kokybė. Šis pakeitimas siūlomas siekiant užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą, siūlomų Įstatymo projekto Nr. 1 14 straipsnio ir šio straipsnio nuostatų suderinamumą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

Priėmus Įstatymo projektą Nr. 1, galimas socialinių darbuotojų nepasitenkinimas dėl profesinės kvalifikacijos reikalavimų pakeitimų. Atsižvelgiant į tai, numatomas pereinamasis laikotarpis dėl asmens teisės eiti socialinio darbuotojo pareigas. Taip pat, jeigu bus susiduriama su socialinių darbuotojų trūkumo problema, svarstysime priemones jai spręsti (pvz., socialinių paslaugų srities darbuotojų kompetencijų tobulinimo srities stiprinimas ir daugiau funkcijų perdavimas kitiems socialinių paslaugų srities darbuotojams; teisinių prielaidų sudarymas asmenims, įgijusiems socialinės pedagogikos išsilavinimą, dirbti su vaikais ir šeimomis socialinio pedagogo pareigose, įtraukiant šią pareigybę į socialinių paslaugų srities darbuotojų pareigybių ir atliekamų funkcijų sąrašą, tvirtinamą socialinės apsaugos ir darbo ministro ir kt.). Šio teisinio reguliavimo pagrindimas, siūlymą paskatinusios priežastys aptartos aiškinamojo rašto 4 punkte (Įstatymo 20 straipsnio pakeitimas).

Įstatymo projekte Nr. 1 siūloma numatyti, kad bus atliekamas teisinio reguliavimo, susijusio su laikino atokvėpio paslaugomis, poveikio *ex post* vertinimas, įvertinant, ar laikino atokvėpio paslaugos teisinis reguliavimas turėjo įtakos socialinių paslaugų prieinamumui, ar laikino atokvėpio paslauga turėjo įtakos asmens (šeimos) galimybėms pailsėti nuo asmens su negalia priežiūros, jo (jos) fizinės ir emocinės sveikatos išsaugojimui (susigrąžinimui), taip pat kokią įtaką šis teisinis reguliavimas turėjo valstybės finansams, skiriamams socialinėms paslaugoms; turi būti įvertinta, kiek asmenų (šeimų) gauna laikino atokvėpio paslaugą pagal jos teikimo vietą ir koks šios paslaugos poreikis (patenktas ir nepatenktas), kiek asmenų (šeimų), gaunančių (gavusių) laikino atokvėpio paslaugą, teigia, kad ši paslauga padarė jiems teigiamą poveikį, kiek socialinių paslaugų teikėjų teikia šią paslaugą, kiek lėšų tam skiriama ir koks jų poreikis pagal finansavimo šaltinius.

Taip pat nuo Įstatymo įsigaliojimo Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (siejant su socialinių paslaugų teikėjų rato praplėtimu fiziniais asmenimis ir nauju laikino atokvėpio paslaugos reglamentavimu) planuoja stebėti, kiek fizinių asmenų teiks socialinės priežiūros ir laikino atokvėpio paslaugas; nuo 2024 m. (siejant su naujų socialinių paslaugų – socialinių dirbtuvių, psichologinės ir socialinės reabilitacijos vaikams bendruomenėje įtvirtinimu, nuolatinio globotojo įtvirtinimu, mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos keitimais) planuoja stebėti, kiek asmenų gaus socialinių dirbtuvių bei psichologinės ir socialinės reabilitacijos vaikams bendruomenėje paslaugas bei kiek bus šių socialinių paslaugų teikėjų, kiek nuolatinį globotojų prižiūrės likusių be tėvų globos vaikų (kuriems įstatymų nustatyta tvarka yra arba turi būti nustatyta nuolatinė globa (rūpyba) ir kokių skaičių jų; kiek asmenų už ilgalaikę socialinę globą mokės tik atsižvelgiant į pajamas, t. y. nemokės atsižvelgiant į turtą; kiek asmenų, gaunančių individualios pagalbos teikimo išlaidų kompensacijas, gaus socialines paslaugas. Remiantis šiais rodikliais bus galima vertinti naujo reglamentavimo naudą, atpažinti esančias spragas ir jas tobulinti.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir mažins prielaidas korupcijai.

Projekto Nr. 1 antikorupcinis vertinimas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo nuostatomis.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas neturės reikšmingo poveikio verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymų projektų atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti įstatymo projektu siūlomas nuostatas į teisinę sistemą, kitų įstatymų priimti, galiojančių įstatymų keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektai atitinka Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymų projektų Nr. 1 ir Nr. 3 sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas yra atliktas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos

nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2023 m. rugsėjo 30 d. turės pakeisti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 17 d. nutarimu Nr. 892 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. rugsėjo 30 d. turės:

2.1. pakeisti Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 583 „Dėl mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2.2. pakeisti Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. spalio 10 d. nutarimu Nr. 978 „Dėl socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;

3. Socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2023 m. rugsėjo 30 d. turės:

3.1. pakeisti Socialinių paslaugų katalogą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“;

3.2. pakeisti Socialinės globos įstaigų licencijavimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-684 „Dėl socialinės globos įstaigų licencijavimo taisyklių patvirtinimo“;

3.3. pakeisti Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašą ir Senyvo amžiaus asmens bei suaugusio asmens su negalia socialinės globos poreikio nustatymo metodikas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymą Nr. A1-94 „Dėl Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo ir Senyvo amžiaus asmens bei suaugusio asmens su negalia socialinės globos poreikio nustatymo metodikos patvirtinimo“;

3.4. pakeisti Socialinių paslaugų išvystymo normatyvus, patvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. sausio 20 d. įsakymą Nr. A1-23 „Dėl Socialinių paslaugų išvystymo normatyvų patvirtinimo“;

3.5. pakeisti Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. A1-622 „Dėl Socialinės priežiūros akreditavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3.6. pakeisti Akredituotos socialinės priežiūros teikimo reikalavimus, patvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021 m. liepos 5 d. įsakymu Nr. A1-492 "Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021 m. liepos 5 d. įsakymo "Dėl Akredituotos socialinės priežiūros teikimo reikalavimų patvirtinimo";

3.7. pakeisti Socialinės globos normų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 „Dėl socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“;

3.8. pakeisti Atvejo vadybos tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. kovo 29 d. įsakymą Nr. A1-141 „Dėl atvejo vadybos tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3.9. pakeisti Socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimo tvarkos aprašo bei Socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-92 „Dėl Socialinių paslaugų srities darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimo tvarkos aprašo bei Socialinių darbuotojų atestacijos tvarkos aprašo“ patvirtinimo.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2023 m. gruodžio 31 d. turės pakeisti Vaiko globos organizavimo nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 27 d. nutarimu Nr. 405 „Dėl vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo“.

5. Socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2023 m. gruodžio 31 d. turės:

5.1. patvirtinti socialinę priežiūrą ir laikiną atokvėpį teikiančių darbuotojų darbo laiko sąnaudų normatyvus;

5.2. pakeisti Globos centro veiklos ir vaiko budinčio globotojo vykdomos priežiūros organizavimo ir kokybės priežiūros tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. A1-28 „Dėl globos centro veiklos ir vaiko budinčio globotojo vykdomos priežiūros organizavimo ir kokybės priežiūros tvarkos aprašo patvirtinimo“.

6. Socialinės apsaugos ir darbo ministras turės parengti ir socialinės apsaugos ir darbo ministras ir sveikatos apsaugos ministras iki 2023 m. gruodžio 31 d. turės priimti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. V-533/A1-189 „Dėl Teisės aktų, susijusių su elektroniniais nedarbingumo pažymėjimais bei elektroniniais nėštumo ir gimdymo atostogų pažymėjimais, patvirtinimo“ pakeitimus.

7. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktorius iki 2023 m. gruodžio 31 d. turės pakeisti Asmenų, siekiančių įgyti teisę vykdyti asmenų pasirengimą vaiko globai (rūpybai), šeimynos veiklai, budinčio globotojo veiklai ar įvaikinti vaiką, pasirengimo įvertinimą ir bendruomeninių vaikų globos namų darbuotojų mokymą, atestacijos ir kvalifikacinių kategorijų suteikimo tvarkos aprašą, patvirtintą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2013 m. birželio 5 d. įsakymu Nr. BV-30 „Dėl asmenų, siekiančių įgyti teisę vykdyti asmenų pasirengimo globoti (rūpintis) ar įvaikinti vaiką patikrinimą atestacijos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2024 m. gruodžio 31 d. turės pripažinti netekusia galios Socialinių paslaugų planavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimu Nr. 1132 „Dėl socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“.

9. Socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2024 m. gruodžio 31 d. turės:

9.1. patvirtinti Socialinių paslaugų planavimo metodines rekomendacijas;

9.2. patvirtinti Socialinių paslaugų kokybės reikalavimus.

10. Socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2025 m. rugsėjo 30 d. turės pakeisti Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. A1-182 „Dėl Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

11. Socialinės apsaugos ir darbo ministras iki 2028 m. gruodžio 31 d. turės pripažinti netekusiu galios Socialinės globos normų aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. A1-46 „Dėl socialinės globos normų aprašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Savivaldybių biudžeto lėšų ir valstybės biudžeto lėšų (dotacijoms savivaldybių biudžetams) reikės priėmus Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomus pakeitimus:

1) Dėl nuostatų, susijusių su mokėjimu už socialines paslaugas, įgyvendinimo:

- dėl bendrųjų socialinių paslaugų, išskyrus transporto organizavimo ir maitinimo organizavimo paslaugas, teikimo nemokamai – preliminariais skaičiavimais (pagal savivaldybių pateiktus duomenis apie socialinių paslaugų finansavimą 2021 m.) iš savivaldybių biudžetų 2024 m. papildomai reikėtų apie 28,8 tūkst. eurų; 2025 m. – apie 32,6 tūkst. eurų, 2026 m. – apie 36,8 tūkst.

eurų (skaičiuojant planuojamą socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus augimą nuo apie 30 tūkst. 2024 metais kasmet bent 10 proc.);

- dėl socialinės priežiūros paslaugų – vaikų dienos socialinės priežiūros, socialinės priežiūros šeimoms, psichosocialinės pagalbos, pagalbos globėjams (rūpintojams), budintiems ir nuolatiniais globotojams, tėvams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti, socialinių dirbtuvių paslaugų, intensyvios krizių įveikimo pagalbos (kai neteikiamas laikinas apgyvendinimas), palydėjimo paslaugos jaunuoliams (kai neteikiama su apgyvendinimu) teikimo nemokamai – preliminariais skaičiavimais (pagal savivaldybių pateiktus duomenis apie socialinių paslaugų finansavimą 2021 m.) iš savivaldybių biudžetų 2024 m. papildomai reikėtų apie 169,2 tūkst. eurų; 2025 m. – apie 191,2 tūkst. eurų; 2026 m. – apie 216,1 tūkst. eurų (skaičiuojant planuojamą socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus augimą nuo apie 40 tūkst. 2024 m. kasmet bent 10 proc.);

- dėl socialinės priežiūros ir dienos socialinės globos teikimo asmenims su negalia, gaunantiems slaugos ar priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslines kompensacijas, kai nustatant asmens finansines galimybes mokėti už socialinę priežiūrą ir dienos socialinę globą į asmens pajamas įskaitoma tik slaugos ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinės kompensacijos – preliminariais skaičiavimais (pagal savivaldybių pateiktus duomenis apie socialinių paslaugų finansavimą 2021 m.) iš savivaldybių biudžetų 2024 m. papildomai reikėtų apie 1,44 mln. eurų, iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams – apie 950 tūkst. eurų; iš savivaldybių biudžetų 2025 m. papildomai reikėtų apie 1,68 mln. eurų, iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams – apie 1,14 mln. eurų; iš savivaldybių biudžetų 2026 m. papildomai reikėtų apie 1,96 mln. eurų, iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams – apie 1,36 mln. eurų (skaičiuojant planuojamą socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus augimą nuo apie 10 tūkst. 2024 m. kasmet bent 10 proc.).

2) Dėl nuostatų, susijusių su socialinių dirbtuvių paslaugos teikimu, įgyvendinimo – iš savivaldybių biudžetų 2024 m. papildomai reikėtų apie 2,96 mln. eurų (planuojama, kad 2024 m. veiks apie 70 socialinių dirbtuvių (kiekvienoje jų paslaugas gaus apie 12 asmenų (vienu metu) su negalia), kurių vienos išlaikymui per metus reikės apie 84 tūkst. eurų, iš kurių apie 50 proc. bus finansuojama Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis); 2025 m. – apie 3,41 mln. eurų; 2026 m. – apie 3,92 mln. eurų.

3) Dėl nuostatų, susijusių su nuolatinio globotojo veikla, įgyvendinimo:

- dėl atlygio nuolatiniam globotojui mokėjimo – iš savivaldybių biudžetų papildomai reikėtų 2024 m. apie 1,33 mln. eurų, 2025 m. apie 2,44 mln. eurų, 2026 m. apie 3,76 mln. eurų. Planuojama, kad 2024 metais Lietuvoje turėsime apie 60 nuolatinį globotojų, kurių atlygis už kiekvieną prižiūrimą vaiką bus ne mažesnis kaip 2 minimalios mėnesinės algos dydžio, 2025 metais – apie 100; 2026 m. – apie 140 nuolatinį globotojų;

- dėl pagalbos pinigų mokėjimo nuolatiniais globotojams – iš savivaldybių biudžetų papildomai reikėtų 2024 m. apie 112,3 tūkst. eurų, 2025 m. apie 198 tūkst. eurų, 2026 m. apie 292,3 tūkst. eurų. Šios lėšos buvo suplanuotos skaičiuojant, kad už kiekvieną vaiką bus mokama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarime Nr. 583 “Dėl Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo” nustatyta rekomenduojama pagalbos pinigų suma už vieną vaiką (3 BSI dydžio), įvertinant ir galimą BSI didėjimą.

4) Dėl nuostatų, susijusių su budinčio globotojo veikla, įgyvendinimo – dėl atlygio budinčiam globotojui mokėjimo – iš savivaldybių biudžetų papildomai reikėtų 2024 m. apie 166,3 tūkst. eurų, 2025 m. apie 182,9 tūkst. eurų, 2026 m. apie 201,2 tūkst. eurų. Šios lėšos yra suplanuotos naujos nuostatos įtvirtinimui dėl atlygio mokėjimo kai pasibaigus vaiko globai (rūpybai) dėl pilnametystės, asmuo ir toliau bus prižiūrimas budinčio globotojo ir mokysis pagal bendrojo ugdymo programą, pagal formaliojo profesinio mokymo programą ar studijuos aukštojoje mokykloje, skaičiuojant, kad tokių atvejų kasmet galėtų būti apie 10.

5) Dėl nuostatų, susijusių su pagalbos pinigų mokėjimu šeimynoms, įgyvendinimo - iš savivaldybių biudžetų papildomai reikėtų 2024 m. apie 501,7 tūkst. eurų, 2025 m. apie 556,4 tūkst. eurų, 2026 m. apie 613,9 tūkst. eurų. Šios lėšos buvo suplanuotos skaičiuojant, kad 2024 m.

šeimynoje už kiekvieną vaiką bus mokama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarime Nr. 583 „Dėl Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta rekomenduojama pagalbos pinigų suma už vieną vaiką (3 BSI dydžio). Lėšų poreikis skaičiuotas atsižvelgiant į tai, kad šeimynose 2024 m. gyvens apie 268 vaikai, 2025 m. – 281, 2026 m. – 294 vaikai (kiekvienais metais planuojamas augimas 5 proc.).

6) Dėl nuostatų, susijusių su laikino atokvėpio paslaugos teikimu, įgyvendinimo – iš valstybės biudžeto 2024 m. papildomai reikės apie 7,7 mln. eurų, 2025 m. ir 2026 m. – apie 17,2 mln. eurų (specialiosioms dotacijoms savivaldybių biudžetams) (šios lėšos suplanuotos ir jų poreikis nurodytas 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinės sutelkties plėtros programos pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-01 „Plėtoti kompleksinę neįgaliųjų socialinės integracijos sistemą“ apraše). 2023 m. (nuo Įstatymo įsigaliojimo – 2023-10-01) planuojama laikiną atokvėpį suteikti – apie 6400 asmenų, 2024 m. ir vėlesniais – apie 14 300 asmenų (atsižvelgiant į valstybės finansines galimybes, socialinių paslaugų teikėjų pajėgumus, planuojamas augimas kiekvienais metais (nuo 2027 m.) apie 5 proc.). Lėšų poreikis skaičiuotas, atsižvelgiant į vidutinės socialinių paslaugų kainas, planuojant dotacijos dydį 1 asmeniui – apie 1200 eurų.

3-5 punktuose minimų lėšų papildomai planuoti neprireiks, nes skatinant alternatyvių institucijoms vaiko globos (rūpybos) formų, tokių kaip vaiko priežiūra pas nuolatinį globotoją, plėtrą, mažes lėšų poreikis bendruomeninių vaikų globos namams išlaikyti. Nuo 2014 metų yra vykdoma institucinės vaikų globos pertvarka, kuria siekiama, kad visos iki tol sukurtos institucijos būtų pertvarkomos ar jų atsisakoma, tuo pačiu metu daugiau investuojant į realią pagalbą šeimai ir vaikams, skatinant alternatyvių institucijoms globos (rūpybos) formų kūrimą.

Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų reikės priėmus Įstatymo projektu Nr. 2 siūlomus pakeitimus dėl ligos išmokos mokėjimo nuolatiniams globotojams – Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų reikėtų 2024 m. apie 32 tūkst. eurų, 2025 m. apie 55 tūkst. eurų, 2026 m. apie 80 tūkst. eurų. Šios lėšos buvo suplanuotos skaičiuojant, kad 2024 m. bus apie 60 nuolatinį globotojų, 2025 m. – apie 100, 2026 m. – apie 140.

Iš savivaldybių biudžetų, vykdant savarankiškas funkcijas, papildomai reikėtų:

2024 m. – apie 6,7 mln. eurų; 2025 m. – apie 8,7 mln. eurų; 2026 m. – apie 11 mln. eurų (*iš kurių, kaip nurodyta aukščiau, 2024 m. apie 2,1 mln. eurų (2025 m. – apie 3,4 mln. eurų, 2026 m. – apie 4,9 mln. eurų) nereikės papildomai, darant prielaidą, kad skatinant alternatyvių institucijoms vaiko globos (rūpybos) formų, tokių kaip vaiko priežiūra pas nuolatinį globotoją, plėtrą, mažes lėšų poreikis bendruomeniniams vaikų globos namams išlaikyti).*

Iš valstybės biudžeto dotacijų savivaldybių biudžetams:

2024 m. – apie 8,6 mln. eurų, 2025 m. – apie 18,4 mln. eurų; 2026 m. – apie 18,6 mln. eurų.

Iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų:

2024 m. – apie 32 tūkst. eurų, 2025 m. apie 55 tūkst. eurų, 2026 m. apie 80 tūkst. eurų.

Savivaldybių biudžeto lėšų ir valstybės biudžeto lėšų priėmus Įstatymo projektu Nr. 3 ir 4 siūlomus pakeitimus, nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant įstatymo projektą atsižvelgta į 2022 m. kovo mėnesį vykusios konsultacijos su savivaldybių administracijų ir globos centrų atstovais metu gautus pasiūlymus dėl nuolatinio globotojo instituto, į 2022 m. rugsėjo mėnesį vykusio Įstatymo projekto Nr. 1 siūlomų pakeitimų pristatymo Neįgaliųjų reikalų tarybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos metu gautus pasiūlymus dėl mokėjimo už socialines paslaugas, į 2022 m. rugsėjo mėn. vykusio susitikimo su socialinių įstaigų vadovus vienijančių asociacijų atstovais metu gautus siūlymus dėl kadencijų įstaigų vadovams, į 2022 m. lapkričio mėnesį vykusio Įstatymo projekto Nr. 1 siūlomų pakeitimų

pristatymo Lietuvos savivaldybių asociacijos Socialinių reikalų komitetui bei 2023 m. sausio, kovo mėn. susitikimų su Lietuvos savivaldybių asociacija metu gautus siūlymus dėl mokėjimo už socialines paslaugas, dėl kadencijų nustatymo ne tik valstybės ir savivaldybės biudžetinių įstaigų, bet viešųjų socialinių paslaugų įstaigų vadovams, dėl sprendimų priėmimo dėl socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) skyrimo ir kt., į 2023 m. vasario mėn. vykusio susitikimo su neįgaliųjų nevyriausybinėmis organizacijomis metu gautus siūlymus dėl socialinių dirbtuvių paslaugos, dėl valstybės deleguotos funkcijos – socialinės globos asmenims su sunkia negalia užtikrinimo.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai yra „socialinės paslaugos“, „socialinių paslaugų teikėjas“, „socialines paslaugas teikiantis fizinis asmuo“, „laikino atokvėpio paslauga“, „socialinių dirbtuvių paslaugos“, „psichologinė ir socialinė rehabilitacija vaikams bendruomenėje“, „socialinės priežiūros akreditavimas“, „laikino atokvėpio paslaugos akreditavimas“, „nuolatinis globotojas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

ⁱ <https://www.lnf.lt/wp-content/uploads/2021/07/Tyrimas.pdf>

ⁱⁱ <http://www.ndt.lt/wp-content/uploads/2019.12.20-Galutin%C4%97-ataskaita-Pateikta-NRD.pdf>

ⁱⁱⁱ <https://www.lnf.lt/artimuosius-su-negalia-priziurintys-zmones-praso-suteikti-kasmetines-atostogas-nuo-slaugos/>
<https://www.lnf.lt/nuimkime-nasta-kokios-pagalbos-reikia-artimuosius-su-negalia-slaugancioms-seimoms/>

^{iv} <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/23932>

^v <https://www.hi.lt/lt/gs-ataskaitos.html>

^{vi} https://ntakd.lrv.lt/uploads/ntakd/documents/files/Psichoaktyviosios_medziagos_tendencijos_ir_pokyciai_2021.pdf

^{vii} <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/24113>

^{viii} https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/SP%20TYRIMO%20ATASKAITA_2021.pdf

^{ix} https://www.ndt.lt/wp-content/uploads/ZTSI_ataskaita_po-pastabu_FINAL.pdf